GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl. No.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0023
4	Work Number	D 0049
5	Page No (From... To)	1 to 136
6	Name of the Work	BHAGAVATAMU
7	Subject	ITHIHASAM

TEL. D. NO.

49.

B. NO. 23

133

B23

D49

శ్రీరామ

భాగవతం ప్రథమ

స్కంధము

శ్రీకైవల్యపదంబుజేరుటకునై చింతించెదన్ లోకర।
క్షైకారంభకు భక్తపాలనకళాసంరంభకుందానవో।
ద్రేకస్తంభకుగేళిలోలవిలసద్దృగ్జాలసంభూతనా।
నాకంజాతభవాండకుంభకుమహానందాంగనా
డింభకున్॥

ఉ॥ వాలినభక్తిమ్రొక్కెదనవారితతాండవకేళికిన్దయా
శాలికిశూలికిన్శిఖరిజాముఖపద్మమయూఖమా
లికిన్।
బాలశశాంకమౌళికిగపాలికిమన్మథగర్వపర్వతో
న్మూలికినారదాదిమునిముఖ్యమనస్సరసీరుహాళికిన్॥

ఉ॥ ఆతతసేవజేసెదసమస్తచరాచరభూతసృష్టివి
జ్ఞాతకుభారతీహృదయసౌఖ్యవిధాతకువేదరాశినిర్।
ణేతకుదేవతానికరనేతకుగల్మషజేతకున్నతో।
ద్గాతకుధాతకున్నిఖిలతాపసలోకశుభప్రదాతకున్॥

దేవతా

సకిలభువనప్రధానవంద్ఘనంబు జేసి॥

దరవెంపున్రమ్ముక్కైడుదునద్రిసుతా హృదయానురాగసం।

తి దోషశేధిపె ప్రసన్నవినోదిపెవిఘ్నవల్లికా।

తి మంజువాదిపె నశేష జగజ్జనవందవేదికిన్।

౦ దకఖాదికిన్ సమదమూషకసాదివి సుప్రసాదికిన్॥

శ్రోణితలంబునెన్నదురు నొంకెగమ్ముక్కైనువింతు సైకత।

త్రేణికి ఇంచరేకవయసుందరవేణికి రక్షితామర।

శ్రేణికి దోయజాతభవచిత్రవశీకరణైకవాణికిన్।

వాణికి నద్రధామశుకవారిజపుస్తక [illegible] ణికిన్॥

॥ పుట్టంబుట్టశరంబు నన్నైలషనంభోయా [illegible] త్రంబున।

ట్టంగట్టను గాంశిగొల్వ నుపురాణింపం దొరంకొంటువిరా।

ట్టేవెంటరబొంతుద స్పురణిని వెవమ్మ వోయమ్మ వేం।

ప్పట్టున్నానకు వమ్మనమ్మ తిజు విరా బ్రావ్యేదయాంభోనిధే॥

॥ అమ్మలగన్నయమ్మ ముగురమ్మల మూలపుటమ్మ చాలపె।

ద్దమ్మ సురారులమ్మ కడుపారడి బుచ్చిన యమ్మ తన్నులో।

నమ్మిన వేల్పుటమ్మల మనంబులనుండెడి యమ్మ దుర్గమా।

యమ్మ కృపాబ్ధి యీవుత మహత్వ కవిత్వ పటుత్వ సంపదల్ చి।

॥ వారికిన్ బప్పుపుదేవి పుణ్యములప్రోవ ర్థంబు పెన్నిక్కేవం।

మరుతోబుట్టువు భారతీ గిరిసుత తోనాడుపూంబోడి తా।

మరలందుండెడి ముద్దరాలు జగముల్ మన్నించు నిల్లాం

లుభా।   వస్సు.లీ॥

సురవర్ణ వేదముల శాపుతల్లిసిరియిచ్చున్ నిత్యకళ్యాణి

భాగ

విరాంపకే

శ్రీఅని యిష్టదేవతలం బూజించి। దినకరుకు మారప్రమ
గలందలంచి। ప్రథమకవితాపచనసుశ్లోకి వాల్మీకి నుతి
యించి। హయగ్రీవ దనుజకరపరి మిళితనిగమని
వహవిభాగనిర్ణయనిపుణతాసమధికుండగు వ్యాసు
నకు మ్రొక్కి। శ్రీమహాభాగవతకథాసుధారసప్రయో
గికి శుకయోగికి నమస్కరించి। మృదుమధురవచనవర్గ
సవర్గపల్లవితస్థానకు బాణునకుం బ్రణమిల్లి। కవి
వయశ్లోకసమైన్యాదిత సూరుఘంటసూరు నభినందిం
చి। మహాకావ్యకరణకాళిదాసుం గాళిదాసుంగా ని
యూడి। కవికమలవనరవి భారవింబొగడి। విదళితా
ఘమాఘుని నుతియించి। మహాకవిత్వసాహిత్యపద
లాలిత్యకవిత్వసాధాగ్రకనకకుండికి దండిం
బువెట్టి। అసమధాతుల కోటిఘంటికి భవభూతి
కి నుతిగావించి। ఆంధ్రకవితాగౌరవజనమనో
హరిని నన్నయసూరింగైవారంబు చేసి। హరిహరచ
రణారవిందవందనాభిలాషిం దిక్కమనీషిం భూషించి।
మరియునితర పూర్వకవితాజనసంభావనంబు

3

గావించి। వర్తమానకవులకుం బ్రియంబు పలికి
భావికవుల బహూకరించి యుభయకావ్యకరణ
దక్షుండనై॥

ఉ॥ ఇమ్మనుజేశ్వరాధముల కిచ్చి పురమ్ములు వాహనమ్ము
సొమ్ములు గొన్ని పుచ్చుకొని చొక్కి శరీరము బాసి కాలుచే
సమ్మెటపోటులం బడక సమ్మతితో హరి కిచ్చి చెప్పెఁ
బమ్మెర పోతరాజొకఁడు భాగవతంబు జగద్ధితంబు
లలయం
తే॥ చేతు ప్రారంభగ శివునిఁ బూజింపఁడేని।
నెఱరుసొవ్వంగ వారి కీర్తి నుడువఁడేని।
దయయు సత్యంబు లోనుగా దలపఁడేని।
కలుగనేటికి తల్లుల కడుపు చేటు॥

వ॥ అని మరియు మదీయ పూర్వజన్మ సహస్ర సంచి
త తపః ఫలంబున। శ్రీమన్నారాయణ కథాప్రపం
చవిరచనకు వహావాలుండనై। రెంక సౌధ రాకానిశా
పహయం
కాలంబున సోమోపరాగంబు రాకగనుంగొని।
2 సజ్జనానుమతంబున। సభ్రంకష శుభ్ర సముత్తుం
యుగు
గభంగ కుగంగకుం జని గ్రుంకులిడి వెడలి। మహా

నీయస్సమంజులపులిన తలమంటపంబున। మహేశ్వ
రధ్యానంబుఁ జేసి కించిదున్మీలితలోచనుండనైయు
న్న యెడ॥

సీ॥ మెఱుగు చెంగట నున్న మేఘంబు కైవడి
నువిద చెంగట నుండ నొప్పువాఁడు।
చంద్రమండలసుధాసారంబు పోలికె।
మొగమున సిరి నవ్వు మొలచువాఁడు।
వల్లియుతతమాల వసుమతీజము భంగి
బలువిల్లు మూఁపున బరగువాఁడు।
నీలనగాగ్ర సన్నిహిత భానుని భంగి
ఘనకిరీటము తలఁ గలుగువాఁడు।
పుండరీకయుగము బోలు కన్నులవాఁడు।
వెడఁదయురమువాఁడు విపులభత్రు।
మూర్తివాఁడు రాజముఖ్యుఁడొక్కరుఁడు నా।
కన్నుగవకు నెదుట గానబడియె॥

వ॥ పినారాజశేఖరుం దేరి చూచి భాషింపయత్నంబు
సేయు సమయంబున। నతండు తారామభద్రుండను

రామనామాంకితంబుగా శ్రీమహాభాగవతంబు
తెనుంగు సేయుము। భవబంధంబులు తెగునని యను
నతిచ్చి తిరోహితుండైన। సమున్మీలితనయనుండనై
వెనగు పడి చిత్తంబున॥

18 క॥ పలికెడిది భాగవతమట।
పలికించు విభుండు రామభద్రుండట నే।
పలికిన భవహరమగునట।
పలికెద వేరొండు గాథ పలుకగ నేలా॥

ఆ॥ భాగవతము తెలిసి పలుకుట చిత్రంబు।
శూలికైన తమ్మిచూలికైన।
విబుధజనుల వలన విన్నంత కన్నంత।
తెలియవచ్చినంత తేటపరతు॥

క॥ కొందరికి తెనుగు గుణమగు।
కొందరికి సంస్కృతంబు గుణమగు రెండున్।
గొందరికి గుణములగు నే।
నందరి మెప్పింతు కృతుల నయ్యై యెడలన్॥

మ॥ ఒనరన్ నన్నయ తిక్కనాది కవు లీయుర్విం బురాణా
వళుల్
తెనుగుం జేయుచు మత్పురాకృత శుభాధిక్యంబు దానెట్టిదో।
తెనుగుం జేయరు మున్ను భాగవతమున్ దీని న్నే దెనుగించి నా।
జననంబుం సఫలంబు జేసెద పునర్జన్మంబు లేకుండగన్॥

మ॥ లలితస్కంధము కృష్ణమూలము శుకాలాపాభిరామంబు మం।
జులతాశోభితమున్ సువర్ణసుమనస్సుజ్ఞేయమున్ సుందరో।
జ్జ్వలవృత్తంబు మహాఫలంబు విమలవ్యాసాలవాలంబునై।
వెలయున్ భాగవతాఖ్యకల్పతరు వుర్విన్ సద్విజశ్రేయమై॥

వ॥ ఇట్లు భాసిల్లెడు శ్రీమన్మహాభాగవత పురాణ పా
రిజాత పాదప సమాశ్రయంబున। హరికరుణావిశేషం
బున కృతార్థత్వంబు బుట్టించునని బుద్ధి నెఱింగి వేచి।
మఱి గొన్ని దినంబులకు నేకశిలా నగరంబునకుం
జనుదెంచి। యందు గురువృద్ధ బంధుజనానుజ్ఞా
తుండనై॥

సీ॥ కౌండిన్యగోత్రసంకలితుఁడాపస్తంబ
సూత్రుండు పుణ్యుండు శుభగుణుడైన।
భీమనమంత్రికి బ్రియయుభుడన్నయమంత్రి
కలకంఠి తద్భార్య గౌరమాంబ।
కమలాప్తువరమున గన్న సోమయమంత్రి
వల్లభి మల్లమ వారి తనయు।
డెల్లన యతనికి నిల్లాలు మాచమ।
వారి పుత్త్రుడు వంశవర్ధనుండు।
లలితమూర్తి బహుకళానిధి కేసన।
దానమాననీతిధనుడు ఘనుడు।
తనకు లక్కమాంబ ధర్మగేహిని గాఁగ।
మనియె శైవశాస్త్రమతము గనియె॥
క॥ నడవదు నిలయరుంఘువెలువడి।
తడవదు పరపురుషుగుణాము తనపతినే డువ్వలె।
గడవదు వితరణగుణాములు।
విడువదు లక్కాంబ విబుధవిసరము వాగడె॥

వ్యైవర్తనవస్తిగార్హ్యమూలంధభిన్నడై।
తానరాజగుబుంచిత్రముసనబేసి।
వేదంబులకును నకలవిదితమయులగావంచ
నెవ్వడుబుధులుమెయాంవాంతురావ్వ।
నికినెండమూవులనేటగాచాదుల
నన్యాన్వబుద్ధిదానడరునట్లు।
త్రిగుణాసృష్టియుందుదేపించుసత్వము।
భంగిదోచుసుప్రభానిరస్తు।
కుహకుడెవ్వడతనిగోరిచింతించెద।
ననఘువిశ్వమయునిననుదినంబు॥

వ॥ ఇట్లుసత్యంబును నపరిమితమహిమయును।
గాయత్రిప్రారంభణంబును। గాయత్రినామ
బ్రహ్మరూపంబునై। మత్స్యపురాణంబులోన గా
యత్రినధికరించి ధర్మవిస్తరంబును। వృత్రాసుర
వధయును। నెందుజెప్పంబడునది భాగవతంబని
పలుకుటంజేసి। యుష్ప్రరాణంబు శ్రీమద్భా
గవతపురాణంబని పలుకరబడి యొప్పుచుండు॥

సీ॥ శ్రీమంతమై మునిశ్రేష్ఠకృతంబైన।
భాగవతంబు సద్భక్తితోడ।
వినఁగోరువారల విమలచిత్తంబులు।
జెచ్చెర నీశుండు చిక్కఁగాంకె।
నితర శాస్త్రంబుల నీశుండు చిక్కునే।
మంచివారలకు నిర్మత్సరులకు।
కపటనిర్ముక్తులై కాంక్షసేయకయుండు।
తగిలియుండుట మహాధర్మబుద్ధి।
ఆ॥ పరగ నధ్యాత్మికాదితాపత్రయంబు।
లణచి పరమార్థభూతమై యధికశుభద।
మై సమస్తంబు గాకయు నయ్యునుండు।
వస్తువెరుగంగ నగు భాగవతమునందు॥

తే॥ వేదకల్పవృక్షవిగళితమై శుక।
ముఖసుధాద్రవమున మొనసియున్న।
భాగవతపురాణఫలరసమధురంబు।
పదవిగానుడు రసికభావవిదులు॥

కం॥ పుణ్యంబై మునివల్లభ।
ణ్యంబై కుసుమఫలనికాయోద్ధితమై।
ద్గుణ్యంబున్నైమిశాఖ్యా।
ణ్యంబు నుతింపదగు నరణ్యంబులలోన్॥

వ॥ మఱియును మధువైరి మందిరంబునుం బోలె। మహార్ధ
వి వున్నధసహాతంబై బ్రహ్మాగేహంబునుం బోలె। శా
రదాన్వితంబై నిలగళసభానికేతనంబునుం బోలె। వహ్ని
వరుణసమీరణచంద్రరుద్రహైమవతీకుబేరవృషభ
గాలవశాండిల్యపాశుపతజటాపటలమండితంబై
బలభేదిసదనంబునుం బోలె। నైరావతావలకరం
భాగణికాభిరామంబై మురాసురునిలయంబునుం
బోలె। సుస్నత్త్రరాక్షసవంశసంకులంబై। దానవసం
గ్రామంబునుం బోలె। నరిష్టజంభశక్తియుక్తంబై ధనదా
గారంబునుం బోలె। శంఖకుందముకుందసుందరంబై ర
ఘురామయుద్ధంబునుం బోలె। నిరంతరశరానల
శిఖాంబవాళంబై పరశురామఖండనంబునుం బోలె।

సమహాపారిజాతంబై దానవసంగ్రామంబునుం బోలె
నదిష్టకుంభినికుంభ శక్తియుక్తంబై కౌరవసంగరంబు
నుంబోలె. ద్రోణార్జునకాంచనస్యందనకదంబసమే
తంబై కర్ణకలహంబునుంబోలె. మహోన్నతశల్యసహా
కారంబై సముద్రసేతుబంధనంబునుంబోలె. నలనీల
౨౦ సందీప్రదీపితంబై భర్గభవనంబునుంబోలె. నానా
కరేఖాఫలితంబై మరునికోదండంబునుంబోలె.
నాగసిలీముఖభూషితంబై నారసింహరూపంబు
నుంబోలె. కేసరకరజకాండంబై నాట్యరంగంబు
౨౧ నుంబోలె. నటనటీసుషిరాన్వితంబై శైలజానిటలం
బునుంబోలె. చందనకర్పూరతిలకాలంకృతంబై
వర్షాగమంబునుంబోలె. నింద్రబాణాసనమేఘక
రకకమనీయంబై నిగమంబునుంబోలె. గాయత్రీ
విరాజితంబై మహాకావ్యంబునుంబోలె. సరసపా
దులతాలంకృతంబై వినుతాలయంబునుంబోలె
సుపర్ణసురభిరంబై యమరావతీపురంబునుం
బోలె.

మహసకాలితంబై కైటభోద్యోగంబునుంబోలె.
మానితంబై పురుషోత్తమనివేశనంబునుంబోలె.
మృతఫలదంబై ధనంజయసమీకరంబునుంబోలె.
భ్రంశకషపరాగంబై వైకుంఠపురంబునుంబోలె. హా
ఖడ్గపుండరీకవిలసితంబై నందఘోషంబునుంబో
లె. కృష్ణసారసుందరంబై లంకానగరంబునుంబోలె.
రామమహాషిపంచకసముంచితంబై సుగ్రీవసైన్యం
బునుంబోలె. గజగవయశరభశోభితంబై నారాయ
ణసార్థనంబునుంబోలె. నీలకంఠకౌశికహంసశుకభ
రద్వాజతిత్తిరభాసురంబై మహాభారతంబునుంబో
లె. నేకచక్రబకంకధార్తరాష్ట్రశకునినకులసంచా
రసమ్మితంబై సూర్యరథంబునుంబోలె. సురుతరప్రవా
హంబై జలదాకాలసమయసంధ్యాముహూర్తంబు
నుంబోలె. బహువిధజాతిసామనస్యంబై యొప్పు
నైమిశారణ్యంబను విష్ణుక్షేత్రంబునందు శౌనకాది
మునులు సువర్లోకజేగీయమానుం డగు హరిం

కరుకొరకు సహస్ర వర్షంబులనుష్ట నకాలంబుగా
సత్రసంజ్ఞానకరంబైన యాగంబునే యుచుచు నుం
దాక్షేనాడు। వారలు రేఫకేడ నిత్యనైమిత్తిక వ్రతో
మంబులాచరించి నవుస్యుతుండైన సూతుంజూ

క॥ ఆతాపసులిట్లనిరివి।
నీతుర్విజ్ఞానఫలితునిఖిలపురాణా।
ప్రాతర్నుతవారిగుణాసం।
ఘూతుర్సూతున్నితాంతకరుణోపేతున్॥

మ॥ సమతంత్రాల్లిపురాణపంక్తులితివాకి సస్రేణులు
ధృశ్రశా। సుత।
స్త్రములున్నెవునుపన్యసింపుదువువేదవ్యాసముఖ్యులిః
సుమతుల్జూవిన వెన్నిరెన్నియును నిశ్చేటన్మదిన్
త్రసా। త్రమ॥
రమునంజేసిరారుంగనేర్తువుసమస్తంబున్ బుధేంద్రో

క॥ గురువులుప్రియశిష్యులకును।
పరమరహస్యములుదెవియబలుకుదురవల।
స్థిరకళ్యాణంబెయ్యది।
పురుషులకునునిశ్చయించిబోధింపుదయున్॥

క॥ మన్నాదవ్విరకాలము।
స్నాదవ్పైకృతైనగ్రంథార్థములన్।
విన్నాదవువినదగినవి।
యున్నాదవ్పెద్దలాద్దయుత్తమగోష్ఠిన్॥

వ॥ అలసులుమందబుద్ధులఖులల్పతరాయువులుగ్రరో
గసం। రో
కవితులుమందభాగ్యులుసుకర్మములెన్నడుజాయుజాల
కలియుగమందుమానవులుగావునవెయ్యదిసర్వసా
ఖ్యమై। జెప్పవే॥
యులవడునేమిటంగలుగునాత్తకుశాంతిమునేంద్ర

సీ॥ ఎవ్వని యవతారవెల్లభూతములకు।
సుఖమునువృద్ధియునొరదిజేయు।
నెవ్వనిశుభనామమేప్రొద్దనుడువంగ।
సంసారబంధంబుసమసిపోవు।
నెవ్వనిచరితంబువార్ధియంబుఁజేర్చిన।
భయమందివర్తిత్యుపరువువెట్టు।

రువ్వనిపదవిధినింపారుజలములు।
నేవింపగ్రావల్యసిద్ధిగల్గు।
౩ తపసునైవ్వనిపాదంబుదగవిశాంతి।
తెరగుగాంచివిరివసుదేవదేవకులకు।
నెవ్వఁడుదయించెఁదత్త్వధ్వైల్లవినగ।
నిత్యపుట్టెడువినపింపుమిత్థచరిత॥
క॥ భూషణములువాణికినఘ
వేషణములువృత్త్యచిత్రభేషణములువర్రై।
తోషణములుకల్యాణవి।
శేషణావములువారిగుణ్యైకజితభాషణములే॥
క॥ కలిదోషనివారికమ్మౌ।
యులఘు శులేవాగడునట్టివారికథనముని।
స్త్రలగతిగోరెడుపురుషుఁడు।
వెలయగనెవ్వాడుదగివినడువువాత్రా॥
౬౬ ఆ॥ అనఘవినుమురసికులైనట్టివారికి।
మాటుమాటుకేధికమధురమ్మైన।

ట్టుగ్రీష్మకథనమాకర్ణనముసేయు।
దలప్పగలదుమహాకలదనవివేదు॥
॥ వరగోవిందముకుందకీర్తనసుధాదర్శోక్తిధారాపరం
రలంగాకబుద్ధేంద్రచంద్రయుతరోపాయాసురత్నే
బ్రువి।
త్రరదుర్దాంతదురంతదుస్సహాజనస్సంభాషితానేకదు।
రగంభీరకఠోరకల్మషకణాద్దావానలంబారునే॥
॥ హంరినామకథనదావానలజ్వాలల
ాలవేఘోరాఘకాననవములు।
వైకుంఠదర్శనవాయుసంఘములచే।
తొలగవేభవదుఃఖతోయదములు।
కమలనాభథ్యానకంఠీరవములచే।
కూలవేసంతాపకుంజరములు।
నారాయణాస్మరణప్రభాకరదీప్తి।
దీరవెషడ్వర్గతిమిరతతులు।
నలినయనుసుభక్తినావికావకులసం।
సారజలధిదాఁటుచునగరాఁదె।
వేయునేలమాంకువిష్ణుప్రభావంబు।

తెలుపవయ్యసూతధీసమేత॥

వ॥ వురింయునుంగ పటిమానవుండునుం గూఢుండు
నైన మాధవుండు రామసహితుండై యతిమా
పరాక్రమంబులు చేసెనట వివరింపుము॥ కవియు
నిలిచిన మూకలు
బురాగలదని వైష్ణవక్షేత్రంబున దీర్ఘసత్రనిమిత్త
బున వారికథనంబులు వినవేడగ విని నివిచ్చై వర
గంబున॥

క॥ జలరాసి దాంటగోరెడు।
కలవుజనులకు కర్ణధారుగాంచిన భంగిన్।
కలిదోషహారణావాంఛా।
కవితులమగునే మునినృగంఘుమిసూతా॥

క॥ చారుతరధర్మరాసికి।
భారకుడగు గృష్ణదాత్మపదమున కేగెన్॥
భారకుడు లేకయున్నని।
జేరెను ధర్మంబు బలువుచెడె మునినాథా॥

వ॥ అని యిట్లు మహానియ్యగుణగరిష్ఠులైన శౌన
కాది మునిశ్రేష్ఠులడిగిన। రోమహర్షణపుత్రుండ

౦ యుగ్రశ్రవసుండును పేరంగ విగిన నిఖిలపురాణ
వ్యాఖ్యాన వైఖరీ సమేతుండైన సూతుండు॥

౦॥ సమయుక్తై యువ్వడుముని ధర్మచయుద్ధై సన్యాసి రెజ్జై
మెుంటువో।   జీరంగవ్వ।
సమవాత్రీతిని నొంకసమార యుగుచున్ వ్యాసుండు
కృములుండదన్న యుతంబ్రతిధ్వనులు ఘన్నంజేసె మున్నిట్టి
భూ।   ధీమణిక॥
తమంయుం గాప్పదబాదరాయుణిశపోధన్యగ్రణిం

సీ॥ కార్యవర్గంబునుగారణాసఘుంబు।
నధికరించి జరించునాత్మతత్వ।
వుధ్యాత్మ మనబడునట్టి యధ్యాత్మకు
దెలివినే యుగజాలు దీపమగుచు।
సకలవేదములకు సారాంశమయ్యేక
మై యసాధారణమగు ప్రభావ।
రాజసంబైన పురాణధర్మంబును।
గాఢసంసారాంధకారపటలి।
దాటగోరెడువారికి దంపదలిర్పు।

దేంతవోనిధి వివరించెనె గృఢంగ।
నట్టిశుకనామహర్ధంయుమహాత్తగేయు।
విమలవిజ్ఞానరమణోయమవేద్యగాలుతు॥
౧౭ క॥ నారాయణునకునర్జునకు।
భారతికినమ్రొక్కివ్యాసపదములకునమ।
స్కారముజేసిరచింతును।
ధారగ్రంథంబుదళితతనుబంధంబున్॥
౧౮ వ॥ అనియిట్లు దేవతాగురునమస్కారంబులుజేసి
ట్లనిధ్యే। మునీంద్రులారా నస్మదీయారు నిఖిలలోక
గళంబైనప్రయోజనంబులడిగితిరి। యేవిధంబుగ
సంప్రశ్నంబులునేయంబడునేవిధంబునన్నాత్మప్రస
౧౯ బగునిర్విఘ్నయునిరపేక్షయువుస్తైన। హరిభక్తియేయు
పంబునంగలుగు। నిట్టిపురుషులకు పరమధర్మంబు
సదేవునియందుప్రయోగింపంబడిన। భక్తియయో
బువైరాగ్యవిజ్ఞానంబులంబుట్టించునారాయణు
౨౦ కథలవలననేధర్మంబునుదగలదది నిరర్థకంబగునః
వర్గపర్యంతంబైనధర్మంబునకర్థంబుఫలంబుగాదు

ంధర్మశీలురైన। నర్థంబునకుగామంబుఫలంబ లగు।
ను। విషయయుభోగమైనకామములకింద్రియప్రీతిఫలంబు
గాదు। యెంతదనకుజీవింపనంతియెగామంబు।
ంబుజీవునికిగర్మంబులచేతనెయ్యదిప్రసిద్ధమదియ
ంబుగాదు। తత్త్వవిజ్ఞానమునునద్ధర్మవిజ్ఞానంబు
దరుధర్మతత్త్వవిదులుమనీషులుపలుకుదురు। తత్త్వవిదులుజ్ఞా
కునుపేరనద్వయమైనదితత్త్వమనిరెరుంగుదురు।
తత్త్వంబుపనిషత్తులచేతబ్రహ్మమనియును। హి
ణ్యగర్భులచేతపరమాత్మయనియును। సాత్వతుల
తభగవంతుండనియునుపలుకంబడు। వేదాంత
శ్రవణంబుననుగ్రహింపంబడి విజ్ఞానవైరాగ్యంబుల
తోడంగూడినభక్తిచేతతత్త్వపరులైనపెద్దలుక్షే
త్రజ్ఞుడైనయాత్మయందుంబరమాత్మంజూడ
ందురు। ధర్మంబునకుభక్తిఫలంబు। పురుషులు
వర్ణాశ్రమంబునంజేయు। ధర్మంబునకుమాధవుం
డు సంతోషించుటంజేసిసిద్ధంబు। యేకచిత్తంబు

ననిత్యంబు గోవిందునాం కీర్తింపం వగు। చత్ర
థ ధ్యానంబును। ఖడ్గంబున వివేక మతులవ
౧౫ మమకారంబులైన కర్మంబులందృంచి వైతు
కర్మ నిర్మూలన హేతువులైన కమలలోచను
ఁడుందు ఁరువ్వి డురతిసే యును ఁరువ్వ డువిన
ఁయించునను। ఁరువ్వనిని రుచించు ట్లును। ఘం
౧౬ వణ కీర్తనుండైన కృష్ణుండు దన్నక థలవినువ
వ్యాదయుంబులందు నిలిచి శుభంబులాచరిం
న శుభంబులు నష్టంబు సేయును। భగవద్భక్తి సేవ
౧౭ విశేషంబున। భాగవత శాస్త్రశ్రవణవిశేషంబ
నిశ్చలభక్తి యుదయించు। భక్తిగలుగ రజస్త
గుణ ప్రభూతంబులైన కామక్రోధ లోభ మోహమ
మత్సరంబులచేత పరరవరగాక। చిత్తంబు సత్వగ
౨౦ బున ప్రసన్నంబగు। ప్రసన్నమనస్కుండైన ముక్తసంగు
గు। ముక్తసంగుండైన నీశ్వరతత్వ జ్ఞానంబు సిద్ధిం
నీశ్వరుండు గానంబడిన జడగ్రంధి నరూపంబైన ం

ంకారంగబు భిన్నంబగు। నహంకారంబు భిన్నంబై
ఁసు సంభావనాదిసంశయంబులు విచ్ఛిన్నంబులగు।
ంశయ విచ్ఛేదంబులైన నారబ్ధఫలంబులైన కర్మంబు
నశేషంబులగు। నదిగావున॥

క॥ గురుమతులు దపసులంతః
కరణంబులు శుద్ధి జేసి ఘనతర భక్తిన్।
హరి యందు నర్పింతురు।
ర మానందమున భిన్న భవబంధనులై॥

ఉ॥ పరమపూరుషుడాద్యుడక్షరుడు పాలనలంధ్రమనా
శముతో।
కారది జేయు ముకుంద పద్మజ శూలిసాంజ్ఞల ప్రాకృత।
స్ఫురితసత్వరజస్తమంబుల బొందునందు శుభస్థితిన్।
హరి చరాచరకోటికిచ్చును నంతసత్వనిరూఢుడై॥

క॥ మరి యొక్క విశేషంబు గలదు కాష్టంబుకంటె
ధూమంబును ధూమంబుకంటె త్రయీమయుండై
న వహ్ని యట్లు విశేషంబుగు నట్లు తమోగుణంబు

కంటె రజోగుణంబు। రజోగుణంబుకంటె ప్రశ
౩ స్తంబగు సత్వగుణంబు విశిష్టంబగుటవల్లి
సత్వమయుండని భగవంతుడారిన ధోత్ప్రేక్షుం
మి। గొందరు సంసారగమందుల వేలుకొరకు నన్యదు
౪ వింతురు। మోక్షార్థులైన వారలఘోరరూపము
భూపతుల విడచి। దైవతాంతర నిందనే యుకే
త్తులై నారాయణకథల ననుభవింతురు। కొంద
రాజసతామసులై శ్రీయునైశ్వర్యము ప్రబలంగ
౫ పితృభూతప్రజేశాదుల నారాధింతురు। వె
ల్లిమిచ్చుటం జేసి నారాయణుండు నేవ్యుండు। వే
దయాంగ యోగత్రయజ్ఞాన తపోగతి ధర్మంబు
వాసుదేవ పరంపరలు। నిర్గుణుండైన పరమేశ్వరు
౬ డు గలుగుచు లేకుండుచు గుణంబులతో డంగ
డి దనమాయచేత నంతయు సృజియించుచు
గుణవంతుని చందంబున నిజమాయావిలసిత
మైన గుణంబులలోపల ప్రవేశించి విజ్ఞానవిజృం
న

తుండై వెలుంగు నగ్నియు కొండయ్యును। పెక్కు ప్రా
లలందే జరిల్లుచు పెంక్తులతోఁ జూతె రంగున విశ్వా
త్మకుండైన పురుషుండొక్కరుండు దన వలన గలిగిన
ఖిలభూతంబులయందు నంతర్యామి రూపంబున
వెలుచునతండు మనోభూత సూక్ష్మేంద్రియంబు
జోడంగూడి గుణమయంబులైన భవంబుల దన
చే తన్నిర్మితంబులైన భూతంబులందు దగులు వడక
గుణంబుల ననుభవంబు సేయుచు లోకకర్తయైన
యతండు దేవతిర్యఙ్మనుష్యాది జాతులయందు లీల
ల నవతరించి లోకంబుల రక్షించునని మరియు సూ
తుండిట్లనియె॥

॥ మహాదహంకార తన్మాత్రసంయుక్తమై
చారు షోడశకళాసహితమగుచు।
పంచమహాభూత భాసితమై శుద్ధ
సత్వమై సర్వాధికాయమగుచు।
చరణోరుభుజముఖ శ్రవణాక్షినాసాశి
రములు నానాసహస్రములు వెలుగ।

నంబరకే యూరవరాహసుండడలెపెరే
టూదులుపెక్టపేలమరుచుండు।
పురుషరూపంబు ధరియించిపరుడనంతు।
డఖిలభువనైకకర్తయైయనంతమమర।
యూనితాంపారజలరాసి మధ్యమునను।
యోగనిద్రావిలాసియైయొప్పుచుండు॥
వ॥ ఇట్లు సకలావతారంబులకు మొదలిగనియె
శ్రీమన్నారాయణదేవుని విరాజమానంబైన
రూపంబు పరమయోగీంద్రులు దర్శింతురు। య
రమేశ్వరునాభీకమలంబునందు సృష్టికర్తలలో
౧౦౩ శ్రేష్ఠుండైన బ్రహ్మయుదయించె। యతనియు
యువస్థానంబునందు లోకవిస్తరంబుగవింప
డియె మొదలనద్దేవుండు కౌమారాఖ్యసర్గమి
లనాశ్రయించి బ్రహ్మణుండై దుర్లభంబైనత
౧౦౪ బునబ్రహ్మచర్యంబాచరించె। రెండవమాటు

నసంబుకొరకు రసాతలగతయైన ఘోణినెత్తు
త్రేశుండై వరాహరూపంబుదాల్చె। మూండవ
యంబున నారదుండనదేవర్షియై కర్మనిర్మోచకం
నవైష్ణవతంత్రంబుజెప్పె। నాలుగవపరిధర్మభా
సంగంబునందు నరనారాయణాభిధానుండై
ష్కరంబైన తపంబుచేసె। పంచమావతారంబున
పిలుండనసిద్ధేశుండై యాసురియను। బ్రాహ్మణు
కుతత్త్వసంగ్రహనిర్ణయంబుగలసాంఖ్యయో
ంబుపదేశించె। యారవశరీరంబున ననసూయా
వియందు నత్రిమహర్షికి దత్తుండై కుమారులం
న యలర్కునకుం బ్రహ్లాదముఖ్యులకునాత్మవిద్యంజెప్పె
డవవిగ్రహంబున నాకూతియందు యజ్ఞేశుండనజ
ంచె యమాదిదేవతలంగూడి స్వాయంభువమన్వంత
ంబు రక్షించె। అష్టమమూర్తియై మేరుదేవియందు
ికి జన్మించి యురక్రముండనం బ్రసిద్ధుండై విద్వజ్జనుల
పరమహంస్యంబు ప్రకటించె। ఋషులచేతగోరం

బడి తొమ్మిదవ జన్మంబున బ్రాహ్మ పృథు చక్రవర్తియై ధ
ధేనువుం జేసి సమస్త వస్తువులు బితికించె। చాక్షుష
తరంబున దశమంబైన మీనావతారంబున దన
౧౦౯ మయ్యైన నావయొక్కంబి వైవస్వత మనువు నుద్ధరించె
సముద్ర మథన కాలంబునం బదనకొండవ మారు
రూపాకృతిని। మందరాచలంబును గవ్వంబు దేనె
గర్పరంబుగ నేర్పరియైనిరిపె। ధన్వంతరి యనం
౧౧౦ డవ తనువు వహించె। పదమూడవదియైన మోహి
నీ వేషంబున సురాసురాదుల మోహితులం జేసె
పదినాలువదియైన నరసింహ ప్రాదుర్భవనంబున కన
కశ్యపుని సంహరించె। పదియేనవ దోయుంబున కప
౧౧౧ వామనత్వంబున బలిన డిగి మూడు లోకంబులు నా
క్రమించె। పదియారవ మాటు భార్గవరాముభావ
బ్రాహ్మణద్రోహులైన రాజుల వధియించె। పరాశర
వలన సత్యవతి యందు గలిగి। పదియేడవ దియైన
౧౧౨ సగాంత్రంబున నల్పమతులైన బురుషుల గరుణించి
వృక్షంబున కుశాఖలేర్పరచె। దేవకార్యార్థంబు రాజ

మా
ంది। పదునెనిమిదవదియైన శ్రీరామాభిధానంబున స
ముద్రబంధనాది పరాక్రమంబులాచరించె। ఏకోనవిం
జననంబులైన రామకృష్ణ నామంబులనెదు వంశం
నందు సంభవించి విశ్వంభరా భారంబు హరించె। కలియు
ప్రవసరంబున రాక్షస సమ్మోహనంబుకొరకు నేకవిం
తి కంబైన బుద్ధనామధేయంబు నంగీకటదేశంబులం
ప్రవర్తించె। యుగసంధియందు వసుంధరాధీశులు
చోరప్రాయులై సంచరింప విష్ణుయశుండను విప్రునికి గల్కి
బున ననుభవింపం గలడని యిట్లని యె॥
కం॥ నరసింహాపిన వాయుకాలువలయొంజవిష్ణునంద్ధైనత్రి।
రనానాఘుటనావతారముల సంఖ్యాతంబులుర్విస్థలిం।
రలుం బ్రాహ్మలు నయమాంద్రు ముమహార్షులేవిష్ణునం
శాంశమ్ములే।
హరికృష్ణుండు బలానుజన్ముడై దశేదావిష్ణుడానేర్పడెన్॥
కం॥ భగవంతుండగు కృష్ణుడు।
గవములకేవేశరాక్షసవ్యధగలుగున్।
తగన వ్యాళసుదయుతో।
యుగయుగమున బుట్టుకొచునుద్వేల్లలన్॥

16

అ॥ అతిరహస్యమైన వారి జన్మ కథనంబు,
మనుజుఁడెవ్వఁడేని విను పురేని।
చాలభక్తితోడ జదివిన సంసార।
దుఃఖరాసి వాసి దొలగిపోవు॥

వ॥ వినుడ రూపుండై యేకస్వరూపుండై యాత్మం
బరగు। జీవునకు పరమేశ్వరు మాయాగుణంబు
పవాదాది రూపంబులచేత నాత్మాధారస్థానం
నందు విరచితమై స్థూలశరీరంబుగ గనంబునందు
పవనాశ్రితమేఘ సమూహంబును। గాంభీర్యము
బార్థివ ధూళిధూసరత్వంబును నేరీతి నారోపిత
రమైన నాత్మయందు దృశ్యత్వమై బుద్ధిమంతులుగ
వారిచేత నారోపింపంబడు। నీస్థూలరూపంబు
ట్టైన దృష్టంబైన దృష్టాశ్రిత వస్తువగుటంజేసి। వ్య
బుగాక శూన్యంబై కరచరణాదులు లేక జీవునికి
డొక్క రూపంబు విరచితంబై యుండు। సూక్ష్మం
జీవునివలన సుత్క్రాంతి గమనాగమనంబులు బు

మరణంబులు లేకునెప్పుడు। స్థూలసూక్ష్మ రూపం
బులెందును స్వరూపసత్య జ్ఞానంబునం జేసి ప్రతి
షంబులగు నవిద్యం జేసి యాత్మకుం గల్పింపంబడునని
యునప్పుడు జీవుండు బ్రహ్మదర్శనమును జ్ఞానంబు
కు నధికారి యగునట్లు బ్రహ్మజ్ఞానమతి విశారద
ప్రత్యేకస్వరూపంబున నిచ్ఛారతుండైన యీశ్వరు
దు క్రీడించునట్లు మతిప్రకాశంబున నవిద్యయనం
డుచున్న మాయ యుపరతమై యప్పుడు దానివి
శ్వరూపంబునం బరిణతయగునప్పుడు జీవోపాధి
గున స్థూలసూక్ష్మరూపంబులను దహించి। జీవుండు
నాశంబు లేక దేజరిల్లు వహ్నిచందంబున దానయు
రతుండై బ్రహ్మస్వరూపంబునం బొంది పరమా
నందంబున విరాజమానుండగునని తత్త్వజ్ఞులు
చెప్పుదురని సూతుండిట్లనియె॥

వ॥ జననమువేకకర్మముల జాడలబోకసమస్తచిత్తవ।
ర్తనుడగు జత్రింశగపులుదార పదంబుల జన్మకర్మముల్
వినుతులు సేయుచుండుదురు వేదరహస్యములందు
నెందు జూ।

చినవారి వేవుజేవునకుఁ జెప్పినశైవడి జన్మకర్మములే

27 వ॥ భువనశ్రేణి నమోఘవీర్యుఁడగుచుఁ ఖుష్టుంచ

మునం। రాత్మతం।

తవధం ...యుము సుంగదందు బహుంభూతత్ర

త్రవివారస్థితినైంషడింద్రియసమస్తప్రీతియు

లం।

దివిభంగింగాను జీకైడింద్రియములంద్రి పృథ్విబుద్ధి

28 చ॥ జగదధినాథుడైన హరిసంతసలీలలనామరూపః

దగి విమనోవచోగతుల దార్కికచాతురియుంతగ

వగివికుతర్కవాదిదగమేరలుజేసి యెఱుంగనేర్చునే

యుగణితసర్వసత్రమము ఆజ్ఞాలె ఱింగి నుతింపనేర

229 ఉ॥ అంచుకవరాంయులేక మదినెప్పుడుబాయని భక్తి

త్రించుచునెప్పుడేని వారిదివ్యపదాంబుజగంధర

వించునతండె యుంగునరవిందభవాదులకైన దుర్గ

దంచితమైనశ్రీవారియుదారరమవాఙ్మృత ధ

మార్గములే॥

హరిపాదద్వయభక్తిమీవలననిష్ఠారూఢమయ్యెండు

గంభీరదుచిత్రవృత్తివారిపై దీపించుమీలోపలన్।

శ్రీదేవతలారమీరలుమహాధన్యులే సమస్తజ్ఞలున్।

చింతలేమి మము బెంద వెన్నడుసుజన్మాంతవృథా...గ

ములే॥

పుణ్యకీర్తనుడైన భువనేశుచరితంబు

బ్రహ్మతుల్యంబైన భాగవతము।

కలపురాణరాజముదాల్చిలోకభ

ద్రముగ ధన్యముగ మోదముగ శ్రీవి।

గవంతుడగువ్యాసభట్టారకుడుజేసి

శుకుండని రెండితనసుతునిచేత।

దివించె నంతయుసర్వదేవతివా।

సములలోపలనెల్లసారమైన।

యూపురాణమెల్లనెలమినాశుకయోగి।

గంగనడ్డవచ్చి ఘనవిరక్తి।

మొదవిమునులతోడ నుపవిష్టుడగుపరి।

క్షిన్నరేంద్రుడడుగ జెప్పె వినుడు॥

18

20 వ॥ శ్రేష్ఠుండు ధర్మజ్ఞానాదులతోడ దనలోకంబున కేగ

పిమ్మట గలికాలదోషాంధకారంబున నష్టదర్శనుల్

నులకు। నిప్పుడీ పురాణంబు కమలబంధుని భంగిన

నా డుండు భూరితేజుడై శోభించుచున్న విప్రఋషు

21 నే పఠియించిన క్రమంబున మతిగోచరించిన యట్ల

వినుపించెద నని నసూతుండ నేను మునివరుండైన శౌ

డిట్లనియె॥

22 కం॥ సూతా యుగవేశనేమి ఈటువెనె చ్చోటన్ మునిశే

శ్రోతలగోరిననేమిపేంతుపునకై శోధించిలోకైక వి।

ఖ్యాతిగ వ్యాసుడు మున్నుభాగవతమున్ గల్పించె

త్రుడే।

23 శ్రీ తీర్థరాజునకే బురాణకథ జెప్పెనెట్లు పుపే యంత

24 వ॥ బుద్ధేంద్రా వ్యాసపుత్రుండైన శుకుండు మహా యో

సమదర్శనుండే కాంతమతి మాయావశంబువ

దెలసినవాండు గూఢుండు మూఢుని క్రియనుం

నిరస్త భేదుండదియునుండగాంక॥

అ॥ శుకుడుం గోచియుఁ లేక పైజన జూచి తోయములం

దుల।

కుచభింపక చేరలొల్లకె జల్లులాడెడి దేవక।

్రీకలు వాసుకేవోకుమంచు జనాగ వ్యాసుని జూచియుం।

కమలుంధరియించి సిగ్గులపుట్టి రందరు భీనిధీ॥

మునియు వ్యాసుండు దేవరమణులందనకొడుకుడ

నత ఆడుపడిగిన। వారలు నీకొడుకు యిది యువతి

ండు పురుషుండని భేదించి చూడడు। వాడు నిర్వికా

రుండు నీవెట్లు గని రామెదవని పలికెన వురవెనంత శుకుం

సకురుజాంగలదేశంబు చొచ్చి హస్తినాపురంబునకుం

ని। పౌరజనులతోడ నున్మత్తుని క్రియ మూగతెరంగున

డుని భంగి నుండెనని। నమ్మహాయోగి రాజు ఋషి

సమ్మాన పరీక్షిన్మహారాజునకు సంవాదం బెట్లు సిద్ధించె।

వాలు కాలకథననియమంబైన శ్రీమహాభాగవతని

మహావ్యాఖ్యాన వేళతింజాగె। నయోగ్యగముఖ్యుండు

గ్రహాస్త్రుల గ్రహంబుల గొంబితివై డి యుంటి

వుగ్గాని నిలువంబడ డతండు। గోష్ఠోషిన వరాత్ర

బు।సంచరించిన స్థలంబులు తీర్థంబులగుపెద్దగాల

క ప్రదేశంబున నెళ్లు నిలచె। భాగవతోత్తముండ

జనపాలు జెన్నకర్ణంబు వే ప్రకారంబు వివరింపు

సే॥ పాండువ వంశంబు బలము మానంబును

వర్థిల్లగ డిమినె వాప్పె డువుని యె।

పరివంధి రాజులు భర్మాది ధనముల

నర్పింతురె వ్వని యుంత్రి యుగము।

కుంభజ కర్ణాది కురుబలవ్యూహంబు

జొచ్చి చెండాడెనే శూరుతండ్రి।

గాంగేయు సైనిక క్రాంత గోవర్గంబు

విడిపించి త్రిప్పెనే వీరుతాత।

యుష్టిగాంధ కీర్తి యసుగు పరీక్షన్నవా॥

రాజువిడువరాని రాజ్యలక్ష్మి।

బరిహరించి గంగ ప్రాంతమొందెనిష్టుడై।

యసువులుండ నేల యడిగియుండె॥

వుకేరుత్రైన వసుష్ఠబొత్రై।

లందు గోరరు హాసించియు లోకాలెల్లన ర్థన

ఖు భూంతి యర్తె సుఖము భత్రము గోరుదు రన్యరక్షు

వ్మై నవేనం విభుడూరక యరూలవిరక్తి వాసెనెం

। సారము లెల్లనెరుంగ

డ గుగుాంథ భాష బహువిధ కథనెూ।

రుడ వు మాంకు సర్వము।

సు ముట్టంగదె వి యబల్లు పమాత్రా॥

నశౌనకాదుల గువము నిశ్రేష్ఠులకు సూతుం

రెు॥ కృతీ యుంద్వైపాయనుగంబు దీగ

యుంబు నను పరిచరవసు పువీర్యంబున జన్మించిత

వినాంబరగత్సత్యవతి యుందు బరాశరున

కళంజేసే జ్ఞాని రొవ్వైవ్యాసుండు జన్మించె యెు

బదరికాశ్రమంబున సరస్వతీ జలంబుల స్నాన

ంబులు జేసి శుచి రొంపరులు ష్ణేని చోట నెుంటం

ప్పండి సూర్యోదయవేళ నతి తనాగంత వర్ణమా

శ్రీ హా స్తుల శ్రీ హాంబుల పుర్వ ఘోగారి జీవగంబుగ ంటి

బు నంజేసి। రయు గ ధర్మంబులకు ఘు వి సంకరం రాత్రి

దు యుగ యుగంబుల ఘూంతంబులచే భా గాల

బులకు శక్తి సన్నంబై పురుషులు గిస్స తప్పిల ంండ

శూన్యులును మందమతులనే। నట్టా యు రింపు

దుష్కర్ములను నరాచ్యదరని తన దివ్యదృష్టింజు

వర్ణాశ్రమంబులకు హితంబుగా నలుగురు

చేతననుష్ఠింపందగి ప్రజలకు శుద్ధికరంబై

శ్రేయజ్ఞంబు వెడతెగకుండుకొరకు। దెవకే

బు రుగ్యజుస్సామాధర్వణంబు నామంబ

లుగుగా విభజించి। యితిహాస పురాణంబు

గంచమ వేదంబనిపలికె నందు॥

సీ॥ పైలుండు రుగ్వేదపఠనంబు దొరకొనె

సామంబు జయమునీ జదువుచుండె

రయజువు వైశంపాయనాఖ్యుండు గైకొనె

దుదిన ధర్వణిని సుమంతుడు బఠించె।

జ హార్షణుస్నిరుః ఢి జాప్పె।

దిశల వేదమాంతపసులు భాగించి

సులగ్రనంఘువయులకు జెప్పిరంత।

గగాండొరులాత్మేయ శిష్యజనుల।

వి హాంవమార్గముల యందు ననుమతింప।

కరిఖలుగ లిగి యీ పృథివిలోన।

విమెలుపార భూసురనివహముండు॥

నష్టుమేధావిహీనులైన పురుషులచేత వేదంబులు

కొ॥ ంపంబడుచున్నవని మరియు దీనవత్సలుండై

నవ్యైకేంధు స్త్రీ శూద్రద్విజకులంబైప్ర వర్ణికులకు వేదం

జనిక్ర్మంబువేదుగా పున మూఢులకెల్లమేలగు

నిరాసుర తవ్యాఖ్యానంబు జేసి। యు నమ్ముని భూత

॥ఇట్లుండు దన వ్యాదయంబు సంత సింపకున్న।

చినదీ తట ఉంటునెంటినుండి హేతువవితర్కం

తని వేదనలో నిష్లరొం॥

పంచి

వన్నెంతువిహాతగర్వసహులుగొరత।
వడక్షేమండనడపుగుభారతమిషమున।
బలికితివేదార్థభావమెల్ల।
మునుకొనిశ్రీశాస్త్రముఖరత్నములందు।
దెలిపితిబల్లరేదినజ్జేసి।
ఆత్మసంతోషింపదాత్మలోనిశుండు
సంతసింపకయున్నజూడదోచె।
౨౪ హరికియోగివరులకభిలాషితములైన।
భాగవతవిధములుబలుకనైతి।
మోసమయ్యెతివివిమోనయందుమరచి
ననుచువగచుచున్నయవసరమున॥
౨౫ సీ॥ తనచేతివల్లకితంత్రిశయంబున
సతతనారాయణశబ్దమొప్ప।
నానాసంభ్రాంతహరిగతివసుధా
ధారలరమోంగెంద్రతతులుజొక్క।

అంబుజటంభారకాంతిపుంజంబుల
దిశలుప్రభాతదీధితివహింప।
వులగ్నతులసికామామగంధంబులు
గగనాంతరాంశంబుగప్పుకొనగ।
వింటనుండివాసవినందను।
వేడకమూతులాడవేడకతోడ।
విమలకీర్తిహారగుణారూఢ।
నయవిశారదుండునారదుండు॥
క॥ కనిరొన్నారదుడంతను।
నర్మైకవిలాసునిగమవిభజనవిద్యా
జనితోల్లాసున్ భవ్యదుః।
నిరాసున్ గురుమన్యొవికాసున్ వ్యాసున్॥
॥ ఇట్లునిజాశ్రయంబునకువచ్చిననారదునెఱింగి।
చినదూరేగివ్యాసుండువిధిత్రమంబునంబూజించిన।
తనిదెసమకంటైనగవునిగూడిమొగంబుతో।
పంచికాతంత్రివ్రేలమీటుచునారదుండిట్లనియె॥

పడ శాంతవృభాంరతీత్రతివిధాంతవువేదపదాంర్థజ
జ్ఞాతవువాంవమముఖ్యారిపుషట్కవిజేతవువ్రుష్ణాత॥
వస్తైతవు రెయాంగినేతవువినేతవునీవుచలించిచెం
కాంతురుకైవడిన్ వగవగాంరణావేంవిబరాంశరా
వ॥ అనినబరాంశర్యుండిట్లనియె॥
క॥ ఫుష్టితివజుంతనవునజే।
పుష్టితివిపురాణాపురుషుంభజనముపదము
వెంట్టితివిదిక్కులందుది।
ముట్టితివిమహాంప్రబోధవమునేవమునినాంథా॥
వ॥ అదియునుంగాక నీవు సూర్యుని భంగి మూండ
లోకంబులుసంచరింతువు। హాయువుపగదినక్షి
జనులలోపలమెలంగుదువు।సర్వజ్ఞుండవగుటం
క॥ నీకెరగరాని వర్మవు।
లోకములనువేదుబహువిలోకైవినీవు।
న్యాకారత రెట్టిదెంతయు।
నాకునువివరింపవయ్యనారదకరుణాన్॥

పఅనిన నారదుండిట్లనియె॥ సుధర్మంబ
.20 సీ॥ అంచితవైనధర్మశయమంతయుజెప్పితివర్మవరతు
చుకగానివిష్ణుకథలేర్పడజెప్పవుధర్మముతేప్రపఖునే
ఒచినవెంచ్చునేగుణవిశేషమువెన్నినగంకనేకునే।
బువముపచ్చుటెల్లవారిగోరినుతింపువినార్యపూజితా॥ ము
హారినామముస్తుతిశేయుగావ్యముసువర్ణాంభోజ ప్రస్తు
హాంసావళీ।
రవిత్రాజితవ్యై... మా... రసనస్ఫూర్తినెవ్వెలుంగొందుత్రీ॥
ంరినాంమస్తుతివేనిగావ్యమువిచిత్రాంర్థాన్వితంబైనత్రీ।
రమ్మైయుండదెయాంగ్యదుర్మదనదత్తల్లోలగర్తాక్యతిన్॥
॥ అపశబ్దంబులుగూండియున్ హరిచరిత్రాలాపములే
సర్వహాం। డుచున్।
పరిత్యాగమున్జేయుగావునవారిన్ భాషింపుచున్హాం
పముతేస్సేయుచుంవినులన్వినుచునశ్రాంతంబుగీర్తిం
పుచున్। పుమ॥
తపసులేసాంధులుధన్యాత్మాదురుగదాంతవృబ్బచింత్రీం

మునీంద్రా నిర్గత కర్మంబై నిరూపాధికంబై
సంగలిగ్గిన సువారిషత్తె వేదాన్త శోభితంబుగాంచు
నైఁబుగోరక కర్మమేశ్వరునకు సమర్పణంబుసేయుకు
ప్రశస్తంబై యుండదు। భక్తి విహీనంబైన జ్ఞాన
కకర్మ కౌశలంబులు నిరర్థకంబులుగాఁవున। వి
భాగుండవు। యదార్థదర్శుండవు। సకలధ
ర్మవిత్కీర్తివి। సత్యరతుండవు। దృఢవ్రతుండ
వె నఖిలబంధమోచనంబులకొఱకు వాసుదే
వలీలావిశేషంబులు భక్తితోడ వర్ణింపుము। వారి
౧౬౭ సంబుశాయక ప్రకారాంతంబున నర్థాంతరం
బు పలత్రించి। పష్టాకృత రూపనామకంబులంగ
వృథగ్దర్శనుండైన వాని మతి పెనుగాని చేత ద్రి
బడిత పంజనునావచందంబున నాలవుసేరదు।
వ్యకర్మంబులందు రాగంబుగల ప్రాకృతజను
ని యమించి ధర్మంబులం జెప్పె। శాసకుండవైన

వగవుట దగదు। యతుఁడి యట్లని సవారలది యొధర్మంబ
·20 కావ్యకర్మంబులునే యుచు। తత్వవిజ్ఞానంబు వుఁరతు
రదిగాఁవున తత్వజ్ఞుండవై దృఢాభిరోమాంగంబునే
యుండుమనిన వాక్యసుండు॥
వ॥ ఎఱిఁగిన వాఁడు గర్వ చయ మెల్లనుమాని హారి స్వరూపముఁ
నె అయ్యెనె ఆంగాడి దేవలనునే రుపుజూపుగు నౌ సురకత్తె
తె ఆ కువ వేఁక గ్రుమ్మ ఉచుదె వాంథ నాధ్యభిమానయఱ్ఱనే సి
రాజ ఉగని వానికిం దెవి యనీశ్వరు శీలము నేంద్రు జెప్పవె॥
వ॥ అనిన నారదుం డిట్లనిరె॥
వ॥ తనకుల ధర్మము న్విడచి దానవనైరి పద్మారవిందముల
భని వడి సేవఁజేసి పరిపాకము నొందకనెవ్వఁడేనిస।
చ్చిన మరుమేనయైన నది సిద్ధి వహించు తదీయచింత బా।
సి నకుల ధర్మగౌరవము సిద్ధి వహించునె యున్నిమేనూ
వ॥ అదిగావున నెరుకగలవాఁడు హారిసేవకుం బ్రయ

త్వంబు శాంతుండవలయు గాలక్రమంబున సుఖదుఃఖ
ములు ప్రాప్తంబులైన వారిసేవ విడువందగదు। ధ్యానం
౧౨౪ జేసి బ్రహ్మాస్థవరపర్యంతంబు దిరుగుచున్న జనులకు
నై యున్నది
బాంధవానట్లు వేలుసిద్ధించు। వారిసేవకుండైనవాఁడు
జన్మంబునొందియు సంసారంబునం జిక్కువడఁడు। ప్ర
ప్మరవారి చరణస్మరణంబు సేయుచు భక్తి పరవశ్యు
ండై విడువ నిశ్చయింపఁడు మరియు వినుము॥

౧౨౫ సీ॥ విష్ణుండు విశ్వంబు విష్ణునకంటెను
వేరేమియును లేదు విశ్వమునకు।
భవవృద్ధి లయములు పరమేశుచే నగు।
నీవె యెఱుంగుదుగాదె నేముఖమున।
నెఱిగింపబడ్డది యేకదేశమున నిన్ను
భువనభద్రమునకై పుట్టినట్టి
వారికి శాజాతుండనని విచారింపుము
కావున వారి పరాక్రమములెల్ల।

వినుతి సేయుమిా వృదినివెయు వధువుసు।
చానమతియుదపము దయయుధృతిగ్రము।
గవిమిత్వెల్ల ఫలముగాదె బుణ్య శ్లోక।
గములనాభుఁబాగడ గవిగెనేని॥

౧౨౬ వ॥ మహాత్మా నేను పూర్వకాలంబునం దొల్లింటి జన్మంబు
న వేదవాదులయింట దాసి పెంపుబుట్టి। పిన్ననాఁడు వా
రలచేత జెప్పంబడి వానకాలంబునం జాతుర్మాస్య
బున నేకనివాసస్థలంబు సేయ నిశ్చయించు। యోగిజ
నులకుం బరిచర్య సేయుచు॥

౧౨౭ క॥ జేటమితో నెల్లప్పుడు।
బాటవముననుబనులు జేసి బాలురకడకుఁ।
నాటలకుం బోకనెజం।
ఘూటంబున లేని భక్తిసలుపుదు ననఘా

క॥ మంగళము నను చూచువారల।
రొంగిలి భక్తింతువాన వెండ వసనోడున్॥
మంగళములు తునుని యతని।
వెంగళి త్రియ జనుదును వివేకముతోడన్॥

వ॥ ఇట్లు వరశాంతాలశరత్కాలంబులు సేవించితి
నేను వారునునా యందు కృపజేసిరంత॥

శా॥ వారలే కృష్ణచరిత్రములే జదువగా వర్ణింపగా
బాడగా। శ్రవణులం।
సారావంబు సుధారస ప్రతిమమయ్యె నిరు శ్రాంతము
దారంబై పరిపూర్ణమైన మది సంతోషించి నేనంతటన్।
ప్రారంభించి విశిష్టసేవ కితర ప్రారంభణూరుండనై॥

వ॥ ఇట్లు వారి సేవానుమతిం జేసి ప్రపంచాతీతుం
డనై బ్రహ్మరూపకుండనైనా యందు। సూక్ష్మ శూన్య
రూపంబైన యీ శరీరంబు నిజమాయా కల్పితం
బనియు నెన్నునే। సమ్మహాత్ములగు యోగిజనంబుల
మూలంబున। రజస్తమోగుణ పరిహారియైన
భక్తి సంభవించె। నంతం జాతుర్మాసంబు నిండిన
యాత్ర సేయువారలై యివ్విధంబున॥

వ॥ అపచారంబులు లేక నిత్య పరిచర్యా భక్తియు
కుండనై। రుని।
చపలత్వంబులు మాని నే గొలువగా సంప్రీతులైవా
రపటత్వంబున దీనవత్సలులతోఁ గారుణ్యసంయు
క్తులై।

దియుపదేశించిరినాకునీశ్వరరహస్యాచారవిజ్ఞా
నమున్॥

౧౫౩ వ॥ నేనువారియుపదేశంబున వాసుదేవునిమహా
నుభావంబు దెలిసితి। నీశ్వరునియందు సమర్పి
తాపత్రయంబు
తంబైన కర్మంబు మానుపనౌషధంబును। నేద్ర
వ్యంబువలననే రోగంబు జనియించె నాద్రవ్యే
మారోగంబును మానుపనేరదు। ద్రవ్యాంత
౧౫౪ రంబులనైన చికిత్సితంబు మానుపనోపు। నివ్వి
ధంబున గర్మంబులు సంసారహేతుకంబులయ్యును।
యీశ్వరార్పితంబులై తాముందమ్ముం జెరుచు
తాననేలాపియుండును। యీశ్వరునియందుం

౧౫౫ జేయుంబడ్డకర్మంబు విజ్ఞానహేతుకంబగు। యీశ్వ
రసంతోషంబులును భక్తియోగంబునం బుట్టించు
యీశ్వరనేర్పుం జేసి కర్మంబులనే యువారలు కృ
నామ
ష్ణగుణ సువర్ణనస్మరణంబులనే యుదురు। ప్ర
౧౫౬ ణవపూర్వకంబులుగా। వాసుదేవ। సంకర్షణా।
ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధమూర్తి నామంబులు నాలుగు
భక్తిం బలికి నమస్కారంబులనే యుదురు। మం
త్రమూర్తియు। మూర్తిశూన్యుండునునైన
యజ్ఞపురుషుని బూజించి పురుషుండు సమ్యగ్ద
ర్శనుండగును॥

౧౫౭ క॥ ఏనీవిధమున జేయగ।
దానవకులవైరి నాకుం దనయందులవి।

జ్ఞానము నిచ్చెను మదను।

ష్టాంనమునుం దెలుపునే పునలుపుము దేవన్॥

క॥ మునినే కులములలోన మిత్రి లి।

వినుకులుగల వాఁడ వేవు విభుతే ర్ములు నే।

వను దినము బాగడ వినిరెండి।

జన కేలలదు: ఖ ములయు ల్ల శాంతింజెందెన్॥

వ॥ అని యిట్లు నారదు జన్న కర్మంబులు విని వ్యా

సుండి ట్లనియె॥

మ॥ వినుమా భిక్షులు నీకున ట్లగరుణన్ విజ్ఞానమున్

జెప్పిపో।　　　　రమున్।

యిన బాల్యంబున వృద్ధభావమున నే　　।బా

సన నీవెప్పుడు పూర్వకర్మ మతి రేమే జాడన్ బ్రదీపించె

ద।　　　　బుతోన్॥

త్రను వృద్ బాసిన చందమెట్టి చెపుమా దాసీసుత త్వం

వ॥ అని యిట్లు వ్యాసుండడిగిన। నారదుండిట్లనియె॥

దాసీ పుత్రుండైన నేను భిక్షులవలన వారి విజ్ఞాన

బుగ విని యున్నంత॥

సీ॥ మ్ముష్మునే విన వాని మందిరంబున గల

పను వెల్లఁ గ్రమమునఁ భక్తిఁ జేసి।

తన పరాధీనతం దలపడుసోలయుడు।

ఁయుల స్థితి నాకొంటు ననడు వచ్చి।

మాపురేపున భక్తి మా తల్లి మెయో వాంఛు।

నెంపాఱి వయద్దా డ చుంచుదు వృ్వ।

దేహంబు నిపురుమెయోధింపు గాఁగఁ జేర్పు
నర్మిలితో నిట్లనన్న నడప।
నేను విడిచి రాక యుంట నుంచితి నయ్యో।
మోహంగాక యెరుక మోసపోక।
మాం॥ అయిచింత వేక వతాని రెమ్మె రెమ్మెదేండ్లు।
వాండనగుచుఁ గొన్ని వాసరములు॥

వ॥ అంతా॥

క॥ సదనము వెలువడి తెరువున।
జైదరక మాంతళ్లిరాత్రి చేఁకటు వేళన్।
మొదవులఁ బిదుకగనెుకఘని।
పద భాగముగ అలచె త్రొక్కబడి మునినాథా॥

క॥ నీలాం యుత భోగ మణి।
వ్యాలానన విషమహోగ్ర వహ్ని జ్వాలా।
మాలా వినిపాతిత స్వై!
త్రాణ్ణనుగన్న తల్లి వసుమతి విూదన్॥

ఉ॥ తల్లి ధరిత్రిపైనెరగి తల్లడపాటునఁ జెంది చిత్ర
ముం।
బల్లటులంగ ప్రాణములు బాసిన జూచి కలంగకేసునా।
ంయుల్లములోన మోహ వారుచి నెుందక సంగము బాసి
వేలురా। చున్॥
జిళ్లైన టంచు విష్ణుపద చింత రయొనర్చుచు బుద్ధి జేర్చు

వ॥ ఉత్తరాభిముఖుండై యేను వెడలి। జనపదం
బులు పురంబులు గ్రామంబులుం బల్లెలు పట్టణం
బులు మందలుం గరాంత పుళింద నివాసంబులును।

వనంబులును పవనంబులుం జిత్రధాతువిచి
౧౬౭ త్రంబులైన పతంబులును। సమదకరికరవిదళిత
శాఖలైన తరుశాఖలును। ననవారితపధికజ
నాశ్రమాతిరేకంబులైన తటాకంబులును। బ
హువిధవిహగనినదమనోహారంబులై। వికచార
౧౬౮ విందమకరందపాన పరవశ పరిభ్రమరసుంద
రంబులైన సరోవరంబులును। దాటుచు నక్షు
త్పిపాసాసమేతుండై మడుగులందును।
నదులందును। శుచిస్నైక్యంకులిడి నెరుత్రావిగత
శ్రముండై॥

౧౬౯ క॥ సాలావృకకపిభల్లూక।
కోలాభలులాయశల్యఘూకశరభశా।
ర్దూలమృగగవయఖడ్గ।
వ్యాలాంధిగరాదిభయదవనమధ్యమునన్॥

౧౭౦ వ॥ దుస్తరంబైన నడలవేణుకాశ। కీచకగుల్మ
గంహారంబులు హొంతనెక్కరాని ప్రూసుండగ్గిరి
కూర్చుండి నే విన్న చందంబున హ్రీదయగతుం
బరమాత్మ స్వరూపకు హరించింతించితి॥

౧౭౧ శా॥ ఆనందాశ్రులుకన్నులన్పొడలరోమాంచంబుతో
దత్పద। పించెనే।
ధ్యానారూఢుడనైన నాతలపులో దేవుండు దా
నానందాబ్ధిగతుండనై యెరుగనేనైతిన్ననుస్సర్వరున్।
నానాశోకహావైన దత్తనువుగానన్ లేకనేనంతటన్॥

౧౭౩ వ॥ వేచి నిలువుండి శ్రీమ్మరనద్దేవుని దివ్యాకా
రంబు చూడ నిశ్చయించుచును। ప్రాదయంబున
నిలుపుకొని చూచియుండగా నకే। ఆతురుండ
నై నిర్మనుష్యంబైన వనంబునం జరించుచున్న
నన్నువారాక్లలకు నగోచరుండైన వారి గంభీర
వచనంబుల శోకంబు శమింపంజేయుచుండి
ట్లనియె॥

౧౭౪ ఉ॥ ఏలకుమార శోషిలగనే జననంబున నన్నుగా
నగా। జేసిని।
జాలవునే పుణ్యము ముఖ షట్కము నిర్జళితంబు
ర్మ్యాళి తకర్ముడైన మునిముఖ్యుడు గానికుయో
గగానగా। జూపితినే॥
జాలడు నేదు కోర్కెకొన సాగుటకై నిజమూర్తి

౧౭౫ కం॥ నావలని కోర్కెయూరకే।
పోవదు విడి పింపు దోషపుంజంబులు మ।
త్సేవనంబు ట్టున పై భవ।
భావింప గనాదు భక్తి లకే వింటే॥

౧౭౬ కం॥ నాయందుల మతి గలిగిన।
బాయం జన్మాంతరములు బాలకనేవీ।
కాయంబు విడిచి మీదట।
మాయను మతి బుట్టవలయు మత్పుత్రుడవై॥

౧౭౭ వ॥ విను మీ సృష్టిలయంబునందయుగము
లే వెయ్యైన కాలంబు యా।
మినిర్మొ పోరెండె బోవ గాగలుగు జుమ్మా
మీదట సృష్టియం।

దు నిరలాంఛ శ్రుతి తోడ బుట్టై దవు నిర్దోషుండ

వైనాత్మవగ। డవైరయుక్షక॥

ఘన తంత్రాంతె డి శుద్ధసాత్వికులలో గణ్యాం

౧౦౪ వ॥ అని యిట్లాకాశ మూర్తియయు। ఋగ్వేదాధికం

బుని శ్వాసంబుగా నొప్పి సర్వనియామకంబైన

మహాభూతంబు పలికె యూరకున్న। నేను మస్త

కంబువంచి మ్రొక్కితత్తరుణము సంతసింపుచు

మద వదిగనాడి మత్సరంబు విడిచి కామంబుని

౧౦౫ ర్జించి। మోహంబులోభంబులను వెడలనడచి। సిగ్గువి

డచి యనంత నామంబులు పఠించుచు। పరమ భ

క్తుంబులైన తచ్చరిత్రంబులు చింతింపుచు। నిరం

తర సంతోషుండనై కాలమున నెదురు చూచుచు

౧౦౬ భూమిపై దిరుగుచునుండు నంత గొంత గాలంబునకు

మెరుంగు మెరచిన తెరంగున। మృత్యువు దోచిన

పంచభూతమయంబైన కృత్స్న స్వరూపంబగు పూ

ర్వదేహంబు విడిచి వారి కృపావశంబున శుద్ధస

త్వమయంబైన భాగవతదేహంబునొంది।

౧౦౭ ఇంత త్రిలోకంబును నుపసంహరించి। ప్ర

ళయకాలపయోరాశి మధ్యంబున నిదురవోవ ని

చ్ఛయించు నారాయణమూర్తియైన బ్రహ్మ నిశ్వాసతో

బవెంట నతనిలో పలం బ్రవేశించితి। సహస్రయుగ

పరిమితంబైన కాలంబు చనిన।

౧౦౮ లేచి లోకంబులు సృజియించి నుద్యోగించు బ్ర

హ్మదేవుని వలన మరీచి మొదలైన మునులు నేను

జన్మించి నియతి నఖండిత బ్రహ్మచర్యుండనై మూ
డు లోకంబులు బహిరంతరంగంబుల యందు।
౧౮౨ శ్రీవిష్ణుని యనుగ్రహంబున నడ్డంబులేక యీ
శ్వరదత్తమైన బ్రహ్మదివ్యజనంబులను। సప్తస్వ
రంబులం దనయంత మ్రోయుచున్న యవ్వీణా
లాపరతం జేసి నారాయణకథాగానంబు సేయు
చుం జరియించుచుండుదు॥

౧౮౩ తే॥ తీర్థపాదుడైన దేవుండు విష్ణుండు।
దన చరిత్రమేను దగిలి పాడ।
జీరబడిన వాని చెలువున నేతెంచి।
ఘనుడు నామనమున గానవచ్చు॥

౧౮౪ ॥క॥ వినుమూ సంసారంబును।
వననిధిలో విషయభోగవాంఛలచేవే।
దననుండెడువానికి వి।
ష్ణుని గుణవర్ణనము తెప్పసుమ్ము మునీంద్రా॥

౧౮౫ చ॥ యమనియమాదియోగములనాత్మనియంత్రిత
మంయ్యుగాంమరో। సేవచే।
లబోధితంబులగు శాంతి వహింపడు విష్ణు
గ్రమమున శాంతిగైకొననిక్కైవడి నాదుశరీరజన్మక।
ర్మములరహస్యమెల్ల మునినాయక చెప్పితి నీవు గోరినన్॥

౧౮౬ వ॥ అని యిట్లు భగవంతుండగు నారదుండు। వ్యాస
మునీంద్రుని వీడ్కొని। వీణవాయించుచు నిచ్ఛామార్గం

బునం జనియెనఁగ చెప్పినాతుండట్లనియె॥

౧౫౨ క॥ వాయింపుము వీణె యప్పుడు।

మ్రోయించుము ముకుందు గీతములు జగములకుం।

జేయించుచె వులపండువు।

మాయించు నఘాలి యిట్టి మతమరిగలడే॥

౧౫౩ వ॥ అని నారదునింగా నియాడి। సూతునింజూచి

నారదుని మాటలు విన్న వెనుక। శు[illegible]శుండైన

బాదరాయణుండేమి చేసెనని శౌనకుండడిగిన

సూతుండిట్లనియె। బ్రహ్మావర్తంబైన సరస్వతీ

౧౫౪ నదివడమటితీరంబున ఋషులకు। సత్రకర్మవర్ధ

నంబైన బదరితరుసమూహమండితంబైన శమ్యా

ప్రాసమంబుగలదందుల జలంబులు వార్చి కూర్చుండి।

వ్యాసుండు తన మదిస్థిరంబు జేసుకొని భక్తియుక్తం

బైన చిత్తంబునం బరిపూర్ణుండైన యీశ్వరుని గాంచి।

౧౫౫ యీశ్వరాధీన మాయాకృతంబైన జీవుని సంసా

రంబుగని జీవుండు। మాయచాత మోహితుండై గు

ణవ్యతిరిక్తుండయ్యును। మాయాసంగతిం దనుం ద్రిగు

ణాత్మకుండని యభిమానించుచుం ద్రిగుణాత్వాభి

౧౫౬ మానంబున గర్త యున భోక్త యున నర్థంబు నొందునని

యును ననర్థంబునకు నాశంబు భక్తియోగంబుగా

నియుపశమనంబు వేరొక్కటి లేదనియును నిశ్చయించి॥

౧౫౭ మ॥ అవనీచక్రములోన నీపురుషుడీ యామ్నాయముల్వి

న్లమా।

ధవుపైలోకశరణ్యుడై భవములం దప్పింపగాజాలుభ।

త్రిషిశేషంబు జనించు నట్లు భువనశ్రేయంకురంబైన భ
గవతాంమ్నాయము బాదరాయణుఁడు దాగవ్రించె
నేర్పు వంగగ॥

౧౧౩ వ॥ ఇట్లు భాగవతంబు నిర్మించి మోక్షార్థియైన శు
కునిచే తంజదివించె ననిన, శౌనకుండు విని నిర్వాణిం
తత్పరుండును, సర్వోపేక్షకుండునైన శుకయోగి
ఏమిటికొరకు భాగవతము భ్యసించెననవుడు
సూతుండి ట్లనియె॥

౧౧౪ క॥ ధీరులు నిరపేక్షులునా,
త్మారాములైన మునులు వారిభజనముని,
స్తారణవుసేయు చుందురు,
నారాయణుడట్టివాడు నవ్య చరిత్రా॥

౧౧౫ క॥ హరిగుణవర్ణన రతుడై,
హరితత్పరుడైన బాదరాయణి వారిచా,
త్పరుడై పఠించె త్రిజగ,
ద్వరమంగళమైన భాగవత నిగమంబున్॥

౧౧౬ క॥ నిగమములు వేయు చదివిన,
సుగమంబులుగావు భక్తి శులభత్వంబున్,
సుగమంబు భాగవతమును,
నిగమంబు పఠింపముక్తి నివసనము బుధా॥

౧౧౭ వ॥ అని పలికె రాజఋషియైన పరీక్షిన్మహారాజు
జన్మ కర్మ ముక్తులును పాండవుల మహాప్రస్థానంబున
కుం జనుటయుం కృష్ణకథోదయంబు నుం జెప్పెదం

గౌరవ దృష్టద్యుమ్నాదుల నిద్రయుద్ధంబున, వీరులైన
వారలు స్వర్గంబునకుం జనిన పిమ్మట,

౨౧౫ భీముకర గదాఘాతంబున, దుర్యోధనుండు తొ
డలు విరిగి కూలిన, నశ్వత్థామ దుర్యోధనునికిం బ్రి
యంబునే యువారత్త్రై, నిదురవోయిన ద్రౌపతీపు
త్రుల సిరంబులు ఖండించి తెచ్చి సమర్పించె నది
క్రూరకర్మంబని లోకులు నిందింతురు॥

౨౧౬ ఉ॥ బాలుర బాపు కర్ణముల బడ్డ కలంగి నలంగి
రయోరువం। నేడ్పు బాం।
జాలక బాష్పతో నుపణ జాలము బస్నులరాల
బాలత నూఁజనేల బడి జాలి బడం గని యొత్తి మం
జువాం।

బాలత చూపు చుంబికుం జాలము దువ్వుచు గ్రేడియు
ట్లనుక॥

౨౧౭ మ॥ ధరణీశాత్మజ వేపునేకు వగవక్ ధర్మంబెద త్రాణిని,
ష్కరుణుండై విదళించె బాలకుల మద్గాండీవ నిర్ముక్తభీ,
కర బాణంబుల నేడు వాని శిరముక్ ఖండించి యేదె
చ్చెదక్। బానన॥
శిరముం ద్రొక్కి జలంబులాడు మిపుడట్ శీతాంశుబిం

౨౧౮ వ॥ అని యొడంబరచి తనకు మిత్రుండును సారథి
యున్నైన వారి మెలంగుచుండ గవచంబు దొడిగి గాం
డీవంబు ధరియించి, కపిధ్వజుండై గురుసుతుని
వెంట రథంబు దోలించిన॥

౨౧౯ ఉ॥ తన్నుం జెప్పెదినంచు వచ్చు విజయుక్ దర్శించి తత్రా
ణిం యరూ।

36

పస్సుండై శిశువాంఛతగాం వున నిటప్రాణేచ్ఛ బారె

స్వడికె।   చెత్రేడించ నా।

మునాన్ని బ్రహ్మ వ్యగా కృతిఁ దన యుకుంమెయోపాం

సన్నుండై వాంరుఝూచి పారువగి దిఁ సర్వేంద్రియ

భ్రాంతుడై॥

౧౩౩ వ॥ ఇట్లాప్పిన యంతదూరంబు నంబరువి డివెనక

చూంచి। రథ తురంగంబులు దరియుఁట తెలిసి నిలిచి।

ప్రాణరక్షణంబు నకుమరి యును పాయంబువేదని

నిశ్చయించి జలంబులువార్చి ద్రోణ నందనుండు।

౧౩౪ సమీంపాంత చిత్తుండైప్రయోగంబె కాని...

పసంహారింపనెఱుంగ కయు ప్రాణసంరక్షణా

ర్థంబుం బార్థుని మీంద బ్రహ్మాస్త్రంబుసంధించిన

నదిప్రచండతేజంబున దిగంతరాళంబు నిండి

ప్రాణభయంకరమై తోంచిన హరికినర్జునుండిట్ల

నియె॥

౧౩౫ సీ॥ పన్నలోచన కృష్ణ భక్తప్రదాయక

వినుము సంసారాగ్ని వేగుచున్న।

జనుల సంసారంబు సంహరింపగ నీవు

తక్క నన్యులువేరు తలచి చూడ।

సాక్షాత్కరించిన సర్వేశ్వరుండవు।

ప్రకృతికి నవ్వలి ప్రభుడ వాద్య।

బురుషుడ వీవుప్ర బోధంబు చే మాంయ

నడుతువు నిశ్రేయ నాత్మయందు।

౧౩౬ మాంయచే తమయు నిగిమును వారలకు కృష। గోపవసం

జేసి ధర్మ ముఖ్య చిహ్నాహ్నైన।

౩౭

శుభమునేయుదీవు సుజనులనవనియం
గావఁబుట్టితివి జగన్నివాసా॥

క॥ ఇది యొక తేజము ఘూర్ణిలు
జలధులను దిక్కులను నిండి సర్వంకషమై
రౌద్రమై వచ్చుచున్నది
విదితముగా నెరుగఁజెప్పవే దేవేశా॥

వ॥ అనిన వారికిట్లనియె॥

ఉ॥ జింహత్వంబున బారి ద్రోణజుఁడు దుశ్శీలుండు
ప్రాణేచ్ఛుఁడై
బ్రహ్మాస్త్రంబది వేసె వచ్చె నదె తద్బాణాగ్ని భీభత్సమై
బ్రహ్మాస్త్రంబునఁ గాని దీని మఱి వింపంగ రాదు సంహ
రణా

బ్రహ్మాపత్యమెఱుంగుఁడే యుమువడిన్ బ్రహ్మాస్త్ర
ముం దీనిపై॥

వ॥ అనిన నర్జునుండు జలంబులు వార్చి పార్థికిం ప్రద
క్షిణంబు వచ్చి ద్రోణనందనుండేసిన బ్రహ్మాస్త్రంబు
ప్రయోగించిన॥

మ॥ అవని వ్యోమము నందు నిండి తమలో నా రెండు
బ్రహ్మాస్త్రములే। గావింపఁగా।
రవివహ్ని ద్యుతి బోరుచుం ద్రిభువనత్రాసంబు
వివశప్రాప్తింయు గాంత్యవెమోయని ప్రజల్ వేడ్కం
పనాంమేశమా। ఘోరముల్॥
ధనునాజ్ఞ విజయుండు చేసి విసిఖద్వంద్వోపసం

వ॥ ఇట్లాతెండుబాణంబుల నుపసంహరించి ధనం
జయుండు ద్రోణనందనుంగూడనేగి పట్టుకొని
రోషారుణితలోచనుండై యాజ్ఞికుండు రజ్జునం
బశువుంగట్టిన చందంబున బంధించి శిబిరంబు
నకుంగొని చని పాంసింతున నితిగిచి నంజూంచి
వారి యిట్లనియె॥

ఉ॥ మారుపడంగ లేని యసమర్థుల సుప్తుల నస్త్రవి
ద్యాలన్‌। డై
దేరని విప్రసాపల వధించ నిషిద్ధము క్రూరకర్మ
కారుడుగాని పాతకుడు ప్రాణభయంబున
వెచ్చనూర్చుచున్‌। భర్జన॥
బారెడి దీనిగావుము గృపామతి నర్జున పాప॰

చ॥ వెఱచినవానిదైన్యమున వెంతురుపట్టిన వానిదిత్రవై
మఱచినవాని సౌఖ్యమున మద్యము ద్రాగిన వానిభగ్న
డై। చువా।
పఱచిన వాని సాధుజడభావము వానినిగావుమం
చఱచెడివానిం గామినులఁ జంపుట ధర్మము గాదు
ఫల్గున॥ వి

ఉ॥ స్వప్రాణంబులనెవ్వఁడేని కరుణాసంగంబుఁజా
లించియ। దలో।
న్యప్రాణంబులనెల్లరక్షణముసేయుంజూచువాడం
త్రాప్యుండగు రాజధర్మమున సత్యశ్రేయుఁడౌ
నైననే యుండగన్‌॥
విప్రుందండిమజేయనేటికి మహావిఖ్యాతుడై

౨౪౪ వ॥ అనియివ్విధంబున శ్రీకృష్ణుం డానతిచ్చిన ఫల్గుణుండు
ద్రుపదరాజపుత్రికి దనయిచ్చినప్రతిజ్ఞ్యం దలంచి
బద్ధుండైన ద్రోణనందనుం డొఱ్ఱని కృష్ణుండు సా
రథ్యంబు సేయ సెచిరంబుకడకుం వచ్చి॥

౨౪౫ క॥ సురరాజసుతుడు చూపెను।
దురవధి సుతశోకయుతకుం ద్రుపదునిసుతకున్।
పరిచరితాంగశ్రేణిన్।
పరుషమహాపాశబద్ధపాణిన్ ద్రోణిన్॥

౨౪౬ వ॥ ఇట్లర్జునుండు తెచ్చిచూపిన। బాలవధజనిత
లజ్జాపరాఙ్ముఖుండైన కృపికొడుకుం జూపి
ప్రముక్తి ద్రౌపది యిట్లనియె॥

౨౪౭ ఉ॥ పరగన్నామగవారలందరును మున్నాణప్రు
యోంగోవసం।

వారణాద్యాయుధవిద్యలన్నియును ద్రోణాచార్యు
చేనభ్యసిం।   కేశవయున్।
చిరిబుత్రాకృతి నున్నప్రాణుడవునే చిత్రంబులో
గరుణాసంగము శిష్యవర్గసుతులన్ ఖండింపగా
బాడిరె॥

౨౪౮ క॥ భూసురుడవు బుద్ధిదయా।
భాసురుడవు శుద్ధవీరభటసంస్తోవా।
గ్రేసరుడవు శిశుమారణ।
మా సురకృత్యంబు ధర్మము గునే తంత్రీ॥

౨౪౯ శా॥ యుత్రేకంబున వారు శస్త్రధరులై యుద్ధావనిం బై
రుతెం   కే టున్।
చిత్రోపాంబు ననేకుజేరురుబలోత్సేకంబు తోఁజే

భద్రాకారుల చిన్నపాపల రణప్రౌఢత్రియాహీనులం

నిద్రాసక్తుల సంహారింపనకటా నీ చేతులెట్లాడెను॥

౨౩౦ ఉ॥ అక్కట పుత్రశోక జనితాంశుల భావ నిషణ్ణచిత్త

నై।

పొక్కుచునున్న భంగి నిను బోరగిరీటుని బద్ధుచేసెనే।

డొక్కడికేడ్పితెచ్చుట సహింపనిదై భవదీయవల్లభా

తనే।   క్కచున్నదో॥

డెక్కటియునెట్టి శోకమున నేత్రియనెట్పుచు బా

వ॥ అని కృష్ణార్జునులం జూచి యిట్లనియె॥

ఉ॥ ద్రోణునితోశిఖంబడదు ద్రోణకుటుంబినీశిఖ

స్థితి ఘట్టునే।   గనే।

క్షీణతనూజ శోక వివశీకృతయై విలపించు భం

ద్రాణి దెరక్పిదె చ్చుటకు ద్రైన్యవమునెందుచు నెంత పొక్కెనో

ప్రాణవిముక్తుడైననతి పాపవు ద్రోవ్యాణి హింసమానెరా॥

౨౫౩ క॥ భూపాలకులకు విప్రుల।

గోపింపంజేయు జనదుం గోపించినత।

త్రాపానలంబు వెదవికి

భూపాలాటవులగాల్చు భూకంపముగన్॥

౨౫౪ వ॥ అని యిట్లు ద్రౌపది పలికిన కరుణాన్యాయ ధర్మస

హితంబలైన పలుకులకు ధర్మరాజు సంతోషించె।

నకులసహదేవ సాత్యకి ధనంజయ కృష్ణులు సమ్మ

తించిరి। నందులకు సమ్మతింపక భీముండిట్లనియె॥

౨౫౫ చ॥ కొడుకుల బట్టి చంపెనని కోపమునొందడు బాల

ఘాతకుడ్।

విడువు మటంచు జెప్పెడి నవెత్తి ద్రౌపతి వేడు విప్రు

డే।

విడువగ నేల చంపుడిటు వీని నిమీరలు చంపరేని నా।

పిడికిటు పోటులన్ శిరము ఛిన్నము జేసెద చూడ్డు

డిందరున్॥

౧౫౬ వ॥ అనిపలికి యశ్వద్ధామకు ద్రౌపతి యడ్డంబు వ

చ్చిన భీముని సంరంభంబు చూచి। వారి చతుర్భు

జుండై। రెండు చేతులను భీముని వారించి। కడమ

రెండు చేతుల ద్రుపద పుత్రుని తొలంగ ద్రొచ్చిన గుచ్చు

భీముని కెట్లనియెను॥

౧౫౭ ఉ॥ వావ్యుడుగాడు వీడు శిశుహాంత దురాత్మకు

డాతతాయి వాం। గోన హాం।

తవ్యుడు బ్రహ్మబంధుడగు దప్పదు నిక్కము బ్రాహ్మ

తవ్యమటంచు వేదము శ్రుతంబగు గావున ధర్మదృష్టిగ।

ర్తవ్యము వీని గాచుట యథాస్థితి జూడుము పాండ

వోత్తము॥

౧౫౮ వ॥ అనిన రసాలాపంబులాడి పవననందనుని డంబ

రచి అర్జునుం జూచి ద్రౌపతికి నాకు భీమునికి సమ్మత

ము। మున్ను నీవు చేసిన ప్రతిజ్ఞయు సిద్ధించు నా పంపు

నే యుమని నారాయణుండా నతిచ్చిన నంతనర్జు

నుండు నారాయణా నుమతంబున॥

౧౫౯ శా॥ విశ్వస్తత్త్వ్యుడు చిత్రసూను డువవారి రుండల

ఘోరాసిచే। మున్।

నశ్వద్ధాముని రోజముల్ దఱిగి చూడా। తన్మనో రత్న

శశ్వ శ్రీ వెలుంగ బుచ్చుకొని పాశవ్రాత బంధంబులన్।

విశ్వాసంబున సూడ్చి ద్రౌశ్చి శిబిరావిన్ భాగముల్ బాసి తన్॥

౧౬౬ క॥ నిబ్బరపు బాలహంతను
గొబ్బున నేజవమును మణియును గొల్పడిన తుడై
ప్రబ్బిన సెగ్గున విప్రుడు
సిబ్బతితో వెడవియుబ్బుచెడి వడి జనియెన్॥

౧౬౭ ఆ॥ ధనము గానుటయొుండె తల గొఱుగుటనుండె
నాలయుంబు వెడల నడుచుటొండె
గాని చంపదగిన కర్మంబుఁ జేసిన
జంపదగదు విప్రజాతి పతికి॥

౧౬౮ వ॥ ఇట్లు నశ్వత్థామ త్రాణావసిష్టుం జేసి వెడలిన
డచి పాండవులును పాంచాలీసహితులై పుత్రు
లకు శోకించి మృతులైన బంధువులకెల్ల దహనాది
కృత్యంబులు సేయుకొరకు స్త్రీలముందర నిడు
కొని గోవిందుండును దారును గంగకుం జని

౧౬౯ తిలోదకంబులు పోసి క్రమ్మర విలపించి వారి పా
దపద్మపరాగ పటల పవిత్రంబులైన ఘంగరథీ జలంబు
ల స్నాతులై యున్న యెడ పుత్రశోకాతురులైన గాం
ధారి ధృతరాష్ట్రులను కుంతీ ద్రౌపదులనుం జూచి
మాధవుండు మునీంద్రులుం దానును బంధుమ
రణ శోకాతురులైన వారల వగపు మాన్పి మన్నించె
నివ్విధంబున॥

౧౭౦ శా॥ పాంచాలీకబరీనికర్షణ మహాపాపక్షతాయు
ష్కులం
జంచద్గర్వుల ధార్తరాష్ట్రుల ననిం జంపించి గోవిందుడి
ప్పించెన్ రాజ్యము ధర్మపుత్రునకు గల్పించెన్ మహా
ఖ్యాతి జే భావంబునన్॥
యించెన్ మూడు తురంగమేధములు దేవేంద్ర ప్ర

63

౧౯౫ వ॥ అంతన వ్వాసుఁడే వుండు వ్యాసప్రముఖమౌను
రపూజితుండై యుద్ధవసాన్యకేలుం దానును
ద్వారకాగమన ప్రయత్నంబున పాండవులవీడ్కొని
రథారోహణంబుఁ జేయు సమయంబునం దత్తఱ
పడుచు నుత్తర చనుదెంచి గల్యాణగుణోత్తరుం
డైన వారికిట్లనియె॥

౧౯౬ మ॥ ఇదె కాలానలతుల్యమై విశిఖంబే తెంచె దేవే
శనే। న్వచ్చుచు।
డుదరాంతర్గతగర్భదాహమునకై యుగ్రంబున
న్నది దుర్లోక్యము మానుపఁ జేశరణమన్యంబేమి యుం
లేదునే। రింపవే॥
పదపద్మంబులె కానిరొయుండెరుగని బాణంబువా

౧౯౭ క॥ దుర్భరబాణానలమునఁ
గర్భములోనున్నశిశువు ఘనసంతాపా
విర్భావంబునఁ జెందెడి।
నిర్భర కృపగావుమయ్య నిఖిలస్తుత్యా॥

౧౯౮ క॥ వెల్లివికోడలనివే।
నల్లుడు శత్రువులచేత హతుఁడయ్యెనుసం।
ఫుల్లారవిందలోచన।
భల్లాగ్రియుడంచి శిశువుం బ్రతికింపగదే॥

౧౯౯ ఆ॥ గర్భమందు గమలగర్భాండశతములు।
నిముడుకొనినయుంచు నీశ్వరేశ।
నీకునొక్కమాని నీగర్భరక్షణ।
మెంతబరవు నిర్వహింతు గాక॥

44

౨౨౦ వ॥ అని సనాశ్రితవత్సలుండైన పరమేశ్వరుండు
శుభద్రకోడవి దీనాలాపంబులాలించి। యదిద్రోణ
నందనుండు లోకవంతి ఠయు। నప్పాండవమయ్యె
డమని యేసిన దివ్యాస్త్రంబని యెఱింగి।

౨౨౧ నంతంబాండవులకు నభిముఖుండై ద్రోణనం
దన దివ్యాస్త్రనిర్గతనిశితమార్గంబప్పైదుడగ్గరిన
బెగ్గడిలక వారునుం బ్రత్యస్త్రంబులందుకొని పె
నంగుసమయంబున॥

౨౨౨ మ॥ తననే వారతి చింతగాని పరచింతావేశముర్లేనిగా
జ్జనులం బాండుతనూజులం మునుపు వాత్సల్యంబు
తో ద్రోణనం
దను బ్రహ్మాస్త్రము నడ్డపెట్టు భనిచేద్దివ్యారి సర్వేరిసా।

ధననిర్వక్రము రక్షితాఖిలసుధాంధశ్చక్రముం జక్రము

౨౨౩ మ॥ సకలప్రాణి వ్యాదంతరాశముల భాస్వజ్జ్యోతియయ్యె
డుసూ। త్రవాం।
త్మకరుండచ్యుతుడయ్యెదర్విరట జాగర్భంబుం దాజ
సకుడై వైష్ణవమాయ గప్పెకురుసంతానార్థమైయు
డ్డమై। లకార్॥
ప్రకటస్ఫూర్తిన డంబెద్రోణతనయుం బ్రహ్మాస్త్రముర్వే

౨౨౪ వ॥ ఇట్లు ద్రోణనందనుండేసిన ప్రతిత్రి యారవాంతం
బయిన బ్రహ్మశిరంబని యెడి। దివ్యాస్త్రంబు వైష్ణవతే
జంబున నిరర్థకంబయ్యె। నిజమాయావిలసనంబున
సకలలోకసర్గస్థితి సంహారంబులాచరించునట్టి హరి

౨౨౫ కిధరిత్రీసురబాణనివారంబు చిత్రంబుగాదు।

తత్సమయంబున సంతసించి పాండవ పాంచాలపు
త్రికా సహిత రమ్యైకలంతి గమనోన్ముఖుండైన వా
రింజూర వచ్చి యిట్లనియె॥

౨౧౫ క॥ పురుషుండాద్యుఁడు ప్రకృతివి।
బరుఁడవ్యయుఁ నీలభూత బహిరంతర్భా।
సురుఁడన వలోకనీయుఁడు।
పరమేశ్వరుఁడైన నీకు ప్రణవములు వారే॥

౨౧౬ వ॥ మఱియు జవనికా పురుపుననాట్యంబు సలు
పునటుని చందంబున మాయా జవనికాంతరాళం
బున నిలుచుండి నీమహామచేతం బరమహంసలు
నివృత్త రాగద్వేషులును। నిర్మలాత్మకులునునైన ము
౨౧౭ నులకు నదృశ్యమానుండవై పరిచ్ఛిన్నుండవుగాని

౨౧౮ నీవు మూఢదర్శనంబులు దర్శించు కుటుంబులకు
మాకు నెట్లు దర్శనుండ వయ్యెదు। శ్రీకృష్ణా వసుదే
వదేవకీనందన గోపకుమార గోవింద। పరమకల్యా
౨౧౯ ణపద్మమాలాలంకృత పద్మలోచన పద్మసంకాశ
చరణ హ్యాక్షి కేశ భక్తి యోగంబునం జేసిన నమస్కారం
బెద మవధరింపుము॥

౨౨౦ సీ॥ తనయులతోడ నేఁ దండ వ్యామానములుగ
జతుగృహమ్ములలోన జావకుండ।
కురురాజు పెట్టించు ఘోర విషంబులు
మారుత పుత్రుండు మడియకుండ।
ధార్తరాష్ట్రులు సముద్ధతి జీరలాలువంగ
ద్రౌపది మానంబు దొలఁగకుండ।
గాంగేయ కుంభజ కర్ణాది ఘనులచే।

నా బిడ్డలని లోన నలగకుండ।

౨౯౮ విరటపుత్రిక కడుపులో వెలంగు జూలు।
ద్రోణ నందనుశరవహ్ని దృంపకుండ।
మహిమయు రక్షించితివి పెక్కు మార్గములను।
నిన్ను నే మని వినుతింతు నీరజాక్ష॥

మత్తకోకిల॥

౨౯౯ బల్లిదుండగు కంసుచేతను బాధనొందుచు నున్నమా।
తల్లిగాచిన భంగిగాచితి ధార్తరాష్ట్రుల చేతనే।
తల్లడంబున జిక్క కుండగ దావకీయ గుణావ్రజం।
బెల్ల సంస్తుతి జేసి జూపగ నెంతవాన జగత్పతీ॥

౩౦౦ క॥ జననమును నైశ్వర్యంబును।
ధనమును విద్యయును గలత పచ్చు నన్నడకెం।

చన గోచరుడగు నిన్నను।
వినుతింపగ నేడు నిఖిల విశ్వస్తుత్యా॥

౩౦౧ వ॥ మరియు భక్త ధనుండును। నివృత్తధర్మార్థకా
మవిషయుండును। రాగాది రహితుండును।
కైవల్యదాన సమర్థుండును। కాలరూపకుండును
నాద్యంత శూన్యుండును। విభుండును। సర్వసము
౩౦౨ డును। సకలభూతనిగ్రహానుగ్రహకారుండును
౩౦౩ నైన నిన్నుం దలంచిన మస్మరించెదము। మనుష్యు
లవిడంబించు। భవదీయ విలసనంబును నిర్ణ
యింపను నెవ్వండు సమర్థుండు నీ వుత్రియాప్రి
౩౦౪ యులు లేరు। జన్మకర్మశూన్యుండ వైననీవు। తిర్య
గ్జాతులందు వరాహాదిరూపంబులును।

౧౫౪ మనుష్యులందు రామాది రూపంబులను। బు
షులందు వామనాది రూపంబులను। జలచరంబు
లందు మత్స్యాది రూపంబును। యవతరించుటలా
కవిడంబనంబుగాని జన్మకర్మసహితుండవగుట
గాదు॥

౨౪౫ ఉ॥ కోపముతోడనీవు దధికుంభము భిన్నము జేసి
యున్నచో। యదా।
గోపికతాంపగట్టిన వికుంచితసాంజన బాష్పతా
రాపరిపూర్ణ వక్త్రముకెరంబుల త్రాముచువె
చ్చనూర్చుచున్। ల్యోడిన్।
పాపడవైనటుంచుటకు పారసనావుధి చూద్యము

౨౦౭ ౨౪౬ క॥ మలయజ మునందన ముత్రియు।
వెలయంగ ధర్మజుని కీర్తి వెలిగించుటకై।
యిలతైన భవుడుమారి యుదు।
కులమున నుదయించెనంద్రు కొందరనంతా॥
క॥ వసుదేవాదేవకులు తా।
౨౧౦ ౨౪౭ పసగతి గతభవమునందు ప్రార్థించినసం।
తసమున బుత్రుత నొందితి।
వసురుల వృత్తికను చుగొందరనిరి మహాత్మా॥
౨౧౧ ౨౪౮ క॥ జలరాసి నడమమునిగెడి
కలముక్రియుం భూరిభార గర్భితయగునే।
యిలగావన జుడుగోరిన।
గలిగితివని కొందరంద్రు గణనాతీతా॥

48

౨౫౯/౨౧౨ తే॥ మఱచి యజ్ఞానకామకర్మములదిరుగు।
వేదనాతురులకును వేదన్నివృత్తి।
జేసి శ్రవణచింతనమననార్చనములిచ్చు।
కొరకునుదయించితందు ఆయుకొందురభవ॥

౨౬౦/౨౧౩ మ॥ నినుచింతింపుచుఁ బాడుచున్ బొగడుచున్ నీది
వ్యచారిత్రములే।   జూతురే।
వినుచుం జూతురుగాక లోకులితరాన్వేషంబులం
ఘనదుర్జన్మపరంపరాదులకు దక్షింపై మహాయో
గివా।   భర॥
గ్వినుతంబైన భవత్పదాబ్జయుగముల్ విశ్వేశ విశ్వం

౨౬౧/౨౧౪ వ॥ దేవా నిరంతరులమై భవదీయ చరణారవిందంబు
లాశ్రయించి నీవారలమైన మమ్ము విడిచి విచ్చే
యునేల। నీవు కరుణాగలోకనంబుల నిత్యంబును
జూడవే। యూదవనవిాతులం యువ పాండవులు
జీవునిం బాసిన యింద్రియంబుల చందంబున శ్రీ
సంపదలులేక తుచ్ఛత్వంబున నొందుదురు।

౨౬౨/౨౧౫ కళ్యాణలక్షణలక్షితంబునైన। నీయడుగుల
చేతనంకితంబునైన మహియధరామండలంబు
నీవు చనిన శోభితంబుగాదు। నీకృపానిరీక్షణంబు
ననిక్రిడిజనపదంబులు కుసుమఫలభరితంబు
లగు। సౌషధితరులతాగుల్మనదనదనగసమేతం
బులైయుండు॥

౨౬౩/౨౧౬ ఉ॥ యూదవులందు పాండుసుతులందు రమేశ్వర
నాకు మోహావి।

ష్వేదము సేయు మఱియు ఘన సింధు ప్రచేరడి గంగ

గి మా।　　　　య।

పాదసరోజ భంతనమునైన నిశంబు మదియబుద్ధి

త్యాదర వృత్తి తోగది యునట్లు గజేయుగదయ్య

యీశ్వర॥

౬౪ శా॥ శ్రీకృష్ణా యదుభూషణా నరసఖా శృంగార

రత్నాకరా।　　　　వదా।

లోకద్రోహ నరేంద్ర వంశదహనా లోకేశ్వరాదే

వీకబ్రాహ్మణ గోగణార్తి హరణా నిర్వాణసంధా

యకా।　　　　నిధీ॥

నీకున్ మ్రొక్కెద దెంపవే భవలతల్ నిత్యానుకంపా

౬౫ వ॥ అని యిట్లు సకల భాషణంబుల వినుతించిన।

గుంతి మాటలకు నియ్యకొని గోవిందుండు మా

యా నిరూఢ మంద హాస విశేషంబున మో

హంబు నుపసంహరించి। రథారూఢుండై కరినగరం

బునకు వచ్చి గుంతీ సుభద్రాదుల వీడ్కొని।

౬౬ తన పురంబునకు విచ్చేయ గమనించిన। వెం

చిత్తాలంబుని లుపుమని ప్రార్థింపంబడిన నిచె

నంత। బంధువధ శోకాతురుండైన ధర్మజుండు

నారాయణ వ్యాస ధౌమ్యాదులచే తండెలుపం

బడియుండెలియక మోహాతుండై నిర్వేకం

బైన చిత్తంబున నిట్లనియె॥

౨౧౫ వ॥ తన దేహంబున నై యనేక మృగ సంతానంబు
జంపించుదు। ఘంబుని।
ర్జను భంగిఁ గురు బాలక ద్విజ తనూజ స్త్రీ సం
ఘ్లని జంపించిన పాప కర్మునకు రాజ్యాకాంక్షితే నా
కు వహి। మూను నె॥
యనల స్త్రీ వశినైన ఘోర నరక వ్యాసంఘములఁ

౨౧౬ వ॥ మఱియుం బ్రజాపాలన ప్రవృత్తులైన రాజులు
ధర్మ యుద్ధంబున। శత్రువుల వధించిన నఁ బాపం
బు వేదని శాస్త్ర వచనంబులు గలవైనను। తురం +A
గ మెధాది యాగంబులచే త పురుషుండు
బ్రహ్మ హత్యా ప్రముఖ పాపంబులవలన విడివ
డి నిర్మలుండగునని నిగమంబులు నిగమించు।
-B * విజ్ఞానంబు కొరకు సమర్థంబులు గా వృద్ధ తురంగబలం
బులన నేకాక్షోహిణి సంఖ్యాతంబులై పితృ మాతబంధు
లైన సంతులకేను జేసిన ద్రోహంబు తప్పించుకొననేవ్వ
వేదు గృహస్త్రమవిహితంబులైన

౨౧౭ పంకంబునం బంకసంకలిత స్థలంబునను। మద్యం
బుచేత మద్య భాండంబునకు శుద్ధి సంభవింపని
చందంబున। బుద్ధి పూర్వక జీవ హింసనంబులైన
యాగంబులచే తంబురుషు నికెంబాప బావు
ల్యంబుగాని పాప నిర్మత్తి గాదని శంకించెద॥

౨౧౮ క॥ అని యిట్లు ధర్మసూనుడు।
వెయునస్సినిరాహార భావమున దేవనదీ।
తనయుడు గూలిన చోటికి।
జనియెం బ్రజ ద్రోహ పాపకలితాత్మకుడై॥

౨౧౯ వ॥ అయ్యవసరంబునందున్న పాండవులును।
ఫల్గుణ సహితుండైన పద్మలోచనుండును
గాంచన సమంచితంబులైన రథంబులెక్కి ధర్మ

ఘనంగలాడిచని రెండునను। గుంపవ్యాసనవిహారుం
డైన కుచేరుని భంగి నెప్పనిట్లు పాండవులు।
౨౨ పరిజన పర్యనాథ సహితులై కురుక్షేత్రంబు
న కేఁగి దివంబునుండి నేలం గూలిన ధర్మదేవతతె
అంగున సంగ్రామరంగపతితుండైన గంగానం
దనుని నమస్కరించిరంత। బృహదశ్వ। భరద్వా
జ। పరాశర। పర్వత। నారద। బాదరాయణి।
౨౩ గౌతమ కశ్యపాంగిరస। కౌశిక। ధౌమ్య। సుద
ర్శన। శుక వశిష్ఠాదులైన। రాజఋషి దేవఋషి
బ్రహ్మఋషులును। శిష్యసమేతులై నిలిచినం
జూచి సంతసించి దేశకాలవిభాగవేదియైన భీ
ష్ముండు వారలకుం బూజోపచారంబులు చెయించి॥

౨౨ ౨౪ క॥ వారంతయు గాంగేయకృత దేహుం
డై యఖిలేశ్వరుడు మనుజుడై నాడని తా
జ్ఞానయుత చిత్తంబున గాం
గేయుడు పూజనము చేసె కృష్ణుం జిష్ణున్॥
౨౨౩ ౨౫ వ॥ మఱియు గంగానందనుండు వినయప్రేమసుం
దరుడైన పాండునందనులం గృష్ణుండని యోగిం
చి। మహానురాగ జనిత బాష్పసలిలసందోహాస
మ్మిళితలోచనుండై యిట్లనియె॥
౨౨౬ ఆ॥ ధరణిసురలు వారియు ధర్మంబు దిక్కుగా।
బ్రతుకఁదలఁచి మీరు బహువిధముల।
నన్నలారపడితి రాపత్పరంపర।
నిట్టి చిత్రమెన్న నెందు గలదు॥

౨౪౭ ఉ॥ సంతసమింతలేదు మృగశాపవశంబునఁ బాండు

భూవిభుఁడ్। తృణో।

డంత మొనర్చెందియుండ మిము సర్భకులంగాని వచ్చి కాం

నంతలు వారిఁ గాంచె నిచె నేన్నఁడు సౌఖ్యము పట్టుగానదే।

కుంతి యనేకదుఃఖముల గూరె జరాకృతభాగ్యమెట్టిదో॥

౨౪౮ ఉ॥ వాయువశంబులై యుగసి వారిధరంబులు మిం

టఁగూడుచున్। తంత్రమ్మై।

బాయుచునుండుకైవడి ప్రపంచము సర్వముఁ గాల

పాయను గూడుచుండు నొక భంగి జెలింప దుకాల

మన్నియుం। వారికిన్॥

జేయుచునుండు గాలము విచిత్రము దుస్తరమెట్టు

౨౪౯ ఉ॥ రాజట ధర్మజుండు సురరాజసుతుండట ధన్వి శా

త్రవో।

ద్వేజికమైన గాండివము విల్లట సారథి సర్వభద్రుసం।

యోజకుడైన చక్రియట యుగ్రగదాధర భీమసేన

య్యాజికి దోడు వచ్చునట యాంపదగల్గుట యేమిచోద్యమో

౨౫౦ ఆ॥ ఈశ్వరుండు కృష్ణుడే వేళ నెవ్వని।

నేమిసేయు పురుషుడేమి యెఱుఁగు।

యతని మాయలకును మహాత్ములు విధాంసు।

లణగియుందురందు రంధులగుచు॥

౨౫౧ వ॥ కావున దైవతంత్రంబయిన పనిచె వశంబని లేదు।

రక్షకులు లేని ప్రజలను పేక్షించి కరక్షింప। పుండరీకా

క్షుండు సాక్షాత్కరించిన నారాయణుండు తేజోనిరూ

పుండుగాక। యాదవులందు గూఢుండై తన మా

యచే తలోకంబుల మోహాతిరేకంబుల నొందిం

చున తని రహస్యప్రకారంబు భగవంతుండైన నెవ్వం

డెఱుంగు।

౨౫౨ నారద కపిలముఖ మునులైన యెఱుంగుదురు। కృష్ణుం
డు దేవకీపుత్త్రుండని తలంచి దూత సచివ సారథి
బంధు మిత్త్ర ప్రయోజనంబుల నియమింతురు। ఇంత
గోరంత లేదు। రాగాదిశూన్యుండును। నిరహంకా
రుండును। సర్వాత్మకుండును। నైన యీశ్వరునకున్న
తోన్నత భావంబు లెక్కడివి। యేపైనను భక్తవత్సలుం
డు గావున నేకాంత భావులకు సులభుండై యుం

౨౫౩ ౧౩౦ సీ॥ అతిభక్తి నెవ్వని యందు చిత్తము జేర్చి
యెవ్వని నామము నూహించి పొగడి।
కాయము విడుచు యోగి కామకర్మాదిని।
ర్మూల నుండై యోగి ముక్తి జెందు।
నట్టి సర్వేశ్వరుండఖిలదేవోత్తము
డే వేళ ప్రాణంబు లేను విడుతు।

నందాకే నిదె మందహాసయుక్తై వికశిత
వదనారవిందుడై వచ్చినేడు।

౨౫౪ ౧౩౧ నాల్గు భుజములు కమలనాభ నయనయుగము।
గన్నులకు దోంచి యుండ టనున్నవాడు।
మానవేశ్వర నాభాగ్య మహిమ జూడు।
దేమి చేసితినో పుణ్యవితతి గూర్చి॥

౨౫౫ ౧౩౨ వ॥ అని యిట్లు ధనంజయ సంప్రాపిత శరపంజరుండై
న। కురుకుంజరుని వచనంబు లాకర్ణించి। మును
లందరు వినుచుండ వినయంబున ధర్మనందనుండు
మందాకినీ నందనుని వలన పరితోషకంబులైన ధ
ర్మంబులును। వర్ణాశ్రమ ధర్మంబులును। రాగవై
రాగ్యంబులని రెండై ప్రవృత్తి నివృత్తి ధర్మంబులు

574

౨౩౨ ధర్మార్థకామమోక్షంబులును నుపాఖ్యానే
తిహాసంబులును, సంక్షేపవిస్తారరూపంబుల
నెఱింగి నంతరధికసహస్రంబులకు గమికాం
తైన శిష్యుండు స్వచ్ఛందమరణులయిన, యోగీ
శ్వరులచేత వాంఛితంబగు నుత్తరాయణంబు
చను దెంచిన నదిదనకు మరణోచితకాలంబని నిశ్చ
యించి॥

౨౩౩ శా॥ ఆలాపంబులు మాని చిత్రము మనీషాయత్త
మ్ముం జేసి దృ[illegible] న్విని,
గ్జాలంబులే వారిమోముపై బరపి దర్వారుణ్యాదృష్టి
ర్మూళీభూత శరవ్యధా నివయుతై మొందించు భీ
ష్ముండు సం॥
నీలంబొప్పు సుతించెగల్మష గజశ్రేణీ వారిక్ శ్రీవారిక్॥

౨౩౪ వ॥ ఇట్లు పరమేశ్వరుండైన వారియందు నిష్కామం
తై ధారణాపత్తి యైన బుద్ధిని సమర్పించి, పరమానం
దంబున నెలంది ప్రకృతివలన నైన సృష్టి పరంపర, పరి
హాసించుతలంపున మందాకినీ నందనుండిట్లనియె॥

౨౩౫ మ॥ త్రిజగన్మోహన నీలకాంతి తను వుం దీపింప
ప్రాభాతనీ,
రజబంధుప్రభ యైన చేలము పయిన్ రంజిల్ల నీలాలకే,
ప్రజసంయుక్తముఖారవింద మతిశేష్యంబై విజృం
భింపమా, డుండ్కు॥
విజయుం జేరెడు వెన్నలాడు మదినావేశించు నెల్లప్పు

౨౩౬ మ॥ హయరింఖాముఖ ధూళిధూసర పరిస్ఫురితాలకో
పేతమై

రఁయుఁజాతశ్రమతోయఁబిందుయుతమై రాజిల్లునెమ్మో

ముహో। నై।

జయమున్ బార్థున కిచ్చువేడ్క నని నాశ్రాంతాహతింజాల

ఖ్చియుబోరించు మహానుభావు మది లోఁజింతింతు

నశ్రాంతమున్॥

౨౬౧ ౨౩౭ మ॥ నరుమాటల్ విని నవ్వుతో నుభయసేనామధ్యమత్షో

ణిలో। చున్।

బరువీక్షింప రథంబు నిల్పి పరభూపాలావళిం జూపు

పరభూపాయువు లెల్ల జూపులనె శంభత్త్రో శివంచిం

తించున్। సనాసీనుడై॥

పరమేశుండు వెలుంగుచుండు మమహాత్మ్యత్పద్మా

౨౩౮ ౨౬౧ క॥ తనవాఁరిఁజంపజాలన్।

వెనకతకుఁ గాని నిశ్చయింతు విజయుని శంకన్।

ఘనరోమాంగి విద్యాపిన।

మునివంద్యుని పాదభక్తి మెయిన యున్నాకర్ణన్॥

౨౬౨ ౨౩౮ సీ॥ కపుప్పించి రోమగసిన కుండలంబుల కాంతి

గగనభాగం బెల్లఁ గప్పుకొనగ।

నరికి కన్నెరోర్వక యుదరంబులోనున్న

జగములు ద్రేంగుచు జగతి గదల।

వక్రంబుచే పట్టి చనదెంచు రయమున

పైనున్న వస్త్రని పటము జార।

నప్పుతి దనలావు నగుబాటు సేయక

మన్నింపు మనిత్రోడి మగుడదిగువ।

౨౬౪ ౨౪౦ కరికిలంఘించు సింహంబు కరణి మెరసి।

నేడు భీష్ముని జంపుదు నిన్న గాథు।

విడువుమర్జున యింబు మద్విశిష్టపృష్టి।

దెరవి చను దెంచు దేవుండు దిక్కునాకు॥

౨౯౫ ౨౪౧ మ॥ తన కుంభృత్యుడు వీని గాంచుట మహాభర్మంబు

హేమ్మంచున। బట్టుచుం।

ర్జున సారథ్యము పూనిపగ్గములచే జోద్యంబుగా

మునికోలన్వడిఁ జూచి ఘోటకములన్మోదించి

దాం టించుచుఁ గ్రీ। బ్రశంశించె దర్॥

జనులన్మోహముసెందఁ జేయుచరమోత్సాహుం

౨౯౬ కం॥ పలుకుల నగవుల నడవుల।

నలుకల నవలోకనముల నాభీరవధూ।

కులములమనముల దాంచిమి।

కొలుకులు వదివించు ఘనుని దలిచెద మదిలోన్॥

౨౯౭ ఆ॥ మునులు న్నపులు జూడ మును ధర్మజుని సభా।

మందిరమున యాగమంటపమున।

చిత్రమహిమ తోడఁ జెలువొందు జగదాధి।

దేవుండు నరులు గాంత దృష్టిరతుండు॥

౨౯౮ ౨౪౪ ఉ॥ ఒక సూర్యుండు సమస్తజీవులకు నుదారొక్కొక్కడై తోచ

వికసద్దేవుడు సార్వకాలము మహాలీలన్ని జోత్పన్న జా।

న్యకదంబంబుల హృత్సరోరుహముల న్నానావిధానూనరూ

పకుడై యొప్పుచు నుండు నట్టి వారినే ప్రార్థింతు శుద్ధా

డనై॥

౨౯౯ ౨౪౫ వ॥ అని యిట్లు మనోవాగ్దర్శనంబులం బరమాత్మ యగు

కృష్ణని హృదయంబున నిల్పుకొని నిశ్వాసంబులు మాని

నిరుపాధికంబైన వాసుదేవబ్రహ్మంబు నందుం గలసిన

భీష్మునింజూచి సర్వజనులును దివసావసానంబున

300 విహాంగంబులూరకున్నతెఱంగున నుండిరి। దే

మానవవాదిత్రంబులైన దుందుభి నినదంబులును।

సాధుజనకీర్తనంబులును మ్రోగెను కుసుమవర్షంబు

లు గురిసె। వ్యాప్తుండైన భీష్మునికి ధర్మజుండు పరలోక
క్రియలు సేయించి కృష్ణసహితుండై గజపురంబున
కుం జని। గాంధారీసమేతుండైన ధృతరాష్ట్రునెండం
బరచి సమ్మదంబున వాసుదేవానుమోదితుండై।
పితృపితామహోపాంతంబైన రాజ్యంబుగైకొని ధర్మమా
ర్గంబున నంజేయుచుండెనని సూతుండు చెప్పిన విని
శౌనకుండిట్లనియె॥

౩౦౨ తే॥ ధనము నపహరించి తనతోడ జననైడి।
నాతతాయిజనుల ననివధించి।
బంధుమరణదుఃఖభరమున ధర్మజుం।
డెట్లు రాజ్యలక్ష్మి నిచ్ఛగించె॥

వ॥ అనిన విని సూతుండు శౌనకున కిట్లనియె॥

౩౦౩ క॥ కురుసంతతి కెబరిత్రీ।
స్థిర వరుసంతరము జేసి నారాయణుండే।
ధరణీరాజ్యమున కేపునే।
శ్వరుగా ధర్మజుని నిలిపి సంతోషించెం॥

౩౦౪ వ॥ ఇట్లు ధర్మనందనుండు భీష్ముని వచనంబులను। వారి సం
భాషణంబులను। ప్రవర్ధమాన విజ్ఞానుండును।
నివర్తిత శంకాకలంకుండునై నారాయణాశ్రయుండు
నుఁడైన యింద్రుండు నుంబోలె। జతుసాగరవేలాలం
కృతంబైన వసుంధరామండలంబున సహోదరసహాయు
న్డై రోంల్లుచుండే॥

౩౦౫ సీ॥ సంపూర్ణవృష్టి బర్జన్యుడు గురియించు
నిలయుల్ల గోర్కులు నీనుచుండు।
గోవులు వర్షించు ఘోషభూములబోలు
ఫలములజెన్నొందు పాదపములు।

పండునన్యములుం దప్పకరుతువులనెల్ల

ధర్మమెల్లెడలను దగిలియుండుట

దైవభూసురాత్మతంత్రములగు ర్గాగారది

భయములు జెందవు ప్రజలకెందు।

౨౯౮ కురుకులోత్తముండు గుంతీతనూజుండు।

దానమానఘనుడు ధర్మజుండు।

సత్యవాక్యఘనుడు సకలమహీరాజ్య।

విభవభాజియైన వేళయందు॥

౨౯౯ వ॥ ఇట్లు గృష్ణుండు చుట్టాలకు శోకంబువేకుం

డంజేయుకొరకు। సుభద్రకుప్రియంబు సేయు

కొరకును గజపురంబునం గొన్నినెలలుండి। ద్వా

రకానగరంబునకుం బ్రయాణంబు సేయందలంచి

౩౦౦ కొందరికి నమస్కరించి। కొందరిం గౌగిలించు

కొని। కొందరు నమస్కరించిన నాలింగనంబు చేసి।

రథారోహణంబు సేయ సమయంబున సుభద్రయు

ద్రౌపతియు గుంతియు। నుత్తరయు। గాంధారి ధృత

రాష్ట్రులను। యుయుత్సుండును। గృపాచార్యుండు

౩౦౧ విదురుండును। ధౌమ్యుండును। వారితో టు వియో

గంబు సహింపనోపక। దర్శనస్పర్శనాలాపశయనా

సనభోజనంబులవలన। నిమిషమాత్రంబును వారికి

నెడవేని వారలై పాండవులుం గూడుకొని। వారిమఱ

లవలెనని కోరుచు। వారిచనినమార్గంబు చూచుచు।

వారి విన్యస్తచిత్తులై లోచనంబుల। బాష్పజ

లంబులొలుకనంత [illegible] నిలువంబడి రయ్యవసరంబ

న॥

౩౦౨ సీ॥ కనకసౌధములపై గౌరవకాంతలు।

కుసుమవర్షంబులు గురికురియ।

పతాకాస్త్రీకేధామమసమంచితధవళాత
పత్రంబు విజయుండు పట్టుచుండ।
నుద్ధవ సాత్యకులు తాస్రవావంతులై
రత్నభూషణ చామరములు వీవ।
గగనాంతరాళంబు గప్పి కాహాళభేరి
పటహ శంఖాది శబ్దములు మ్రోయ।
౩౧౧ సకల విప్రజనులు జయదీవెనల జేరి।
భద్రభాషణముల పలుకుచుండ।
భువనమోహనుండు పుండరీకాక్షుండు।
పుణ్యమూర్తి హాస్తిపురము వెడలి॥
౩౧౨ వ॥ తత్సమయంబున నంబారసుందరులు ప్రాసాద
శిఖరభాగంబుల నిలిచి। గోపాలసుందరుని దర్శించి

వర్గంబులై మార్గంబు రెండు దిశలం గరారవిందంబుల కేల।
చాంచి యొండొరులకుం జూపుచు వమలోనందో
ర్గిగుణంబులం గూడక। జీవంబులు లీనంబులైయుం
డు ప్రపంచంబు సంచరింపని సమయంబున నెట్టిదో
యించు పురాణపురుషుండితండనువారును।
౩౧౩ జీవునికి బ్రహ్మత్వంబు గలుగలయంబు సిద్ధించు
టయట్లనువారును। జీవోపాధిభూతంబులయిన
సత్వాదుల శక్తులయము। జీవలయము ననువారు
ను। బ్రహ్మరనప్పరమేశ్వరుండు। నిజవీర్యప్రేరిత
ర్యా నిజాంశభూతంబులైన। జీవులకుమోహనియ్యో
౩౧౪ సృష్టిసేయ నిశ్చయించు మాయ ననుచరణం
బుసేయుననువారును। నామరూపంబులేని జీవ

లకు నామరూపంబులుగల్పించుకొరకు యీశ్వ
రుండు వేదంబులు నిర్మించె। పారాయణ ననుసరణం
౩౧౫ బుసేయున నువారును। నిర్మలభక్తి సముత్థం తావి
శేషంబులన కుంఠితంబులైన విద్వాంసు లిప్పుడా స్వ
భావుని దర్శింతురనువారును, రెయోగమార్గంబు
లంగాని దర్శింపరాదనువారును నైమత్తిలయును॥
౩౧౬ ౨౪౬ ము॥ రమణీ దూరము వారౌ గ్రేష్ణు రథము రా
దింకవేష్టింపనే। దోఁచునే।
కమలాక్షుఁ బాడ గానరాని దినములెకల్పంబులై
పాములందుండగనేల పోయి పరిచర్యలే సేయుచున్
నెమ్మేనుం। కభ్రాంతరెన్నై।
దమురమ్మా యనునెంక చంద్రముఖి కందర్పాశు

౩౧౭ ౨౪౭ ము॥ తరుణీ యెవ్వారద పరాజుగాఁడితడు వేదవ్యాకుల
ద్రైరెమెవ్వ ద్రై। యయుయు।
పరుసర్గలోకభవస్థితి ప్రళయములే వర్ణిల్లగా జే
స్తరలీలారతుడైన యీశుడతనిం దర్శింతిగ బుణ్య
భా। గంబుతోఁ॥
సురునేడంచునటుంచునెక్కత్తె ముపోళుదర్ధంతరం
౩౧౮ ౨౪౮ క॥ తామసగుణులగు రాజులు।
భూమిఁ బ్రభవించు జనుల బాధియింపగను।
తాల్పు ములతను ద్రైయాతడు।
భామినివారల వధించు బ్రతికల్పంబుఁ॥
౩౧౯ ౨౪౯ సీ॥ ఈ వృత్తము శ్లోకుఁడెలమిజన్మించిన
యాదవకులమెల్లననఘు మరెవ్వ॥

యీపుణ్యావర్తనుఁడే ప్రొద్దునుండిన
మధురాపురము దొడ్డమహిమ గనిరొ।
యీపురుషశ్రేష్ఠు నీక్షించి భక్తితో
ద్వారకావాసులు ధన్యులైరి
యీమహాబలశాలి యెరిగి శాసింపంగ
నిష్కంటకంబయ్యె నిఖిలభువన।
మీజగన్మోహనాకృతి నిశ్చయించి।
పంచశరభల్లజాలవిభజ్యమాన।
వివశమానసలై పల్లవీసమూహ।
మితనియధరామృతము గ్రోలె నెల్లప్రొద్దు॥
ఉ॥ ఈకమలాక్షునే శుభగుణైకరుణాంబుధిం బ్రాణ
నాథుగా।

జేకొనవె ద్వారకాపురమునే యిమనుండెడు రుక్మిణీముఖా
నేకపతివ్రతల్ నియత నిర్మలమానసలై జగన్నుతా।
నేకవిశేషతీర్థముల దొల్లిటినోములనేమినోచిరో॥
వ॥ అని యిట్లు నానావిధంబులైన పురసుందరీవచ
నంబు లాకర్ణించుచు నగరంబు వెడలె। ధర్మజుం
డును వారి రక్షణంబులై కొల్పిన చతురంగస
మేతుండై యతనితోడ వియోగంబున కోర్వక
దూరంబున వెనుతగిలి వచ్చు కౌరవుల మరలించి
కురుజాంగల పాంచాలదేశంబులు దాంటి। సూర
సేన యమున భూములు గడచి। బ్రహ్మావర్తకురు
క్షేత్రమత్స్యసారస్వత మరుధన్వసౌవీరాభీరవిష
యంబుల నతిక్రమించి। తద్దేశనివాసంబులిచ్చిన కా

నుకలుగానుమునావర్త్రమఁడలంబునొచ్చి।

పద్మబంధుండు పశ్చిమసింధునిమగ్నుండైనన

మయింబున పరిశ్రాంతవాహుండై చనిచని॥

౨౬౩ మ॥ జలజాతాక్షుడు శౌరిడగ్గరె మహాసౌధాగ్ర

శృంగారకన్।   రణా।

కలహంసావృతహేమపద్మ పరిఘాకాసారముఁ తో

దివిసంఘాదితతారకాంతరులతావర్గాను వేలాదమో।

త్పలపుష్పాంకురకోరకన్ మణిమయప్రాకారకన్ ద్వా

రకన్॥

౨౬౪ వ॥ ఇట్లు పురంబు డగ్గరి॥

మత్తకోకిల॥

౨౬౫ అన్యసన్నుతసాంపరాసుండు మురారిరైతెయిదూత్త

ములన్।

ధన్యవైవినవాంఛజన్యముదారితాఖిలజంతుచై।

తన్యముఁ భువనైకమాన్యముదారుణోజ్వలభీకరా।

జన్యముఁ పరిమూర్జితాఖిలసైన్యదానవదైన్యముఁ॥

౨౬౬ శా॥ శంఖారావము వీనులన్విని జనుల్ నవ్వర్ణాంబరద్రు

వ్యములన్।   రన।

శంఖాద్యంబులు గొంచువచ్చిరి దివ్యశ్రీదర్పితోత్తం

ప్రేంఖద్భక్తుల వంశకాహాళమహాభేరీగజాశ్వావళి।

రింఖారావము లుల్లసిల్ల ధను జారింఝూడనాస

క్తులై॥

౨౬౭ [illegible] క॥ బంధులు శౌరులునిచ్చిన।

గంధేభమయూధులైనకానుకలుదయా।

సింధుడుగ్రైకొనె వారిజ।

బంధుడుగా నుదత్త దేవ పంక్తులు భంగిన్॥

వ॥ ఇట్లాత్మారాముండును పూర్ణకాముండు నున్నైన
పరమేశ్వరునికి నుపాయనంబు లిచ్చి నాగరులు
వికసిత ముఖులై గద్గద భాషణంబులతోడ దయ్యా
కుండ నయ్యా మనదు నైర్మల్యంబు సూపు సందంబు
నష్టంబువేని బిడ్డల చందంబున మమ్ము మైయిల్లనిరి॥

శా॥ నీ పాదాబ్జము బ్రహ్మ పూజ్యముగదా నీ సేవసం
సారసం
తాప ధ్వంసిని యతాగదా సకల భద్రశ్రేణు లంత్రీతిలో
సంపాదింతుగదా ప్రపన్నులకుంగాలాది శకాలంబుని
ర్వ్యాపారంబు గణింప జాలరు గదా వర్ణింప బ్రహ్మాదుల్

క॥ ఉన్నారము సౌఖ్యంబున
విన్నారము నీ ప్రతాప విత్రముకధలున్
మున్నారము ధనికులమై
కన్నారము తావకాంఘ్రి కమలములు హరీ॥

క॥ ఆరాటము మది నే యుగము
పోరాటము లింద్లకడల బుట్టవు పురిలో
జోరాటమె గంతుదెన్నడు
దూరాటన మోర్వలేము తోయజనేత్రా॥

ఉ॥ తండ్రులకెల్ల దండ్రియగుధాతకు తండ్రివి దేవ నీ
వుమా వే
తండ్రివి దల్లివిం బతివి దైవము వున్ సఖివిన్ గురుండు
తండ్రులు నీ ప్రియుం బ్రజలు ధన్యులజే సిర వేల్పులైన
సో ధంబునన్॥
తండ్రి భవన్ముఖాంబుజము ధన్యత గానరు మావి

౨౭౩ కం॥ చెచ్చెఱ నగరిని గదిసెన్।
విచ్చేసెనని విశేషమైన వెయ్యేండ్లగుమా।
వై చొప్పుటకి విచ్చేయుటే।
వచ్చితి నుండఁగ దయ్యమా నగరమునన్॥

౨౭౪ ఆ॥ అంధకార వైరి యపరాత్రియందుపోల।
ననిన నందమైన జగము భంగి।
నిన్నుగానకున్న నీరజలోచన।
యుంధ తమస మతుల మగుదు మయ్య॥

౨౭౫ వ॥ అని యిట్లు ప్రజలాడెడి భక్తి మధుర మంజులా
లాపంబులు కర్ణ కలాపంబులుగా నవధరించి।
కరుణావలోకనంబులు వర్షించుచుం। దనరాక
విని మహానురాగంబుల మజ్జన భోజన శయనాది
కృత్యంబులొల్లక యుగ్రసేన వసుదేవ బలభద్రు।
౨౭౬ ప్రద్యుమ్న సాంబ। సాత్యకి ప్రముఖ యదుపుం
గవులకుం। గజ తురగ రథారూఢులై దివ్యాంబరస
గ్విభూషణ యుక్తు కుంజరంబును ముందటనిడుకొని।
సూత మాగధ వందిజన సందోహంబుల మం
గళ భాషణంబులును। భూసురాశీర్వాద వేదఘోషం
బులును। వీణావేణు పటహ శంఖ కాహళ ధ్వానం
బులును। రథారూఢ విభూషణ భూషిత వారయు
వతి గానంబులును। నసమానంబులై చెలంగ।
౨౭౭ నెదురు కొని యథోచిత ప్రణామ నమస్కా
ర పరిరంభణ। బాహు స్పర్శన సంభాషణ మంద
హాస సందర్శనాది విధానంబుల బహుమానంబు

లుచేసి వారునుందానును భుజగేంద్రపాలితంబై
న భోగవతీపురంబుచందంబున యదుభోజ।
౩౩౮ దాశార్హకుకురాంధ్రకవీరపాలితంబును।
సకలకాలసంపాద్యవేద్యమాన మానాంకురపల్లవ
కోరకప్రసూనకుసుమ। ఫలమంజరీపుంజభారవినమి-
తలతాపాదపరాజవిరాజితోద్యానవనోపవ
నలాలితంబును। వనాంతరాళరసాల। శాఖాంకుర
ఖాదనహృష్టత్రికంఠమిథునకోలాహలంబును।
౩౩౯ ఫలరసాస్వాదనపరిపూర్ణశారికాకీరకులక
లంబును। పుష్పమకరందరసపానపరవశభృంగభృం
గీకదంబఝుంకారంబును। కనకకమలమృదుల
కాండఖండాస్వీకారమత్తవరటాంమత్తకలహంస
నివహక్రేంకారసహితంబును। మహోన్నతసౌధ

జాలరంధ్రనిర్గతకర్పూరధూపధూమపటలసంద
ర్శన। సంజాతజలధరభ్రాంతివిభ్రాంతసముద్ధూ
తపింఛనర్తనప్రవర్తమానమత్తమయూరకే
కారావమహితంబును।
౩౪౦ నానారూపతోరణధ్వజవైజయంతికానికాయ
నిరుద్ధతారకాగ్రహప్రకాశంబును। ముక్తాఫలవి
రచితరంగవల్లికాలంకృతమందిరద్వారదేహళీవేది
కాప్రదేశంబును। ఘనసారగంధసారకస్తూరికా
సంవాసితవణిగ్గేహానికరకనకవలంతికావికీర్యమా
ణసలిలధారాసంసిక్తవిపణిమార్గంబును।
౩౪౧ ప్రతివాసభవనాంగణసమర్పితరసాలదండ
ఫలకుసుమగంధాక్షతధూపదీపరత్నాంబరా

దివి విభోవహారంబును! ప్రవాళనీలమతరం వేతవ

జ్రవైడూర్య నిర్మిత గోపురాట్టాలకంబును!

విభవ నిర్జిత మహేంద్రనగర కుబేరాలకంబును

నైన పురవరంబు ప్రవేశించి రాజమార్గంబున వచ్చు

సమయంబున॥

~~తే~~॥ మత్తకోకిల

౩౬౮ ౨౭౬ కన్నులారగ నిత్యముం హరి గాంచుచుం గమనుసువారలై,

యున్నవిన కమఠూహలోత్సవ యుక్తి నాగర కాంతలు!

త్యున్నతోన్నత హార్మ్యశేఖలనుండి చూచిరి నిక్కిచే!

సన్నలందమలారనద్భుత సాకుమార్యము చూపుచున్॥

౩౬౯ ౨౭౭ సీ॥ కలుములనీనెడి కలకంఠి యులనాగ

వర్ణించు నెవ్వని వక్షమందు!

జన ద్రష్ట్రి కోరక సంఘంబునకు సుధా

పాని యయ్యె పాత్రమే భవ్యముఖము!

సకల దిక్పాలక సంహాతికే విభు

బాహు దండంబులు పట్టుగొమ్మ!

లాంఛితత్త్రేణికే యుధిష్ఠిరపాదరా

జీవయుగ్మంబు నుచేరుగడలు!

౩౭౦ ౨౭౮ భువనమోహనుండు పురుష భూషణుండెవ్వ!

డట్టి కృష్ణు డరిగె హార్మ్య శిఖర!

రాజమానులగుచు రాజమార్గంబున!

రాజముఖులు కుసుమ రాజి గురియు॥

౩౭౧ ౨౭౯ మ॥ జలజాతాక్షుడు జూడ నెప్పధవళచ్ఛత్రంబుతో

చామరం!

బులతో పుష్పపిశంగచేలములతో భూషామణి

స్ఫీతుడై। బుతో।

నళినీబాంధవుతో శశిద్వయముతో నక్షత్రసంఘం

బలభిచ్చాపముతో తటుల్లతికతో భాసిల్లు మేఘా

కృతిన్॥

౨౮౪ వ॥ ఇట్లరిగి వారితల్లిదండ్రులనివాసంబు। దేవకీ

ప్రముఖులైన తల్లులకేద్గురికిమ్రొక్కిన॥

౨౮౬ క॥ బిడ్డలుమ్రొక్కినఁదల్లులు।

జడ్డనసంకములనునిచి చన్నులతుదబా।

లొడ్డిగిలఁబ్రేమభరములు।

జడ్డవడుచు దడవిరఘ్ని జలములననఘా॥

౨౮౭ వ॥ తదనంతరంబ సాష్టోత్తరశతషోడశసహస్ర

సౌవర్ణసౌధకాంతంబైన శుద్ధాంతభవనంబులు సొచ్చి

వారితనమనంబున॥

౨౮౩ మ॥ ఒకదేవీభవనంబుమున్నుబోరవే రొక్కర్తులోగుందు

నెలా। దో।

సుకరాలాపములాడదో నాలయనెలా సుప్రీతి వీక్షింప

వికలత్వంబుననుండుసెలాయనుచునవ్వే ళన్ వధూంగే వా

ములే। క్ర.వ॥

ప్రకటైశ్వర్యవిభూతి సొప్పెబవాయరూపవ్యక్తుడై భా

౨౮౮ వ॥ ఆనమయంబున॥

౨౮౯ క॥ శిశువులఖంకేలనిడితను।

కృశతలువిరహోగ్నితలుపగృహాదేహాళులన్।

వశలుగజాఱునిసిగ్గుల।

శశిముఖులెదురేఁగిరపుడు జలజాక్షునకున్॥

౨౬౬ మ॥ పతినాయుంటివెమున్నివచ్చెనిదె నా ప్రాణేశుడ

స్న వృష్ణిపా। కే।

గతుడయ్యెన్ననుజేరజో దొలవమత్కాంతుడు నాకాల

నితరాలబ్ధ్య శుభంబుగంటునని నాతింటుంటు సర్వం

చిర। త్రేశ్వరుఁ॥

యృతి వలె నూలు బదాలువెలనె నమంత్రావేళనా

౨౬౭ వ॥ వారలందూచి వారియుల్లనిరయు॥

౨౬౮ మ॥ కొడుకుల్ ఖత్రి విధేయు శాదురు గదా కోడంద్రు

మిూం వాక్యములే। తురా।

కడ వంచారక యుందురావిబుధ సత్కారంబుగావిం

దొడవుల్ వస్త్రములుఁ బదార్థ రస సందోహంబులుఁ

జాలునా। త్రం బువే॥

కడమల్లావునదా భవన్నిలయములే కళ్యాణయు

౨౬౯ సీ॥ తిలకమేటికి వేరు తిలకినే తిలకంబు

పుష్పులు దురువపుష్పు బోఁడి।

కస్తూరి యులదవుక స్తూరి కాగంధి

తొడవులు తొడుగదా తొడవు తొడవు।

కలహంస బెంపదా కలహంసగామినీ।

కీరంబు చదువదా కీరవాణి।

లతల పోషింతువా లతికా రుచిరదేహ

సరసి యింకరు గదా సరసిజాక్షి।

౨౭౦ మృగికి మేతయిడదె మృగశాబలోచన।

గురుల నాదరింతె గురువివేక।

బంధుజనుల బ్రోతె బంధుచింతామణి।

యనుచు సతుల నడిగె నచ్చుతుండు॥

౩౫౪ ౨౬౧ వ॥ అనియడిగిన వారలు వారింజూసి నదినేములం
దు శరీర సంస్కారకేలీ వాస వరమందిర గమన ము
హోత్సవ దర్శనంబులొల్లని యుల్లాంత్రుగా వున॥
౩౫౫ ౨౬౨ మ॥ సిరి వాత్సల్యమయు తోడిదయ్యె దనకుం జిత్తేశ్వం
రుం డంచు రమే। పుచున్।
పురుషశ్రేష్ఠు వరించె నట్టి పరమున్ బుద్ధి న్విలోకిం
కర యుగ్మంబుల గాంగళించి రిసతుల్ కల్యాణభా
వంబులా। బులన్॥
భరణశ్రేష్ఠులుగా బ్రతిక్షణ నవప్రాప్తాను రాగం
మత్తకోకిల॥
౩౫౬ ౨౬౩ పంచబాణుని నీరుజేసిన భర్గుడుం దనవిల్లువ।
ర్జించి మూర్ఛిల జేయు జాలు విశేష వాసన విలోచనో

దంచితాకృతులయ్యె గాంతలు దంభచేష్టల మాధవ
సంచలింప గజేయనే మియు జాలరైరి బుద్ధోత్తము॥
౨౬౪ వ॥ ఇవ్విధంబున నంగ విరహితుండైన కంసారి సంసా
రికైవడి విహారింప నజ్ఞాన విలోకులైన లోకులు। లౌకి
సామాన్య మనుష్యుండని తలంతు రాత్మాశ్రేయుమ్మై
నబుద్ధి యాంత్యయుందున్న యానందాదులతోడన్
గూడనితె అంగున। యీశ్వరుండు ప్రకృతితో గూడియు।
ప్రకృతి గుణంబులైన సుఖదుఃఖంబుల జెందకయుండు
౩౫౮ పరమేశ్వర సమర్పణంబున వేణువు వతన వ
ర్నిబుట్టించి వనంబులుదయించు మహావాయు
ప్రచండంబున। భూమి శిఖర వ్రాతములైన రాం
జులకనేకుల కన్యోన్య ఘర్షణంబులు గల్పించి నిరా

ఎతుఘుండై సంహారంబుచేసి శాంతుండై పిదప

గాంతార మధ్యంబునం బ్రాకృత మనుజుండునుం

బోలె సంచరించె నా సమయంబున॥

౨౭౫ ౩౫౯ క॥ మహేశ్వరుని మహాత్త్వము।

మిత మెఱుఁగని భంగి నప్రమేయుఁడు హరి సు।

స్థితి రామ ఱుఁగక కామకుఁడని।

రతములు నల్పుదురు గగనాంతర చిరమ గుణులు త్రిశిఖ॥

౨౭౬ ౩౬౦ క॥ ఎల్లప్పుడు మాయిల్లను।

వల్లభుఁడు వసించు నేము వల్లభలము శ్రీ।

వల్లభునకనుమ గోపీ।

వల్లభు చేసతులు మమత వలబడిరనఘా॥

౨౭౭ వల్లభ నిచె ప్పిన విని శౌనకుండు సూతన కిట్లనియె॥

౩౬౧ ౨౭౮ సీ॥ గురునందనుండు సత్తోషుండై యేసిన।

బ్రహ్మశిరోనామ బాణవహ్ని।

గప్పించు నుత్తర గర్భంబు త్రమ్మరం।

బద్మలోచనుచేత బ్రతికెనంత్రు।

గర్భస్థుఁ డగు బాలు గంసారి యేరతి।

బ్రతికించె మృత్యువు భయము బాపి।

జన్మించి యతఁ డెన్ని సంవత్సరములుండె।

నెభ్భంగి వర్తించె నేమి చేసె।

౨౭౯ వినవలయు శమేడుం వచ్చి విజ్ఞాన పద్ధతి।

యతనికెట్లు యతఁడు పిదప।

తన శరీరమెవ్విధంబున వర్జించె।

విప్రముఖ్యనాకు విస్తరింపు॥

300 సీ॥ అనిన సూతుండి ట్లనియె ధర్మనందనుండు చతు
స్సముద్రముద్రితాఖిల జంబూద్వీప రాజ్యమా
ర్జించియు। నిస్తమముట్టిన కీర్తి నుపార్జించియు।
యురంగనాతురంగ మాతంగ సుభట కాంచనాది।
దివ్యసంపదలును సంపాదించియు। వీర సోదర విప్ర
విద్వజ్జన వినోదంబులం బ్రమోదించియు।
వైభవంబుల నధరించియు। క్రతువు లాచరించి
యు। ముకుంద చరణారవింద సేవారతుండై
సమస్తంబు నందున భిలాషంబులు వర్జించి।
యరిషడ్వర్గంబు నిర్జించి రాజ్యంబు సేయుచు॥
301 తే॥ చందనాదులనాకట స్రుగ్గువాడు।
తనివి నెందని మైవడి ధర్మసుతుడు।

సంపదలు పెక్కగలిగియు చిత్రపాదు।
సేవనంబున పరిపూర్తి జెందకుండె॥
302 వ॥ అంత గొన్ని దినంబులకు నభిమన్యుకాంతాగర్భమం
దున్న డింభకుండు పదియగు నెలగర్భాంతరాళం
బున దురంతంబైన యశ్వత్థామ బాణానలంబున
దందహ్యమానుండై తల్లటిల్లుచు॥
303 మ॥ కుయ్యిడ శక్తిలేక తా గ్రిగోళవము లోపల నున్నవా
డది। దునే।
కుయ్యాది తాన నాథ నని యప్పుడు తల్లి గణింప విం
డియ్యపువ విన్నా పంయియుటకు నెయ్యది మార్గమున
స్నగావనే। గుదైవము॥
యయ్యగలండు గర్భజనితాపద యెవ్వడె ఉుం

300 కం॥ చిచ్చుఱకోలవశంబున।
బుచ్చిబవాంగ్గతుడుగాని సమయంబునదా।
నుచ్చవితగర్భవేదన।
జచ్చును మాతల్లి షైలూరసంతాపమునన్॥

301 కం॥ చచ్చెర బాణజ్వాలలు।
వచ్చిన విష్ణుండుగావ వచ్చునసుచుదా।
ముచ్చటలు జెప్పుసుతులకు।
నిచ్చలు మాయవ్వ నెందునిజమెయ్యడిసో॥

30 శా॥ రాఁడా చూడ సమస్తభూతములలో రాజిల్లు
వాడిచ్చుటన్। నా।
శేఁడాపారునిచిచ్చురమ్ముదలగన్ శీలాగతింద్రోయ
కేడానేడభయంప్రధానమతడూవాంపర్ణగతత్రా
తముఁ। దా॥
గాడాయందరిగావడయ్యెడల మత్తన్నంబుదానెట్టు

302 వ॥ అనిగతాగతప్రాణుండై భ్రాణగతుండైన శి
శువు చింతించుసమయంబున॥

303 సీ॥ మేఘంబు మీఁదిత్రోవ్వ అగుకైవడివేని
పైనున్న పచ్చనిపటము జాఱ।
గండభాగంబుల కాంచనమణిమయ
మకరకుండలకాంతి మలయువాఁడు।
శరవహ్ని నుడిగింపు సంరంభమున జేసి
కన్నులను నుగెంపుగలుగువాడు।

బాలార్క మండల ప్రతిభాస మానవో
టక విరాజిత కిరీటంబువాడు।

౩౦౮ కంకణాంగద వనమాలికా విరాజ।
మానుడన మానుడం గుప్తమాత్ర దేవు।
డొక్క గదచేత దాల్చినే త్రోత్సవముగ।
విష్ణుడా విర్భవించె నప్పేళయందు॥

౩౧౦ వ॥ ఇట్లు భవపరాధీనుండైన పరమేశ్వరుండావి
ర్భవించి। మంచు సమయించు మార్తాండు చందం
బున శిశువు దశదిశలందనరతనచేత నఖండిత
మహోల్కాజాలసన్నిభంబైయున్న గదా దండంబు।

మండలాకారంబుగా జిరజిరం ద్రిప్పి విప్రుని
చిచ్చు అమ్ము వేఁడిమి పోఁడిమిచె డిచి। సంహరించి

డింభకుని పరితాప విజృంభణంబు నివారించి। గర్భం
బు గందకుండ నర్భకుని కానందంబు గల్పించి॥

మ॥ గదచే బట్టి పరిభ్రమించుచు గదా
ఘాతంబులం దుర్భర। చెనే।
ప్రదమై వచ్చు శరాగ్ని దుత్తుమురుగా భంజించి రక్షిం।
న దయుండెవ్వండో యంటంచు మదిలో జర్పించు
చుం శాఖమం। త్రము॥
డె దుర్రై చూడ నదృశ్యుడయ్యె హరి సర్వేశుండు విప్రో

౩౧౧ వ॥ అంత ననుకూల శుభ గ్రహోదయంబున।
మహోత్తర ఫలసూచకంబైన మంచి లగ్నంబున।
పాండవ వంశోద్ధారకుండైన కుమారుండుజని
యించిన। ధర్మనందనుండు ధౌమ్యాది భూసుర

వర్గంబు రప్పించి। పుణ్యాహవచనంబు చదివించి।

322 జాతకర్మంబులు సేయించి। కుమార జన్మమ

హోత్సవ కాలంబున। భూసురులకు విభవాభి

రామంబులైన గోభూహిరణ్య హయగ్రామంబు

లును। స్వాదురుచిర సంపన్నంబులైన యన్నంబు

లిడిన వారలు ధర్మపుత్రునకిట్లనిరి॥

౩౧౨ చ॥ ప్రకటిత దైవ యోగమున పౌరవ సంతతి

యంతరింపగా। చి శా।

వికలత నొందనీక ప్రభవిష్ణుడు విష్ణుడనుగ్రహిం

బకు బ్రతికించె గావున నృపాలక శాబకుడింక

శాత్రవాం। బూజ్యుడై॥

తకుడును విష్ణురాతుడన ధాత్రి ప్రసిద్ధికెక్కు

౩౧౩ వ॥ అనిన భూదేవోత్తములకు నరదేవోత్తము డి

ట్లనియె॥

౩౧౪ శా॥ ఓ పుణ్యాత్మకులార నా పలుకు మీరూహింప డా

త్రైకైదర్।

మావెద్దల్ సితకీర్తులై సదయులై మన్నారు గారాజులై

యూపిన్నాతడు వారి బోలెడు గదా యెల్లప్పుడున్ మా

ధవ। చూడరె॥

శ్రీపాదాంబుజ భక్తియుక్తుడగుచున్ జీవించునా

౩౧౫ వ॥ అనిన విని నరేంద్రా భవదీయ పౌత్రుండు మను

పౌత్రుండైన। యిక్ష్వాకు చందంబున బ్రజల రక్షించు।

డేగ వెంటనంటు బిట్టు విభీతంబై తన వెనకకు సుమా

యత్తంబైన కపోతంబునం గాచిన శిబిచక్రవర్తి భంగిని

౩౧౬ వితరణఖనియగు దుష్యంత సూనుండగు భరతుని వగది

సోమాన్వయాదిభిజ్ఞాతి వర్గంబునకు సర్గళకీర్తి విస్తారం

బు ధనంజయం పార్థ వీర్యాలకరణి ధనుర్ధరుండగు కావ్యి

~~[illegible]~~

75

~~[illegible]~~ త్రిడి హాళకై దుర్గమ్ముండగు
సముద్రునితె అంగున దుస్తరుండగు మృగేంద్రుని
తైవడి విక్రమశాలియగు వాసవుని వడువున
సత్త్రియకాంతి యుక్తుండగు తల్లిదండ్రులమాడ్కి
సహిష్ణుండగు మతియును॥

౩౮౬ సీ॥ సమదర్శనంబున జలజాతభవుడన
బరమప్రసన్నతభర్గుడనగ
నెల్లగుణంబుల నందిరావిభుడన
నధికర్మములయయాతి యనగ
ధైర్యసంపదబలిదైత్యవల్లభుడన
నచ్యుతభక్తిప్రహ్లాదుడనగ
రాజితోదారత రంతిదేవుండన
నాశ్రితమహామహావార్ధియనగ

౩౮౭ యశము నార్జించు పెద్దల నాదరించు
నశ్వమేధంబు లొనరించు నాత్మసుతుల
ఘనుల బుట్టించు ధట్టించు ఖలుల బట్టి
మానఘనుడు నీ మనముండు మానవేంద్ర॥

భుజంగప్రయాతము॥

౩౮౮ హరించున్ గరిప్రేరితాఖంబు నెల్లన్
భరించున్ ధరన్ రామభద్రుండ పోలెన్
చరించున్ సవేదాదిశాస్త్రానువృత్తిన్
వరించున్ విశేషించి వైకుంఠు భక్తిన్॥

౩౮౯ వ॥ ఇట్లు పెక్కేండ్లు జీవించి భూసురకుమారక ప్రేరితం
బైన తక్షకసర్పంబు విషానలంబునం దనకుమర

ణంబని యెంతేంగి। సంగవర్జితుండై। ముకుందపా
దారవింద భజనంబు సేయుచు శంకరయోగీంద్రు
భివలన నాత్మజ్ఞాన సంపన్నుండై గంగాతటంబున
359 శరీరంబు విడుచు నిర్గతభయశోకంబైన లోకం
బు ప్రవేశించునని జాతకఫలంబు జెప్పి। లబ్ధకా
ముండైన భూసురులు చనిరంత॥

360 క॥ తనతల్లి కడుపులోపల।
మును చూచిన విభుడు విశ్వమున నెల్లగలం।
డను చుం బరికింప గజను।
లన ఘుం బరీక్షిన్నరేంద్రుండండ్రు మహాత్మా॥

361 ఆ॥ కథల చేత రాజు గ్రామమున పరిపూర్ణ
మైన భంగి దాదులను దినంబు।
పోషణంబు సేయ బూర్ణుండయ్యె సుధర్మ।
పలపాలకుండు బాలకుండు॥

362 వ॥ మరియు ధర్మనందనుండు బంధుసంహారదోషం
బు వాయుటకొరకు నశ్వమేధయాగంబు సేయ
చు ప్రజల వలన ననుపాయత్తంబైన విత్తంబు సా
లక విత్తంబు నంచింతింపుచున్న నెడ। నచ్యుతప్రే
రితులై భీమార్జునాదులు। తొల్లి మరుత్తుండను
363 రాజముఖంబు జేసి పరిత్యజించి నిక్షేపించిన
సువర్ణపాత్రాదికంబైన విత్తము నుత్తర దిగ్భాగంబున
బలవంతులై తెచ్చిన। నారాజసత్తముండు సమా
యత్తాంతర జ్ఞోపకరణుండై। యజ్ఞేశ్వరుండైన

౩౬౧ పురుషోత్తము నుద్దేశించి మూఢుం జన్మంబు
లు సంపూర్ణంబులుగా వింటి। నంత విదురుండు
తీర్థయాత్ర చని మైత్రేయుని ముందటం గర్మయో
గ తత్త్వాది విషయంబులైన ప్రశ్నంబులు గాన్నిచేసి।
యతని వలన నాత్మగత జ్ఞానంబు దెలిసి కృతా
ర్థుండై హాస్తిపురంబునకు వచ్చిన॥

3.13 ౩౬౨ క॥ బంధుడు వచ్చెనటంచును।
గాంధారి విభుండు మొదలుగా నందరును।
మంధమ్ములు నెఱపి ప్రీతిని।
మంధరగతి జేసిరపుడు మన్ననలన ఘా॥

3.14 ౩౬౩ వ॥ అంత ధర్మనందనుండు విదురునకు మజ్జన భో
జనాది సత్కారంబులనేయుంచి సుఖాసీనుండై త

న వారలందరు వినిన విట్లనియె॥

౩౬౪ 3.15 సీ॥ ఏ వర్తనంబున నింతగాలము మీరు
సంచరించితిర య్య జగతిలోన।
రే తీర్థములు గంటిరే క్షేత్ర సంచరి
భావింపనీ వంటి భాగవతులు।
తీర్థ సంఘంబులు తీర్థీకరింతురు
మీ యందు విష్ణుండు మెలగుటవలన।
మీరు తీర్థంబులు మీ వెంట కలిసి
తీర్థంబులు న్నవే తెలిసి చూడ।

3.16 ౩౬౫ వేరె తీర్థంబులవని పైపైదుకనేల।
మిమ్ము బోడగని భావించు మేలు జాలు।
వార్తలేమందు లోకులు వసుధలోన।
మీకు సర్వంబునే తెలిసినేరగలదు॥

మత్తకోకిల॥

326 తండ్రివచ్చినమీదమాపెదతండ్రిబిడ్డలుదొల్లిపే।
గండ్రుసర్పవిషాగ్నిబాధలగానిపెట్టగమమ్మని।
గ్గాండ్రుసంతసముజెందకుండగలాలనంబునమీరు
మా।   రె॥
తండ్రిభంగిసముద్ధరింతురుతద్విధంబుదలంచు

327 కం॥ పక్షులుతెతపుతెమఆక్షైలో।
పక్షంబులురాన్నిక్షిప్తపదవఫలమమతన్।
రక్షించినస్త్రీయుమీరలు।
పక్షీకరణంబునేయ(బ్ర)తికితిమిగదా॥

328 కం॥ మన్నారాద్వారకల్లో।
సన్నారాయుదుపులంబుజోదరుకేరుణాన్।

కన్నారాలోకులవే।
విన్నారామీరువారివిధమెట్టిదయో॥

330 చ॥ అనవినిధర్మరాజునకునావిదురుండునమస్త్రలో
కవి।   యంబుజే।
ర్తనముగ్రమంబుతోడవిశదంబుగజెప్పెయదుప్రే
ప్పినసతడుగ్రశోకమునజెగ్గిలకుండెడిసంపునేమి
యుగ్।   పోత్రము॥
వినుమనిచెప్పడమ్మెయదువీరులనాశముబార్గ

331 ఆ॥ మేలుజెప్పనేనిమేలండ్రులోకులు।
చెడ్డయుండ్రుకీడుచెప్పవాని।
సంతమీదశూద్రుడైనకేతంబున।
సెప్పమరణమతడుజెప్పడయ్యె॥

౪౦౧ 331 వ॥ అది యట్లనిన మాండవ్య మహాముని శాపం
బునం దొల్లి యముండు శూద్రయోని యందు వి
దురుండై జన్మించిన. నూఱు సంవత్సరంబులు ఆ
ర్యమాదిత్యుండు యథాక్రమంబునం బాపకర్మ
౪౦౨ ములం దండించె నిట్లు. యుధిష్ఠిరుండు రాజ్యంబు
గైకొని లోకపాలక సంకాశులైన తమ్ములుం దానును
కులదీపకుండైన మనుమని వృద్ధిసేయుచు. పె
ద్దకాలంబు మహావైభవంబున సుఖయ్యుండె॥

333 ౪౦౩ క॥ బాలాంజన శాలాంధన.
శ్రీలావతి ముఖ్య విభవ లీన మహాత్మా.
లోలాకుల మానసులకు.
కాలము వచ్చెంచు దరహ గాలము సుమతీ॥

334 వ॥ అదినిమిత్తంబుగా కాలగతి యెఱింగి విదురుం
డు ధృతరాష్ట్రన కిట్లనియె॥

౪౦౪ 335 మ॥ వనకాగార కళత్ర మిత్ర సుత సంఘాతంబు
లన్ మందవుగ. గ్లాంక్ష్యోప్యై॥
గని ప్రాణేశ్వలనుండు జంతువులకే కాలంబు దు
యని వార్ధక్య స్థితి జంపనట్టి నిరుపాయంబైన కా
లంబు వ. ధాత్రీశ్వర॥
చ్చెను ప్రాంతంబున మాఱు లేని వెదిం జెంతింపు

౪౦౫ 336 శా॥ పుష్టిం భుండవు పెద్దవాడవు మహాభోగంబు
లాంవే వునే. గప్పెనే.
పట్టెల్లం జెడిపోయె దుస్సహజరాభారంబు పై
చుట్టాలెల్లను బోయిరాలు మగుడున్ శోకంబునం
దగ్ధులై.

కష్టాదాయుల పంచ నుండెడు గదే కౌరవ్య వంశాగ్రణీ।

332 ౪౦౯ క॥ పెట్టితిరి చిచ్చు గృహముల।
బెట్టితిరి దయేయు భార్యఁ బాడడవులకున్।
గొట్టితిరి వారు మనువగ।
నెట్టన ధరియింప వలెనె యీప్రాణంబుల్॥

౩౩౪ ౪౧౦ క॥ బిడ్డలకేబుద్ధి జెప్పని।
గడ్డికిఁ బిండంబు వండి కానిత్తెండనిత్తే।
ఇడ్డాడ నిభీముం డౌర।
గొడ్డేమి లాడంగఁ గూడు గుడిచెద వధిపా॥

33౭ ౪౦౫ క॥ కనియెదవో బిడ్డలని క।
మనియెదవో తాంటుకంటె మనములమాటల్।

వినియెదవో దానములం।
గనియెదవో నీవు యింక ధరణీసురలన్॥

౩౪౦ ౪౧౨ క॥ దేహము నిత్యము గాదని।
మోహము దిగనాడి శుద్ధ మునివర్తనుడై।
గేహము వెలువడి నరుడు।
త్స్నేహముతో జెందు ముక్తిసంపద ననఘా॥

౩౪౧ ౪౧౩ వ॥ అని విదురుండు ధృతరాష్ట్రునకు విరక్తిమా
ర్గంబుపదేశించిన నంతండు ప్రజ్ఞాచక్షుండై
సంసారంబు దిగనాడి। మోహపాశంబులవల
ననూడి విజ్ఞానమార్గంబునం గూడి దుర్గమం
బగు హిమవంతంబునకు నిర్గమించిన॥

౩౪౨ శా॥ అంధుండైన పతిన్వరించి బతి వాపోశక్తి నేత్ర

ద్వయీం॥ మై యున్నత।

బంధాచ్ఛాదనముఙ్ ధరించి నియత ప్రఖ్యాత

గ్గాంధారక్షితినాథు కూతురు నయోగ్యప్రీతి

చిత్తంబులో। నారూఢయై॥

సంధిల్లన్ బతి వెంటనేఁగు సుదయా సాధ్విగు

౩౪౩ చ॥ వెనక కలుబోక బాష్పురణ వీరుని కైవడి రా

జదండనం। నప్పుడా।

బున కలుభయంబు లేఁక వడి బోయెడి ధీరుని భంగి

వనిత దురంతమైన వావు వంత కుపాంతవనాం

తభూమి కేం। గె ప్రీతితోన్॥

పెనిమిటితో డనించుక యుభీతి వహించక యేఁ

౩౪౪ వ॥ ఇట్లు విదురసహితులైన గాంధారి ధృతరాష్ట్రు

లు వనవాసంబునకుం జనిన। వురునాథుండు ధర్మనంద

నుండు ప్రభాతంబున సంధ్యావందనంబులు చేసి।

నిత్య హోమంబులు గావించి। బ్రాహ్మణోత్తములకు।

గోభూహిరణ్య తిలవస్త్రాది దానంబులు దా

న వించ్చి నమస్కరించి। గురువందనంబు కొరకు।

బూర్వ ప్రకారంబున దండ్రి మందిరంబునకుం

జని। యందు విదురసహితులైన తల్లిదండ్రులం

గానక। మంజు పీఠంబునం గూర్చున్న సంజయు

నిం జూచి యిట్లనియె॥

౩౪౫ సీ॥ మా తల్లిదండ్రులు మందిరంబున లేరు

సంజయ యెందు చనిరి నేడు।

ముందరగానడు మునవిమాపెదతండ్రి।

పుత్ర శోకంబున బారలు తల్లి।

సౌజన్యనిధి ప్రాణసఖుడు మా పినతండ్రి

మందబుద్ధులమైన మమ్ము విడచి।

యెటువోయిరో మువ్వురెరిగింపు గంగలో।

దనయుపరాధంబు దడవికొనుచు।

౩౮౬ భార్యతోడ తండ్రి పరితాపమున బొంది।

కపటమింత లేదు కరుణగలడు।

పాండుభూవిభుండు పరలోకగతుడైన।

మమ్ముఁ జిన్నవాండ్ర మనిచెనతడు॥

౩౮౭ వ॥ అనిన సంజయుండు వియోగదుఃఖంబున

కన్నీరు గరతలంబునందుడుచుకొనుచు। బుద్ధి

బలంబునం జిత్తంబు ధీరాయత్తంబు జేసి ధర్మ

జునకిట్లనియె॥

౩౮౮ తే॥ అఖిలవార్తలు మున్న నన్నడుగుచుండు।

నడుగడే రేయి మా తండ్రి యవనినాథ॥

మందిరము లోన విదురుతో మంతనంబు।

నిన్ననాఁడుంచు నుండెను నేడు లేఁడు॥

౩౮౯ వ॥ విదురగాంధారి ధృతరాష్ట్రులనన్వంచించి

యెందువోయిరో యెఱుంగనని సంజయుండు

దుఃఖించు సమయంబున తుంబురుసహితుం

డై।నారదుండు వచ్చిన లేచి నమస్కరించి। తమ్ము

లుందానును నారదుం బూజించి కౌంతేయా

గ్రజుండిట్లనియె॥

౩౯౦ ఉ॥ అక్కటతల్లిదండ్రులు గృహంబున వేరు మహాత్ము

వారునే। గృచ్ఛితా।

డెక్కడవోయిరో యెఱుగనెప్పుడు బిడ్డలపే ఱు

హాక్షమునుండు తల్లియట పో యెనెంకో విపదాం

బురాసికిన్। ర్పన॥

సక్షముకర్ణధారుడవు నీవు జగజ్జన పాలద

౩౯౧ వ॥ అనిన విని సర్వజ్ఞుండైన నారదుండు సుర్వానం

ద సునకిట్లనియె॥ నీశ్వరు వచనంబున విశ్వంబు

లోకపాలకసహితంబులైన లోకంబులు నీశ్వరా

వేశంబున వసించు నీశ్వరత్రు కారంబున గ్రీడిం

చు నీశ్వరునకుం గ్రీడాసాధనంబులైన జంతు

వులకు సంయోగంబులగుచుండు।

సమస్తజనంబులు జీవరూపంబున ధ్రువంబై

యుండు। మరియు నెక్క పక్షంబున ధ్రువంబును నధ్రు

వంబునంగాక యుండు। శుద్ధ బ్రహ్మరూపంబున

నివర్తింపరాక తొండున్నైయుండు। నజగరంబు

చేత మ్రింగంబడిన పురుషుండు నన్యుల రక్షింపనే

నిత్త అంగునం బంచభూతమయంబై జడంబై।

కాలకర్మగుణాధీనంబైన దేహంబు పరుల

రక్షింప సమర్థంబుగాదు। కరంబులుగల జంతువు

లకు కరంబులులేని పశుముఖ్యచతుష్పదంబులా

హారంబులగు చరణంబులుగల ప్రాణులకు।

చరణంబులులేని తృణాదులు భక్షణీయంబుల

గు నధికజన్మంబులకు నల్పజన్మంబులు భోగ్యంబు

లగు సకలదేహంబులందును జీవుండు గలుగు వం
జేసి। జీవుని చే జీవుండే జీవికై యగు సమస్తాది రూ
పంబైన విశ్వమంత యు నీశ్వరుండుగా దెలియు
నతనికి వేరులేదు। నిజమాయా విషయంబున
మాయావిద్యై జాతిచ్ఛేద రహితుండైన యీశ్వ
రుండు బహుప్రకారంబుల భోగి భోగ్య రూపంబుల
నంతరంగ బహిరంగంబుల యందు దీపించు॥

372 ఆ॥ అట్టి కాలరూపుడఖిలాత్మకుడు విష్ణు
డసురనాశమున కవతరించి।
దేవకృత్యమెల్ల దీర్చి చిక్కైనవని।
కెదురు చూచుచుండు నిప్పుడధిప॥

మత్తకోకిల॥

373 సీ. ఎంతగాలము కృష్ణుడీశ్వరుడిద్ధరిత్రి జరించు నా
రంతగాలము నుండుడందరు నవ్వలంబని వేదువి
భ్రాంతి మానము గాలముంగడు వంగ నెవ్వరు నో
పరి। ౘయుర్॥
చింతతోలు నరేంద్రు మాది విశేషము న్విను మంత

374 వ॥ ధృతరాష్ట్రుండు గాంధారి విదుర సహితుండై
హిమవత్పర్వత దక్షిణ భాగంబున నైమిశము నివ
నంబున కుంజని। తొల్లి సప్తఋషులకు సంతోషంబు
సేయుకొరకు నాకాశగంగ యేడు యేడు ప్రవాహం
బులై పారిన పుణ్యతీర్థంబున ంగృతస్నానుండై।

375 హోమంబాచరించి। జలభక్షణంబుగా వించి

సకలకర్మంబులుపన్యసించి। విఘ్నంబులంజెందక నిరా
హారుండై శాంతి నంగీకరించి। పుత్రార్థ దారేషణం
బులువర్జించి విన్యస్తాసుండై ప్రాణంబులనియమిం
చి మనస్సహితంబైన యింద్రియంబులనారింటి
నిం బ్రవర్తింపనీక। నివర్తించి వారింజింతించి।
౮౩౦ ధారణాయోగంబు వహించి। రజస్సత్వ
తమోగుణంబులమూంటిని సంహరించి। యహం
కారాస్పదంబైన యాత్మను స్థూలదేహంబు
వలన బాపి బుద్ధియందునేకీకరణంబుచేసి। బుద్ధి
సహితుండై తన్ను నదృశ్యాదృశ్యంబువలనని
౮౩౧ రొయాగించి। క్షేత్రజ్ఞునియందు బొందించి క
ద్రష్టంబైన యీశ్వరునివలన క్షేత్రజ్ఞుని బాపి।

మహాకాశంబుతోడ ఘటాకాశంబుగలుపునైవడి
నాధారభూతంబైన బ్రహ్మమందుగలిపి। లోపవిగుణ
క్షోభంబును వెలుపలి యింద్రియవిక్షేపంబును।
లేక కాఆడుబవంధంబున॥
327 మ॥ పుడిజ్ఞాంతస్థలవేదికన్నిరతుడై యున్నాడునే దాని
గా।
నిటప్పైనేడ వనాడుమన్నిడు వగానే తెంచుదావాగ్నిద।
వ్యటుదేహంబు వహించజూచి నియమప్రఖ్యాతి గాం
ధారియు।
ట్టిటు హో సెల్లక ప్రాణవల్లభునితో నగ్గింబడె భూవర॥
328 ౮౩౩ క॥ అంతటనే యాశ్చర్యము।
వింతయు గంచు జెపులబడిన విదురుడుచింతా।
సంతాపమొదవ భీత।

స్వాంతుండై తీర్థమునకు జనియెడున ధిపా॥

౩౫౨ వ॥ అని గాంధారి విదురుల వృత్తాంతం బంతయు।

ధర్మనందనున కటనె తెలింగించె తుంబురుని సాంతం

న్వైనారదుండు స్వర్గమ్మునకు నిర్గమించిన వెనుకథ.

ర్మజుం డధి మునిం జూచి యిట్లనియె॥

౩౫౩ సీ॥ ఒకకాలమున బుడునౌషధి చయమువే

తొకకాలమున బండి యుండునంద్రు।

క్రోధంబులోభంబు గృహారత బాంకును

రేపంవనరులు వర్తింతురంద్రు।

వ్యవహారములు మహావ్యజయుక్తములంద్రు

సఖ్యంబు వంచనసహితమంద్రు।

మగలతో నిల్లాండ్రు మచ్చరించెదరంద్రు

సుతులు తండ్రులందెగ జూతురంద్రు।

౩౫౯ గురుల శిష్యులు దూషించి కూడరంద్రు।

శాస్త్రమార్గము వెళ్ళియు జాగవంద్రు।

న్యాయపద్ధతిం బద్ధులైన డవదంద్రు।

కాలగతి యింతయై వచ్చెకంటె నేడు॥

౩౬౦ మ॥ వారిజూడ స్వరుడేం గిస్వాడు నేలతేడయ్యంగదా

రారువా। కేసు।

తరుణాస్వారును యూదవులే సమధలోలస్వాంతులేవే

స్థిరతత్వాత్రయుండు దురాఘ్మురారి సఖ్యయైనేమంబు

తోనుండునా। మారుతి॥

యిరువై యుండదు చిత్రమింశ్యరకృతంబెట్లోకదే

౩౬౧ క॥ మానసమయుగలుగుచున్నది।

మానవుబహుదుర్నిమిత్తమర్యాదలునః।

స్త్రానవదే వాత్రేడలు।

మానవిచారింప నెవ్వాపు మాధవు డకటా॥

౩౯౭ ౪౨౭ క॥ మనవులు తాజెప్పకముందర।

మనదార ప్రాణ రాజ్యమాన త్రైలన్।

మనుపుదు ననియాదేవుడు।

మనమునఁ దలపోసి మనిశె మనవుల గరుణన్॥

౩౯౩ ౪౪౦ క॥ నారదుడాడినట్లైవడి।

గ్రారవు కాలంబు వచ్చె ఘంభనిమాంతన్।

ఘోరములగు సుత్వాపితము।

లార్తభట్టంజూడ బడియెననిలజకంటే॥

౩౯౪ ౪౪౧ సీ॥ జడదు ముందర నెంకసార వేయుంబు

మొరగుచునున్నది వెయూ ఆరెమొత్తి।

రయాదిత్యుడుదయింప నభిముఖిరొన్నక్క

వాహో యెగుంటలు వాంతిచేసె।

మిక్కులుచున్నవి మెఅసి గవాదులు

గర్ధభాదులు దీర్చి త్రుందుకొనిరెం॥

సుత్తమాశ్వంబులకుదయించె గస్తేరు

మత్తగజంబుల మదము ణంగె।

౩౯౫ కాలు దూతభంగి గదిసె కపోతము।

ముండవగస్త్రెల్ల మందిరములు।

చుట్టు బాగలు దిశల నొరది నాచ్ఛాదించె

తరణి వలాసె జూడ ధరణిగదలె॥

౩౯౬ ౪౪౩ క॥ వాతములు మెఅసె రేణు।

వ్రాతములాకసము గప్పె వడి సుడిగొనిని।

శ్రావితములు వత్తి ఘోషఘనసం

ఘాతంబులు రక్తవర్షకలితములయ్యెన్॥

౩౧౭ క॥ గ్రహములు పోరాడెడినా

గ్రహములు వినబడియె భూతకలకలములుదు

స్సహములగుచు శిఖిశిలా

వహములు త్రియుదోచె గగనవసుధాంతరముల్॥

౩౧౮ క॥ దూడలు గుడువవు జన్నులు

దూడలకు సుగోవులీవు దుగ్ధములడతెన్

బీడలు మానవు పసులకు

గూడవు వృషభములు తఱుపి కేల్లాలనెక్కన్॥

౩౧౯ క॥ కేదవెడి వేల్పుల రూపులు

వదవెడి గన్నీరు మానివలెనంజమటు

లొప్పదవెడి బ్రతిమలు వెవిచని

మెదవెడి నొక్కొక్కగుడిని మేదినియందున్॥

౩౨౦ క॥ కాకంబులు వాపోయెడి

ఘూకంబులు నగరబగలు గుంత్రులుదానిపైన్

లోకంబులు విభ్రష్ట

శోకంబులగతి నశించి సిథిలములయ్యెన్॥

౩౨౧ మ॥ రుచిర పద్మాంకుశ వజ్ర చాప ఝుషరేఖాలంకృతం

బైనమా దిగాం

ధవు పాదద్వయ మెక్కబట్టెడి పవిత్రత్వంబు నేడా

నవనీకాంత కువేదువో బలుమరున్ నందంద వామాక్షి

వా గ్రస్థితిన్ వచ్చునె॥

వుపులాకంపము బొందుచుండు నిటనేయు

౩౨౨ వ॥ మఱియు మహోత్పాతంబులు వెక్కులు పుట్టుచు
న్న యవి మురాంతకుని వృత్తాంతం బంత యు విన
రాదని కుంతీసుతాగ్రజుండు భీమునితో విచారిం
చు నమయంబున॥

౩౨౩ క॥ భేదమున నింద్రసూనుడు।
యాదవపురినుండి వచ్చి యగ్రజుగని తా।
త్పాదముల నయన సలిలో।
త్పాదకుడై వడిమెదిని భంగిబుద్ధేంద్రా॥

౩౨౪ క॥ పల్లటిలిన యుల్లముతో।
తల్లడపడుచున్న పిన్నతమ్మునిగని వే।
తెల్లనగు ముఖముతో జను।
లెల్లను విన ధర్మపుత్రుఁ డిట్లని పల్కెన్॥

౩౨౫ సీ॥ మాతామహుండైన మన శూరుడున్నాడె
మంగళమే మన మాతులునకు।
మొదవేన లుగురు ముగురు మేనత్తల
కానందమే వారి యాత్మజులకు।
యక్రూర కృతవర్ములా యుస్సమేతులే।
జీవించునే యుగ్రసేన విభుడు।
కళ్యాణ యుయుధాన గద సారణాదులు
మాధవు తమ్ములు మానధనులు।

౩౨౬ నందమే మన సత్యకనందనునకు।
భద్రమే శంబరాసుర భంజనునకు।
కుశలమే బాణదనుజేంద్ర కూఁతుపతికి।
హర్షమే పార్థమునవికి వారికి బలికి॥

322 వ॥ మఱియు నందకరయదుభోజదాశార్హవృష్ణి
సాల్వాదులనియెడి యదువంశంబులును। వా
రికుమారకులైన సాంబ సుషేణ ప్రముఖులును
నారాయణానుచరులైన యుద్ధవాదులును।
కృష్ణసంచారకులైన సునందనాదులనందరి
నడిగి ధర్మజుండు త్రెమ్మరనిట్లనియె॥

325 సీ॥ వైకుంఠపాసులవడపునెవ్వాని
బలమున నానందభరితులగుచు।
నేలవక యాదవవీరులువర్తింతు।
రమరులు కొలువుండునట్టికొలువు।
చవికి యాకర్షించి చరణసేవకులను
బంధమిత్రాదులపదయుగములు।

నెవ్వండు త్రొక్కించె నింద్రపీఠము మీద
వజ్రంబు రుఖశివించువాలువాని।
326 ప్రాణవల్లభలైన గోలపాదుజేసె।
యమృతజలముల బోషింపనలరువారి।
జాతమెవ్వండు గాని వచ్చిన సత్యభామ।
కిచ్చినట్టి మహాత్మునకిపుడు శుభము।

330 శా॥ అన్నా ఫల్గుణ భక్తవత్సలుడు బ్రహ్మణ్యుండు గో
విందుడా। శ్రే।
పన్నాసికశరణ్యుడీశుడు డుజగత్పుత్రానుసంధాయి
మన్నవ్యాంబుజపత్రనేత్రుడు సుధర్మామధ్యపీఠంబు
నం। ద్వారకేఁ॥
దున్నాడా బలభద్రుగూడి సుఖియై యున్నాడా

91

351 క॥ ఆరామముకే శకృలక్షుణు।
సారాముల భక్తిని వుసలు వుడువుగదా।
గారాములునే యుధురా।
శోరాములు బంధువెల్లత్రా ద్వజితాళీ॥

352 శా॥ ముస్నగ్రాట విలోపరాపాంమున కైముక్తంటుం
తో జోరు జో। తవో।
సన్నావాంబున కాలకేంయులవడిక్ జన్యా డుచోత్రా
త్యస్నాండై చసుకారవేంత్రుపన్నై గంధర్వులుంవో
లుచో। విక్॥
కన్నెరెన్న డుదేవుతంత్రి వినుమా కళ్యాణమేచత్రి

353 వ॥ అది యెనునుంగా క॥

354 క॥ జేడితివో శత్రువులకు।
నాడితివో సాధుదూషణా లాపంబుల॥

కేటుండితివో పరసతులను।
వేడితివో మాన ధనము వేరులన డుముక్॥

355 క॥ తప్పితివో యిచ్చెదనని।
చెప్పితివో కపట సాక్షి చేసినమేలుం।
దెప్పితివో శరణార్థుల।
రాప్పితివో ద్విజుల బసుల రోగుల సతుల్॥

356 క॥ ఆడితివో ఘూసురులును।
కలడిచితివో బాలవృద్ధ గురువులవెలిగా।
విడిచితివో యాశ్రితులను।
ముడిచితివో పరుల విత్తములులోభముల్॥

357 వ॥ అనిపలికిన గన్నెరుకరతలంబునందుడుచుకొను
ముగద్గదస్వరంబున మహానిధిగోలుపోయిన వే
దవందంబున। నిట్టూర్పుని గుడించుపుచు నర్జనుం

ఉత్త విల్లాపము॥

౩౮౮ క॥ మన సారథి మన సచివుడు।
మన వియ్యము మన సఖుండు మన బాంధవుడున్।
మన గురుడు విభుడు దేవర।
మనవములదిగనాడి చని రెు మనుజాధీశా॥

౩౮౯ క॥ కంటక నృపులు చూడగ।
ఖంటంగంపించి యంత్రమీనము గోలన్।
గెట్టించి మనవము వాలుం।
గంటురిచే కొంటు మత నికరుణను గాదే॥

౩౯౦ క॥ దండిన నేకులతోనా।
ఖండలుడెడుర్రైన గెలిచి ఖాండవ వనమున్।
జండార్చి కెనర్పించిన।
గాండీవము నిచ్చె చత్రిగలు గుటన ధిపా॥

౩౯౧ క॥ దిక్కుల రాజుల నెల్లను।
త్రొక్కించి ధనంబు గానుట మయుకృత సభము।
నెక్కట జన్నము సేయుట।
నిక్కము వారిదండము నను నిలిచిన గాదే॥

౩౯౨ మ॥ ఇభ జిద్వీర్య మహాభిషిక్త మగునీయిల్లాలి ధ
మ్మిల్లమున్। పగా।
సభలో శాత్రవులీడ్చినన్ముడువకా చంద్రాస్యదుఃఖం
ఱెపుచ్చ యుంచిచ్చి ప్రతిజ్ఞ జేసి భవదీయా రాతి వాంతి
శిరో। గా॥
ఇభర శ్రీల వారింపడే విధవ వైనా సౌభాగ్యముల విడ

౩౯౩ శా॥ వైరుల్ గట్టిన పుట్టములవి డువగా వారింప
నాపల్లభన్।
రారే వేళను పేష్టే సేయుదగవే రావేని వారింపవే॥

లేరే దాతలు కృష్ణ యనుచు సభలో శీనాంగి ద్యూతగా

యిడక। ద్రౌపదిక॥

కారుణ్యంబున భూరి వస్త్ర వేలితంగా జాయదే

370 సీ॥ దూర్వాసుడొకనాడు దుర్యోధనుడంప।

బదివేలు శిష్యులు భక్తిగొలువ।

జనుదెంచి మనమున పాంచాలి యుగుడిచిన

వెనుక నాహారంబు వేడుకొనిన।

చెప్పెదననవుడు బెట్టుకున్న శకలము

ననుచు దోయావగాహమున వేగ।

కడవలనున్న శాకములు వేరుట్ల బూచి।

పాంచాలపుత్రికే పర్ణశాల।

371 లోన వెలిచి విచేసిన లోవలోవి।

శిష్టశాకాన్నములు సుప్రాశించి తపసి।

కోపముడగించి పరిపూర్ణకుక్షిజేసి।

నట్టిత్రైలోక్యసంతుష్టి నొందుగలడు॥

376 సీ॥ పందియై పోరాడి ఫాలాక్షుడెవ్వని।

బలమునకానిచ్చె బాశుపతము।

నెవ్వని లావున నిమ్మన దేవేంద్రు

పేరార్ధమున నుండి పెంపుగంటు।

కాలకేయనివాతకవచాదివైరుల

జంపితినెవ్వనిసంస్మరించి।

గోగ్రహణమునాడు కురుకులాంభోనిధి।

గలచితినెవ్వనికరుణజేసి।

372 కర్ణసింధురాజ కౌరవేంద్రాదులు।

తలలవాగవెల్లదడవితెచ్చు।

యేమమహత్మ్యబలిమినిచ్చితివిరటుని

పుత్రియడుగ బొమ్మపొత్తింయిలకు॥

౩౯౮ మ॥ గురుభీష్మాదుల గూడి పన్నిన కురుక్షోణీధరం

బంతయున్। యామేటునా।

గురుశక్తిన్ రథయంతయై నొగలపై గూర్చుండి

శరముల్ వారకె మున్నవారలమితోత్సాహయు

రుద్యోగస। బునాకిచ్చు చున్॥

త్పరతతే చూడ్కుల సంహరించునమితోత్సాహం

౩౯౯ మ॥ అసురేంద్రుండొనరించు కృత్యములు ప్లవ్ష్లో

దుం బ్రవేసించిగే। గేయసూ।

ల్వసమర్థంబులుగాని క్రైవడి క్రైవాళ్ళద్ధామగాం

ర్యసుతద్రోణ ధనుర్విముక్త బహుళ విహ్యాస్త్రప్ర

పంచంబునా। ద్రోత్రమ॥

దెనకుస్రాక తాలంగు మాధవుదయా దృష్టిన్నరేం

౪౦౦ చ॥ వసుమతి దివ్యబాణముల వ్రక్కలువాసి కొలం

కులజేసినా। ఘూండసా।

రసముల మాటుగాం బరపి రథ్యములన్ రిపుచెల్ల

హాంసమునసే టుబెట్టుతి రణా వని సైంధవు జంపు

నాడునా। వర॥

కసురవిరోధి భద్రగతి నడ్డము వచ్చిన గాదె భూ

౪౦౧ సీ॥ చెవికొండరమ్మని చేయునన్నొక వేళ

వన్నించునొక వేళ ముఱదిండునుచు।

సారథ్యమొనరించు చనవిచ్చునొక వేళ।

క్రీడించునొక వేళ గేళిసేయు।

మంత్రియై యొకవేళ మంత్రము హావేసించు।

బోధరమై యొకవేళ బుద్ధిజెప్పు।

బంధుభావంబున బాటుంచు నొకవేళ
దాంత య్యై యొకవేళ ధనములొసగు।
౧౦౨ ౪౯౯ నెక్కశయ్యాసనంబున నుండుగన్న।
తంత్రినైవడి చేసిన తప్పుగాదు।
శాస్త్రములువట్టి పొత్తున నారగించు।
మనుజవల్లభ మాధవ మరవరాదు॥

౧౦౩ ౪౯౮ క॥ విజయధనంజయహనుమ।
ధ్వజ ఫల్గున పార్థ పాండుతనయ నరమహేం।
ద్రజమిత్రార్జున యించును।
భుజములు దలకేడ వరాక పోవలజిష్ణున్॥

౧౦౪ ౫౦౦ క॥ వారిజగంధులు దమలో।
వారింపగరాని ప్రేమవాదముసేయన్।
వారిజనయనుడునన్నను।
వారింశక్తుం బంపునలుకవారింపన్నృపా॥

౧౦౫ ౫౦౧ క॥ నిచ్చలులో పవికాంతలు।
మచ్చిక తనతోడనాడు మాటలునాకున్।
ముచ్చటలు చెప్పుమెల్లన।
విచ్చలవిడితో డలమిరంద విచ్చేసి నృపా॥

౧౦౬ చ॥ అటుమట మహాన్యాభిజనమంతయు భూ
వర నేడు చూడుమా। నిపిమ్మటన్॥
యిటువనె గారవించు జగతీశుడు కృష్ణుడువే
పటుతర దేవాలో భమున ప్రాణములున్నవి వెం
టబోకనే। నాడన॥
కటకట బూర్వజన్మమున గర్మముచెప్పి విచేసి

౧౦౭ శా॥ కాంతారత్నము నెంటు దోడుకొన రాంగా జూ
చి గోవిందుశు:   తాకినా।
ద్ధాంత స్త్రీలం బదాలు వేల ఘదరాంగా యుత్సూలై
పంతం బోయలు మూగి పట్టుకొనిరా నే మంతిని
సంఘముర్।   త్రీశ్వర॥
భ్రాంతిం భామిని భంగి నుంటు విడిపింపంవేకధా

౧౦౮ శా॥ ఆ తేరా రథికుండు నా వాయువులాం యస్త్రా
సనంభాశర।   పారెమ।
త్రాతంబన్న్యుల దొల్లి చెప్పుడు దుదిర్ వ్యర్థంబులై
స్పైతోధీశు డుచిత్రి వేమిధసి తల్లి ప్రాజ్య వారామత్రి
ంచూ।   మేషంబునర్॥
ఖ్యాతిం సూషరభూమి బీజముల మర్యాదన్

౧౦౯ మ॥ యదు వీరుల్ ముని నాథ శాపమున గాలాంధీశ
లై యుందరుల్।   లై।
మదిరాపాన వివర్ధమాన మద సమ్మంథోగ్ర రోషాక్షి
కదనంబుల్ దమలోన ముష్టి వాతులం గావించ్చి
తేరైరిన।
ష్టదశం జికైరి నల్గురేగురచటుర్ సర్వంసవా వల్లభా॥

౧౧౦ క॥ భూతములవలననెవ్వడు।
భూతములకు జన్మమరణ పోషణములుని।
శ్నేత వును సేయుచు నుండును।
భూత వయుండీశ్వరుండు భూతశరణ్యా॥

౧౧౧ క॥ బలములుగల మీనంబులు।
బలవిరహిత మీనములను భక్షించుత్రియున్।

బలవంతులన్యాయుధువులు।

బలరహితులఁజంపి ఐహితభావములన్న ప్రా॥

౨౧౨ మ॥ బలవాహనాంగులకున్ బలాధిపులకున్ బ్రత్య

ర్థిభావోద్యమం।   ముంబాపిని।

బులుగల్పించి వినాశమున్నె ఆపి యీభూభార

ప్రులబుద్ధిన్ గ్రతకార్యులై చనియెనా సర్వేశ్వరుం

డచ్యుతుం।   ముక్తేశ్వర॥

డలఘుండే మని జెప్పుదున్ భగవదీయాయత్త

౨౧౩ వ॥ మఱియు దేవార్థయుక్తంబులు సంహారకర

ణ సంతాపశమనంబులున్నైన। వారివచనంబు

లు దలంచి చిత్తంబు పరాయత్తంబైయున్న

దని యున్నకుం జెప్పి నిరంతర గోవింద చరణారవింద

చింతావిమలబుద్ధిరమ్యశోకంబు వర్జించి। సదా।

౨౯౦ ధ్యానభక్తివిశేషంబులు గాంమత్రోధాదుల

నిర్జించి తొల్లి తనకును భయనసే నామధ్యంబున

నచ్యుతుండా నతిచ్చినగీతంబులు గలంచి। కా

లకర్మభోగాని వేశంబుల చాంతనావృతంబై।

౨౯౧ జ్ఞానంబునం బ్రహ్మరసధిగమించి శాంతు

మద్భావంబున పోతువుద్వైత బ్రహ్మంబున

కుంగారణంబు దేహంబనియును। దేహంబు

నకు బీజంబు లింగంబనియును।

౨౯౨ లింగంబునకు మూలంబు గుణంబులని

యును। గుణంబునకు నిధానంబు ప్రకృతియని

యును। బ్రహ్మమని యెడి విజ్ఞానంబు నవీనమై

ప్రకృతి వేఱుండునని యును। ప్రకృతింబాసి త్రి
మ్మర స్థూల శరీర ప్రాప్తుండుగాక పురుషుండు
సద్వ్యగ్భావంబున నుండునని యును। నిశ్చ
యించి అర్జునుండు విరక్తుండయ్యెండె। ధర్మ
జుండు భగవదీయ మార్గంబు దెలసి యాదవుల
నాశంబు విని నారదుని వచనంబులు దలంచి।
నిశ్చలచిత్తుండై స్వర్గగమనకు యత్నంబు సే
యుచుండె నా సమయంబున॥

క॥ యెదువుల నాశము మాధవు।
పదవింయు విని గుంతి విమల భక్తిన్ భగవ।
త్పద చింతా తత్పరయై।
మదమున సంసార మార్గమున తలంచాసెన్॥

వ॥ ప్లుప్లుకంపకంబున కంటకోన్మూలనంబు చేసి
కంటకంబుల తొంటు నిం బరిహారించు విన్నాణి తె
ఱంగున యాదవ రూప శరీరంబు నంజేసి యీ
శ్వరుండు లోకకంటక శరీరంబు విడిచె।
సమస్త ప్రపంచ రూపంబున కు। నిజ శరీర
పర శరీరంబులు తొండును। నీశ్వరునకు సమ
~~తొ~~అంబులు నిజరూపంబున నుండుచు। రూపాం
తరంబులు ధరియించి త్రివిక్రమ నంతర్థానంబు
నొందునటు నిబ్బంధంబున। శీలాపరాయణుండైన
నారాయణుండు। మీనకూర్మాది రూపంబులు
ధరియింపుచుం బరిహారించునని చెప్పి మఱి
యు నిట్లనియె॥

99

౪౧౬ క॥ ఏ దినమున నైకుంఠుడు।
మేదినిపై దాల్చిన ట్టిమేను విడిచినాఁడ।
డాదినమున నశుభప్రతి।
పాదకమగు కలియుగంబు ప్రాప్తంబయ్యెన్॥

౪౧౭ సీ॥ కలియుగంబందును గ్రౌర్య హింసానృత్య
దంభకాపట్యాద్యధర్మచయము।
పురములు గ్రామముల బారిబారి బమేలోన
గలుగుచుండగని కరిపురమున।
మనుమనిరాజవై మనుమని దీవించి
సింధుతోయకీర్ణాభిషిక్తుఁజేసి।
అనిరుద్ధనందనుండైన వజ్రుని దెచ్చి
మధురబట్టముగట్టి మమతచేసి।

౪౧౮ క॥ రులవాంరుల ఖేటుల గణనాధికంబుల।
మంత్రిజనుల బుధుల మానవతుల।
నధికవైభవ ధనము నభిమన్యుసుతునకు।
నప్పగించి బుద్ధి నాశ్రయించి॥

౪౧౯ వ॥ విరక్తుండై ధర్మనందనుండు ప్రాజాపత్యమని
యెడి యిష్టిగావించి। అగ్నుల నాత్మారోపణంబు
చేసి। నిరహంకారుండును। నిర్దళితబంధనుం
డును నైసకలేంద్రియంబులు మానసంబులోన
డించి। ప్రాణాధీన వృత్తిం గల మానసంబును।
౪౨౦ ప్రాణంబపానమందు స్వర్గసహితంబై
న యపానంబు మృత్యువందును। మృత్యువు
పంచభూతంబులు నైక్యంబైన దేహమందును

గుణత్రయము నందు గుణత్రయంబును।
౧౨౦౨ అవిద్యయందు సర్వావరోహణాహంతువగు
విద్యను జీవునియందు। జీవుఁడైన తన్ను నవ్య
యుండైన బ్రహ్మమందు దయుంచి బహిరంగ
వ్యాపారంబులు విడిచి। నారచీరెలు ధరియించి।
౧౨౦౩ వానియును రావేరుండును ముక్తకేశుం
డునునై పిశాచ బధిర జడుల చందంబున
నిరపేక్షత్వంబున॥

కం ౧౨౦౪ కం॥ చిత్తంబున బ్రహ్మమునా।
చిత్తముగా భావించుకొనుచు విజ్ఞానధనా।
యుత్తములు దాల్చింపవలెగడి।
యుత్తరదిశకేఁగి నిర్మలోద్యోగమునన్॥

కం౧ ౧౨౦౫ సీ॥ అంత నాతని తమ్ములనిల పుత్రాదులు
కలిరాక చే పాపకర్ములగుచు।
జరియించు ప్రజల సంచారంబు వీక్షించి।
యఖిలధర్మంబులు నాచరించి।
వైకుంఠు చరణాబ్జ వర్తిత హృదయులై।
తద్భక్తి నిర్మలత్వము నజెంది।
విషమయుక్తులకు ప్రవేసింప గారాని।
నిరూఢిత కల్మష నిపుణమతులు॥

ఆ॥ బహుళ విజ్ఞాన దావాగ్ని భసిత కర్ము।
లైన యేకాంతులకు భవ్యమై వెలుంగు।
ముఖ్య నారాయణస్థానమునకు జనిరి।
విగత రజమైన యాత్మ కోవిద ముఖ్యు॥

వ॥ అంత విదురుండును ప్రభాసతీర్థంబు
వారింయుందు నుం జిత్తంబుం జేర్చి। శరీరం
బు విడిచి పితృవర్గంబుతోడ దండధరుం
డగుటం జేసి। నిజాధికారిస్థానంబున కుం
౫౦౮ జనియె। ద్రుపదరాజపుత్రియుం బతుల
వలన నపేక్షితమైన వాసుదేవునియం
దుం జిత్తంబుం జేర్చి తత్పదంబు చేరె నిట్లు॥

౫౦౯ క॥ పాండవుల సత్ప్రయాణము।
పాండురమతినై వ్రాసితి నవిస్తరమై।
ఖండితభవవృద్ధివారిధా।
సుంద్దైకైవల్యపదము సోమబుధేంద్రా॥

౫౧౦ వ॥ అంత నట నప్పరీక్షిన్నరేంద్రుండు జాతకర్మవిదులైన
కోవిదులు చెప్పిన చందంబున భూసురోత్తమశిక్షి
తశంబున మహాభాగవతుండై ధరణీపాలనంబు
సేయుచు నుత్తరుని పుత్రిక। నిలావతియను ముత్త
కాళి నిం బెండ్లియై జనమేజయుండు ప్రముఖులైన గొడు
కులనలుగురను బుత్తెంచుకొని గంగాతటంబున
౫౧౧ కృపాచార్యుండు గురుత్వంబు సేయ। యా
గభాగంబులకు వచ్చిన దేవతల నరక్షించుచు। దే
వతాప్లాదంబున। దక్షిణంబుగా మూడుం రశ్వమేధ
బులాచరించి దిగ్విజయకాలంబు గోమిథునంబు
దన్నుచున్న। శూద్రరాజచిహ్నితము త్రిశూలం డగుచు।

102

కలింబట్టు నిగ్రహించె ననిచెప్పిన విని శౌనకుండు

పౌరాణికునకిట్లనియె॥

౫౬ ౧౧౧ క॥ భూవరరూపము శూద్రుడు।

గోవును దానేల తన్నె కోరి వరిత్తెం।

ధూర్భవరుడు దిశలుగెలుచుచు।

నేవిధగ వినిగ్రహించెనె తెలిగింపగదే॥

౫౭ ౧౧౩ మ॥ అరవిందాక్షుపదారవిందమకరందాసక్తు

యున్నస।   బించుడు।

త్పురుషశ్రేష్ఠుల చిత్తముల్ వినకె దుర్బుద్ధిన్విడం

ర్థదుర్వార్తాకథనప్రపంచములుం గర్ణప్రాప్తముల్

జేసివా।   వెయూరవాంబునన్॥

సరముల్ వ్యర్థములు బంచ్చుచుండదగదే సంసార

౫౮ ౧౧౪ సీ॥ మనువు నిత్యము గాదు మరణంబు నిజమని।

యెరిగి మోక్షస్థితి నిచ్ఛయించి।

నల్పాయువుల మానవు లన్యదుర్జనచరి।

త్రములోవి గర్భరంధ్రములవెట్టి

బంగారువంటి యీ ప్రతిగెడి కాలంబు।

బోనాడగా నేలంబు న్యెచరిత।

మాధవపద వృత్తముకరంద పానంబు।

సేవింపవేమము సేయునట్టి।

౫౯ ౧౧౫ నత్రయాంగములకు సన్మనీంద్రులజేర।

వాఁడె దండధరుడు వచ్చినాడు।

చంపదొకరినైన జన్మమయ్యెడుదాఁక।

వినుచునుండుదగిని విష్ణుకథలు॥

౫౧౬ ౪౩౦ క॥ మందునికి మందబుద్ధికి।

మందాయువునకు నిరర్థమార్గములనుగో।

వింద చరణారవిందము।

నందదు గానదె. ఆపివేదు రాత్రియు దివముల్॥

౫౧౭ ౫౩౧ వ॥ అని శౌనకుండు పలికిన సూతుండిట్లనియె।

పరిక్షిన్నరవరేణ్యుండు నిజవాహినీ సందోహ

సంరక్షితంబగు దేశంబున యుద్ధకుతూహల

బునంగీకరించి తత్ప్రాంతంబైన కలిసంచారంబు విన

౫౧౮ యొక్కనాడు సముల్లాసంబున। బాణాసన

బుగ్గైకొని। నీలనీరదనిభ తురంగనివహాయోజి

తంబును। కంఠీరవకేతన విభ్రాజితంబును।

ఫలితమనోరథంబును నైన। రథంబునారోహ

౫౧౯ రథ తురగ సుభట కరి విఘట సంఘటిత చతురం

బునిర్వత్రంబున సంగాలువ। దిగ్విజయార్థంబువెడలి।

పూర్వపశ్చిమ దక్షిణోత్తర సముద్రలంఘంబును

నైన యిలావృత రమ్యక హిరణ్మయ వర్షకింపురు

షకిన్నర భద్రాశ్వ కేతుమాలా భరత వర్షంబులున

౫౨౦ జయించి తద్దేశమంగళపాఠక సంఘాంతగేయ

మాన పూర్వరాజవృత్తంబులాకర్ణించుచు। పౌర

కపఠిత విద్యలందు। పాండవులకు భక్తవత్సలుం

డైన పుండరీకాక్షుడాచరించిన। సారథ్య సఖ్య

౫౨౧ సభాపతిత్వ సంధివిగ్రహాసన దూతత్వాది

కర్మంబులు విని విశ్వంభరత్వంబునకు నాశ్చర్యం

బునొందుచు। వంది బృందంబులకు నంబరాభరణ

సుందరీ సంభోగాంబులనెసంగుచు। పద్మనాభ

పాదపద్మభజన పరతంత్రుపవిత్రమానసుండై

౪౨౨ యుండెనయ్యెడ। వృషభరూపంబున నేకపాదం

బున సంచరించు ధర్మదేవుండు తన సమీపం

బున వేఁగవేని వేఁకటుకత్రి ఛందంబున। నేత్రస

లిలంబులు గురియుచు గోరూపమయ్యున్నధా

త్రిఁ బిల్కనియె॥

౪౩౧ మ॥ నయనాంభఃకణజాలమేల విడువ న్నాకల్లి

నీవేలనుసాం। చుచుట్టాలమేఁ।

మయమ్మై యుండదు మోఘువాడినది నీమన్ని

భయదుఃఖంబులు నేఁడు పొందవు గదా బంధిం

శూద్రులే పద। బుని కైటుకే॥

త్రయవాసనుంని నుబట్టుకొత్తురని యోతావం

౪౩౩ సీ॥ వంశములు వేవిలయము మర్త్యులు నిట విూద

మఘభాగములు వేఁక మానునని యొ।

క్ష్మితిశపాస్త్రులు వాన గురియింప వేండం

బ్రజలు దుఃఖంబునఁబడుదురని యొ।

రమణులు రమణులు రక్షింపరని యొకో

పుత్రకులే ధండ్రుల బ్రోవరని యొ।

భారతీకుజనుల బ్రాపించు యొసవ్వి

విప్రులు నృపుల నేవింతురని యొ।

౪౩౪ వారి నవంశు లింకే నేత్రధరని యొరా।

జ్యములు పాడిగ లిగి జలుగవని యొ।

మనుజులన్నపాన మైథున శయనాస।

నాది కర్మ వాసనుల గుదురని యొ॥

౪౩౭ వ॥ మఱియును॥

౪౩౮ మ॥ జననీ నీ భరమెట్లు డించుటకునై చక్రాయుధ

డిన్ని వారి। చేసి పో।

యునములకే విన రాష్ట్రతిన్నైలగని త్యానందముం

యున నీవింక ననాథ నైతి కుజనుండె వ్యాడు శాశి

చునెరా। చింతించుటలే॥

పెను దుఃఖంబుల బొంద బట్టైనని యోభీతిల్లి

౪౩౯ క॥ డెప్పర మగు కాలముచే।

నెప్పుడు దేవతలకైన నిష్టంబగునే।

యొప్పిదము కృష్ణుడరిగిన।

దప్పెగదా తల్లి నీవ్రుత ల్లడపడగన్॥

౪౪౦ వ॥ అనిన భూమిదేవి ట్లనియె॥

౪౪౧ క॥ ఈ లోకంబున బూర్వము।

నాలుగు పాదములని వున డుతు వృకష్వా।

త్రిలల నేశుడు వేమిన్।

కాలము చే నేకునొంటు కాలయ్యెగదా॥

౪౪౨ వ॥ మఱియు సత్యశౌచ దయాక్షమలును।

సంతోష త్యాగ శమదమార్జవంబులును। తపంబు

ను సమత్వంబునుం పరాపరార్థ శమనంబును। లో

భంబు గలయడను దానసేనుండై యుండుటయును।

౪౩౦ శాస్త్ర విచారణ విజ్ఞాన విరక్తులును। నైశ్వర్య

ప్రభావ దక్షత్వంబులును। స్మృతియును। స్వతం

త్రంబును కౌశల శాంతి ధైర్య మార్దవ మాధుర్య

శివ ప్రతిభా వినయ శీలంబులును। జ్ఞానేంద్రియ

కర్మేంద్రియ మనోబలంబులును। సౌభాగ్యగాం
౧౩౦ భీర్యస్థైర్యంబులు। శ్రద్ధాకీర్తిమానగర్వభాసంబు
నిరాడంబి ముఖ్యైశ్వర్యాదిగుణంబులు। గలవవిం:
నుంగాక। బ్రహ్మణ్యతా శరణ్యతాది మహాగుణ
సమూహంబులును కృష్ణదేవునియందు వర్తిం
చుంగావున॥

౧౩౧ క॥ గణనాతీతములగు స
ద్గుణములుగల చత్రి జనిన ఘోరకలి।
రణమున బాపమునేయుచుం।
పుణ్యయుతులగు జనుల బ్రోచి వగచెద తంత్రీ॥

౧౩౨ క॥ దేవతలకు ఋషులకు పిత్రు।
దేవతలకునేకునా కుధీయుతులకునా।
నావర్ణాశ్రమములకును।
జీవులకును బాధ రయనుచు గుందెద ననఘా॥

13౪ / ౪౪౩ సీ॥ బ్రహ్మాదులెవ్వని భద్రకటాక్షవీ
క్షణము వాంఛింతురు సతతమున।
కమలవనము మాని కమలయెవ్వని పాద
కమలంబు సేవించు కౌతుకమున
భవ్యక్షేత్రములందు బరమయోగీంద్రులు
నియుపుదురెవ్వని నియతితోడ।
వేదంబులెవ్వని విమల చారిత్రంబు
వినిపింపగా లేక వెడగుపడిరి।
13౫ / ౪౪౪ నట్టి వాసుదేవు నబ్జవజ్రాంకుశ।
చక్రమీనదండ చాపకేతు।

ం చిహ్నితంబులైన శ్రీచరణములిం।

నొంకవనుచువగపునొకైనయ్యా॥

౧౩౬ ౧౧౧ క॥ హరిపాదంబులు నొంకెడి।

శిరికతమున నిఖిలభువనసేవ్యత్వముతో।

స్థిరవైతి నిన్నిదినములు।

హరినాగత్వంబు మాపి యరిగె మహాత్మా॥

౧౩౭ ౧౧౬ క॥ శీలాంకారవధుదాల్చెను।

శ్రీలలనేశుండు ఖలుల శిక్షించి శుభ వో।

స్థూలనవమునే యుకొరకును।

నాలుగుపాదములనన్నడిపించుటకున్॥

౧౩౮ ౧౧౨ ఉ॥ ఆమధురోక్తులాన యములాధరహాసము

లాదయూరసం।   నేలాహార। /

బాపురిపెంబులాతగవులాగమనత్రియులాము

త్రేగుకరావళ్లోకములప్రీతిగనుంగొనునట్టి

మాధవున్।   ర్భూరె॥

గామినులేలనిర్దళితకర్ములయోగులుపొందునే

37 ౧౪౮ క॥ మెల్లన నాపైయింపొందవ।

వల్లభుడుడుగిడగమోహావశనైనేరం।

జిల్లగరోమాంచముత్రియు।

మొల్లము పైమొలచు నన్యములుమార్గములున్॥

౧౪౦ వ॥ అని యిట్లు పూర్వవాహిని యైన సరస్వతీతీరం

౧౪౧ బున ధర్మదేవుండును భూమిదేవియు। వృషభధే

నురూపంబుల భాషింప। రాజర్షియైన పరీక్షిద్భూ

వరుండు డగ్గరెనా సమయంబున॥

శా॥ కైలాసాచలసన్నిభంబగుమహాగంభీరగోరా

జమున్।

కాలత్రోధుడు దండపాణ్యస్త్రదుర్నృపాకారుండు

క్రూరుండు ఖం।   ర్మత్తుండై।

ఘోరుండొక్కఁడు శూద్రుఁడా సురగతిం గారుణ్య

శూన్యుండగు దన్నె బంచి ఱులగా నిర్ఘాత పాద
[illegible]

౧౦౩/౪౮౧ వ॥ ఇట్లుగ్రధేనువు వృషభంబుల తంటుని గంటకు

ప్రైతన్నుచున్న రాజలక్షణ ముద్రితుండైన

నింజూచి నువర్ణ పరికర శ్యందనారూఢు

నభిమన్యు నందనుండు కోదండంబుగు।

మేఘగంభీర వచనంబుల నిట్లనియె॥

౧౦౪/౪౮౨ శా॥ నిన్నుంగా మ్మలఁగుమ్మెనో కరిసెన్నై

మైగోవులం।   లంనము

దున్నంగారణమేమి మద్భుజనాథ క్రో

౧౦౫ శా॥ ఆలోలాంగన నశ్రుతో యుకెణావి నాద్రేమః లాము
బాలారూపత్యణావళీ కబళటో భవృగ్రు
దోశ సాంవంతన జీవవత్సును దయూదుకిఖ
లాంలఫూర్ణ శరీరనామెుద వూనుల్లంఘి

దుస్సైరంబులు శాయురాదే యుగ వాదూత వృషముం

ఘూమిభ్రూ।   శ్రుతి॥

త్సన్నవాఁబునైన నర్పెదె వృషపునిం కారిశించెదం దు

౧౦౬/౪౮౩ క॥ గాండీవియు చక్రియుభూ।

మండలియుడవానిచనిన వుదవుత్తుండవై।

దండింపదగనివారల।

దండించెదు నీవు దగుదు దండనమునకున్॥

౪౮౪ వ॥ అనిన వృషభంబునుద్దేశించి యిట్లనియె॥

౧౦౭/౪౮౫ మ॥ కురుధాత్రీశ్వర బావ యుప్రయుగశీగుప్త

త్రుమామండలిన్।   గింజనున్।

పరికెంపన్ భవదీయనేత్ర జనితాంభ శ్రేణి భం

డారుగం జూడర థక్ష సంజనిత జంతుశ్రేణి బాష్పం

బులున్।

109

గురుశక్తిన్ విధళింతు ఝూడు వృషలుం గోమూర్తి
దేవోత్తమ॥
౪౫౬ క॥ జావిబడనేలనాశర।
ఝాలంబులపాలుఁ జేసి చంపెదవేనిన్।
యీలోకంబున నిన్నను।
నాలుగుపాదములనింక నడిపింతు జువిరా॥
౪౫౭ ఉ॥ వాచవియైన గడ్డి దిని వాహనులందు జలంబుఁ
త్రావగా। డుదా।
నీ చరణంబులెప్పుడు ఘునిర్దళితంబులు చేసి వా
షేచరుడైన వానిమణికేవితభూషణయుక్తబా
వయివున్।
వేచని త్వంచి వైతు వినువీధికి నేఁగిన నేలడాఁగినన్॥
౪౫౮ వ॥ అనిన గోమూర్తియైన భూమిదేవి విష్ణునియె॥

౪౫౯ చ॥ అగణితవైభవుండగు మురాంతకుడెక్కడవో
యనంచునా। లో।
వృగలనసించి నేత్రములవారి కణమ్ములు దేకుపమ్మ
బెగడుకుమమ్మ పద్విసిఖ బృందములన్ వృషలున్నే
ధింతునా। ప్రదాయిని॥
మగటమి చూడుమమ్మ వెఱమానగదమ్మ శుభ
౪౬౦ క॥ సాధువులగు జంతువులకు।
బాధలుగావించి ఖలుల భంజింపనిరా।
జాధమునాయసు స్వర్గ।
శ్రీధనవయులు వేఘబోవుశిద్ధముతల్లీ॥
౪౬౧ క॥ దుష్టజననిగ్రహంబును।
శిష్టజనానుగ్రహంబు జేయుగనృపులన్।

సృష్టివిధించెబురాణా।

ద్రష్టలుచెప్పుదురుపరమధర్మముసాధ్వీ॥

౪౬౨ వ॥ అనినధర్మనందనపౌత్రునకు। వృషభమూర్తి

నున్నధర్మదేవుండిట్లనియె॥

౪౬౩ ఉ॥ క్రూరులజంపిసాధువులకున్ విజయంబొనరించు

రట్టియా।　　　　ల్లిమా।

పౌరవవంశజాతుడవుభాగ్యసమేతుడవౌటతో

వారిటువంటువారగుటవారిజనేత్రుడుమెచ్చిదు

తసం।　　　　ద్రైః

చారముజేసెగాదెనృపసత్త్వమభక్తులతానిబద్ధ

౪౬౪ వ॥ నరేంద్రానేముప్రాణులకేదుఃఖజంతువులము

గాము। మావలనదుఃఖంబునొందెడిపురుషుం

౩।౩। శేషముంచివగప్రాణంబుతప్పెనది॥

డునేడు। వాదివాక్యభేదంబునంగొందరుమో

హాతులైనభేదంబునాచ్ఛాదింతురుకొందరుత

మకునాత్మదుఃఖంబునిచ్చుప్రభువనిచెప్పుదురు।

౩।౩।౮ కొందరుగ్రహాదిదేవతాదులకుంప్రభుత్వంబుసం

పాదింతురు। కొందరుకర్మంబునకుప్రాభవంబుప్ర

కటింతురు। కొందరుస్వభావంబనిపలుకుదురు।

యిందెవ్వరికిసుఖదుఃఖంబుప్రధానంబునేయు

విభుత్వంబులేదు। పరులవలనదుఃఖంబువచ్చెనే

౩।౩।౩ ధర్మపరులుచేసెరనివిచారింపవలవదు। తర్కిం

నుండుననినధర్మదేవతకుధర్మజుండిట్లనియె॥

పనిసేశింపర్షానిపరమేశ్వరునివలనసర్వంబునగుచు

౩।౩।౨ వ॥ మరియుదేవతాంశువలననైనవర్ణ్యభరాంతకలక్షణవృత్తిభరాంతలం

బులవాఙ్మనసంబులకువర్ణ్యభరాంతకలక్షణవృత్తిను

లభంబునంతెలియరాదు। నీవుధర్మదేవతవు।

తపశ్శౌచదయాసత్యంబులు నాలుగు

౧౧౫ నకుపాదంబులని చెప్పుదురు। యిప్పుడు పాదత్ర

యంబునకు భగ్నంబయ్యె। ధర్మబుద్ధి భవదీయ

చతుర్థపాదంబులనుగ్రహింపగవలెంజుమ

స్త్రదివినువదియునుంగాక॥

౧౧౬ ౪౬౭ మ॥ ధరముంబాపిరమావిభుండుకెరుణాంబా

దంబులంత్రొక్కెగా। దేవితా।

స్థిరమై వేడుక నింతగాలము సుఖశ్రీ నొందిభూ

ష్పురణస్పర్శము లేమిశూద్రుకులజుల్ శారింతు

రంచుంనిరం: తె॥

తరశోకంబున నిరుగన్నులనిడె ధర్మజ్ఞ వీడ్కొంచి

౧౬౦ ౪౬౬ వ॥ అనియుష్ణు ధర్మదేవతలం బుజ్జగించి ఘువా

రథుండైన విజయపౌత్రుండు క్రొక్కా అయిమెఱుంగు

చందంబున ధిక్కరించి దిక్కులకు వెక్కసంబైనయుడి

దంబు రఘుడిపించి పాపహేతువైన కలిరూపు మాప

౧౬౧ నుద్యోగించిన వాడు। రాజరూపంబుధిగనాడిన

మొగంబుతో డభయవింపాలుండై వాస్త్రంబు

లుసాంచితతాప్పదమూలవిన్యస్తమస్తకుండై ప్ర

ణామంబు చేసి॥

౧౬౨ ౪౬౭ క॥ కంపించి త్రెహామెల్లను।

చంపకువే రాజతిలక శరణాగతుర।

త్రుంపుమని తనకుమ్రొక్కిన।

చంపకకలిజూచి పలికె జనపతినగుచున్॥

క॥ అర్జున కీర్తి సమేతుం।
డర్జన పాత్రుండు భయరసావృత జనులన్
నిర్జించి చంపదలపడు।
దుర్జన భావంబు విడచి తొలగుము వత్సా॥

వ॥ అని నీవు పాపబంధుండవు। మఱియు బాహు
పాలిత మహామండలంబున నిలువ వేదు। రా
జ దేహంబులందు వర్తించుము। నన్యలోభ
చౌర్య దార్జన్య దురాచార మాయా కేలహాక
పటకేలు శాంతి ధర్మేతర గుణసమూహంబులా
శ్రయించు బ్రహ్మావర్త దేశంబుల యజ్ఞవిస్తారని
పుణులైన వారలు యజ్ఞేశ్వరుండైన హరింగూర్చి
యాగంబు సేయుచున్నవారు।

యర్పించు వారలకు సుఖప్రధానంబు సేయుచు।
సకల భూతాంతర్యామి యై భగవంతుండైన
హరి స్థావర జంగమంబులకు నంతరంగ బహి
రంగంబుల సంచరించు వాయువు చందంబున నా
త్మరూపంబు నవమనోరథంబు విచ్చుం గావున।
నిచట నుండ వలవదనుచు। దండహస్తుండైన
జమునికైవడి మండలాగ్రంబు సాంచిన రాజున కుంగలి
యిట్లనియె॥

క॥ జగతీశ్వర నీ యడిదము।
ధగధగిత ప్రభల తోడ దరరచుగ మెరయన్।
బెగడెడి చిత్తము గుండెలు।
పగిలెడి నికనెందు బొత్తు భావింపగదే॥

౪౨౧ వ॥ నరేంద్రా నిన్నసర్వప్రదేశంబునందును। విలోకించుచు

న్నవాఁడ నెక్కడైన నుండుదు నాఁ జతిమ్మనిన రాజశే

ఖరుండు ప్రాణివధ స్త్రీద్యూతపానంబులని యిడినా

లుగుస్థానంబులిచ్చి మరియును నడిగిన సువర్ణమూలం

బులగు నసత్యమదకామహింసావైరంబులని యొడి

౧౧౯ పంచప్రదేశంబులు నెసంగి। యుత్తరస్థలంబులం

దు వసింప కుండ నియమించి యిట్లు కలి నిగ్రహించి।

హీనంబులైన దయాతపఃశ్శౌచంబులని యెడి మూ

డుపాదంబులు వృషభమూర్తి యైన ధర్మదేవునకిచ్చి

విశ్వంభరకు నిర్భరంబైన సంతోషంబు సంపాదించి॥

౧౨౦ ౪౨౨ క॥ గజనామధేయపురమున।

గజరిపు పీఠమున ఘనుడు కలిదముడు మహా।

గజవైరి పరాక్రముడై।

గజబిజవేకుండ ధాత్రిఁగారవలర్చెన్॥

౧౨౧ ౪౨౩ వ॥ ఇట్లు శ్రీమూర్తి యైన బ్రహ్మదేవునకభయంబిచ్చి

విశ్వంభరకు నిర్భరంబైన సంతోషంబు సంపాదించి।

కృష్ణునియనుగ్రహంబున నశ్వత్థామబాణతాపం

బువలన బ్రతికి పరీక్షిన్నరేంద్రుండు బ్రాహ్మణశాపప్రాప్తి

ప్రాణంబుపోవుని

తక్షకాహిభయంబువలనన్ నెఱింగి। సర్వసంగమం

బులువర్జించి। శుకులకు శిష్యుండై విజ్ఞానంబు గలిగి।

గంగాతరంగిణీతీరంబున కళేబరంబు విడిచె వినుము॥

౧౨౨ ౪౨౪ క॥ హరివార్తలె యెఱుగు వారికి।

హరిపదములు దలఁచువారికనవరతంబున్।

హరికథ వినియెడు వారికి।

మరణాగత మోహ సంభ్రమము లేదనఘా॥

౭౨౩ ౪౨౧ క॥ శుభ చరితుడు హరి యరిగిన।

ప్రభవించి ధరిత్రి నెల్లఁ బ్రబ్బియుగ విదా।

నభిమన్యు సుతుని చేతను।

బ్రభవింపక యుడగ యుండె భార్గవముఖ్యా॥

౭౨౦ ౪౨౬ వ॥ ఇవ్విధంబున చతుస్సముద్ర ముద్రితాఖిలమహా

మండల సామ్రాజ్యంబు భోజ్యంబుగా జేయుచు

నభిమన్యు పుత్రుండు॥

౭౨౧ ౪౨౨ ఉ॥ చేసిన గాని పాపములు చెందవు నేయ దలంచినం

తటన్।

చేసెదనన్న మాత్రమున జెందుఁగదా కలివేళ పుణ్యముల్।

మోనము లేదటంచు నృపముఖ్యుడు గాంచె గరిన్

మరందము। వడిన్॥

గ్రాసముతోడ గ్రోవి విరులందెగ జూడని తేఁటి ట్రై

౭౨౬ ౪౨౮ వ॥ మతియుం బ్రమత్తులైన వారిం దుంధు వ్యాకంబు

ఖండంబున నెడిసి కాని చేష్టించు ధీరులైన వారికిం

గలిపులని భయంబు లేదని కలి నంతంబు నొందింప

డయ్యెనని విని ఋషులు సూతు నడిగ్గిరి॥

౭౨౨ ౪౨౭ సీ॥ పారాశరి కోత్తమ శ్రుతుకుముపెఱ్ఱింళ్ల

తా॥ మరసాంక్షి నిధవళరియశము।

మరణశీలురవ్యైన మూకె ఆుగించెదు।

నే ప్రవంబగుత్రితుకర్హముందు।

పొగలచే బాలసియు బుద్ధచిత్తులమైన

మమువారి పద పద్మముధరం సంబు।

త్రావించితివినీవు ధన్యులమైతిమి

జన్మాంతరమువేనిసర్గమైన।

౪౭౦ విష్ణుభక్తులసంగంబు వెలకురాదు।

ప్రకృతిగుణహీనుడగుచక్రిభద్రగుణము।

లీనకమలాసనాదులు నెరుగలేరు।

వినిన వినజాలమని యెడి వెఱ్ఱిగలదె॥

౪౭౧ క॥ శ్రీపంబులు ఖండితసం।

తాపంబులు క్లిష్టపాంథతమసమహోద్య।

ద్దీపంబులు పాషాండదు।

లాపంబులు విష్ణువందనాలాపంబుల్॥

౪౭౨ క॥ పావనములు దురితలతా।

లావనములు నిత్యమంగళప్రాభవసం।

జీవనములు లక్ష్మీసం।

భావనములు వాసుదేవపదసేవనముల్॥

౪౭౩ ఆ॥ పరమభాగవతుడు పాండవపౌత్రుండు।

సులభభాషణుండు శుద్ధబుద్ధి।

యై విరాజమానుడై ముక్తిం బొగు విష్ణు।

పాదకమలవెంట్లబడసెననఘ॥

౪౭౪ వ॥ మహాత్మా విచిత్రయోగనిష్ఠాకలితంబును।

విష్ణుచారిత్రవివరంబును। పరమపుణ్యంబును।

సకలకల్యాణగణ్యంబును। భాగవతజనాపేక్షితం

బునునైన పరీక్షిత్తుచరిత్రంబు వినుపింపుమ

నవుడు సూతుండిట్లనియె॥

౪౬౭ క॥ మిము బోటి పెద్దవారలు।
కమలాక్షుని చరితమడుగ గాఁజెప్పితి భా।
గ్యము గల్గె నేడు మాజ।
న్మము సఫలంబయ్యె వృద్ధమాన్యుల మగుటన్॥

౪౬౮ క॥ కులహీనుండు నారాయణు।
విలసత్కథనములు దగిలి విని పెంచిన దు।
ష్కులహీనతఁ బాసి మహో।
జ్జ్వల కులజత్వమున నొందు సన్మునులారా॥

౪౬౯ సీ॥ ఎవ్వని గుణజాల మెన్నఁ జింతాలు లేక
నలినగర్భాదులనంతుఁడండ్రు।
కోరఁడు విబుధేంద్ర కోటు లెల్లను గల లక్ష్మి
ప్రార్థించె నెవ్వని పాదరజము।
బ్రహ్మ యెవ్వని పాదపద్మంబు గడిగిన
జలము ధన్యత నిచ్చె జనులకెల్ల।
భగవంతుఁడని యొడి భద్రశబ్దమునకు
నెవ్వఁడర్థత్వనేపు మిగులు।

౪౭౦ నే మహాత్ము నాశ్రయించి శరీరాది।
సంగకోటు నెల్ల సంహరించె।
ప్రాభవమున మునులు పరమహంస్యంబు।
నొందిరి తిరిగి రాక యుందురెలమి॥

౪౫౯ చ॥ క్రమమున వింటిపై నెగయు గ్రాక్షి విహంగవ
వింటికైన వా। గాకసు।
రముగ నసేర్చునే వారి పరాక్రమము మోపిన యంత
ర్వము వివరింపనెవ్వఁడు బ్రవర్తకుఁడ రౌప్యము వా
త్స్యులాం రచి। నంతయున్॥
త్తములకు నెంత గాన బడుత ప్పక జెప్పెద వింకు

౪౬౦ క॥ వేదండపురాధీశుఁడు।
కోదండము చేతబట్టుకొని గహనములో।
వేదండాదుల నొకనా।
డేదండల బోవనీక యొగి చేగడిమిన్॥

౪౬౧ క॥ బగ్గములు ద్రవ్వి పడఖను।
డొగ్గెడు పెనువలవాదరల నుగ్రమృగములం।
డగ్గరి చంపెడు వేడుక।
వెగ్గలమై చిత్రముందు వెంటాడింపన్॥

౪౬౨ క॥ కోలములు గదయు వృకశా।
ర్దూలములందః ఖడ్గ ఖడ్గ రోహిష హరిశుం।
డాలములు శరభచమరి।
వ్యాళములు వధించె విభుఁడు వడి నొక్కమునన్॥

౪౬౩ క॥ మృగయు యురు మెచ్చు నరేంద్రుడు।
మృగరాజపరాక్రమము నెరసి హరించెన్।
మృగధర మండలమున గల।
మృగమొక్కటుండ దక్క సర్వమృగములనెల్లన్॥

౪౬౪ వ॥ ఇట్లు వాటంబైన వేటవెంబడి। మృగంబుల వెంట
బడి। బుభుక్షా పిపాసాదులం బరిశ్రాంతుండై। ధర

ణోకాంతుండు చెల్లనినేటు కాలంను కాన కకలంక చిత్తు!

డై చని యుం డొక్క తపోవనంబుగని యుండు॥

౧౬౩/౮౬౭ సీ॥ మెలగుటచారించి విలాలితనేత్రుడై

శాంతుడై కూర్చుండి జడతవేక।

ప్రాణమనోబుద్ధి పంచేంద్రియంబులు

బహిరంగ వీధుల బారనీక।

జాగరణాది సంసారత్రయము దాటు

పరముస్మైయుండెడు పదముదెలసి।

బ్రహ్మభూతత్వ సంప్రాప్తికారణమైన।

ధ్యానధారణముల దగిలి మిగుల।

౧౬౪/౮౬౮ సలఘుతరచర్మధారియైయురుముచున్న।

తపసిబొడగని దాహసంతప్తుడగుచు।

ఠయుండితడితే నిష్కుత్తుకనెలుగుడింద।

మందభాషలడగ్గరె మనుజవిభుడు॥

౧౬౫/౮౬౯ క॥ తోయములుదెమ్ము మాతే।

తోయముమువేపాడువే ద్యత్తొల్లిపొడువంది।

తోయము త్రియ జలదామము।

తోయము వారలనుతేరుదు సహామనఘా॥

౧౬౬/౮౭౦ వ॥ అని భూవరుండు శమీకమహాముని సమా

ధి నుండె। హరిచింతాపరవశుండైయుండుట

విచారింపక॥

౧౬౭/౮౭౧ ఉ॥ కన్నులుమూసి బ్రాహ్మణుడు గర్వము తోడుత ను

న్నవాడుచే।

నన్నులనైన రమ్మన డుపక్షి జలంబులు దెచ్చి పోయడే।
మన్నన నైన జేంరుడు సమగ్రఫలంబులు వెట్టడింతసం
పన్నత నొందెనే తనతపశ్చరణప్రతిమత్ర భావముల్॥

౫౯౮ ౧౦౦ ఆ॥ వారిఁ గోరుచున్న వారికి శీతల।
వారి యిడుట యొట్టు వారికైన।
వారితంబు గాని వలసిన ధర్మంబు।
వారి యిడఁ డుదాహ వారిగాఁడు॥

౫౯౯ ౧౦౧ చ॥ అని మనుజేశ్వరుండు మృగయావసరాగత తో
యదాహసం। ఫూ।
జనిత దురంత రోషమున సంయమిదన్నఁ దిరస్కరించి
జనములుసే యుడంచు మృతసర్పము నొక్కటు వింట
కొప్పునం।

బనివడి తెచ్చి వైచె నఘ బ్రహ్మ మునీంద్రుని యంస వేదికన్॥

౬౦౦ ౧౦౨ వ॥ ఇట్లు మునిప్రాపున వృథారోషదర్పంబున నగణా
సుకైన సర్పంబు నిడి నరేశ్వరుండు తనపురంబునకుం
జనియె నంత సమీపవర్తులైన మునికుమారులు
చూచి శమీకనందనుండైన శృంగికడకుం జని॥

౬౦౧ ౧౦౩ క॥ నరగంధగజస్యందన।
తురగంబుల నేలు రాజు తోయాతురుఁడై।
పరగన్నిజ జనకుని మెడ।
యురగము దగిలించి పోయె నోడక తండ్రీ॥

౬౦౨ ౧౦౪ వ॥ అని పలికిన నసమానవయోరూపమునికుమా
రసంగి రొప్పెన శృంగి శృంగంబులతోడ మూర్తి ధరియిం

చి॥ విజృంభించు రోషంబు భంగిన దరిపడియుట్లనిరో:

౬౦౩ ఉ॥ ఆతడు తన్ను దూషణము లాశ్రమవాసులు గాని

వైరులం। ధిచిత్రత।

గూండడు కందమూలములు కూడుగ దించు నమూ

న్వీడడు లోని చూడ్కులను విష్ణుని దక్షవరప్రపంచవ

చూడడు మద్గురుండు ఫణిఝట్టగనేటుకి రాచవానికి।

౬౦౪ ౭౦౭ ఉ॥ పోము వారణ్యదానములు పుచ్చుకొనంగ ధ

నంబువెవ్వియుం। గా।

దేముని వంచనంబులుగదే వెన విచ్చుచు వేసరింప

రాము వనంబులన్ గృహావిరాములమ్మై నివసింప

జెల్లరే। జార్గళంబునన్॥

పాముం ధరింపంగాదగునె బ్రహ్మవునేంద్రుంఖు

౬౦౫ ౭౦౬ క॥ పుడమిగల జనులు బాగడగ।

కుడుతురు గట్టుదురుగాక కులవలంచుపథుల్లై।

యుడవులని డువులబడి రెండి।

బడుగులవెండని డుగదగునె పన్నగశవవుయున్॥

౬౦౬ ౭౦౨ క॥ భగవంతుడు గోవిందుడు।

జగతిం బెడబాసి చనిన శాశింపంగా।

తగువారలే విధుర్జను।

లెగసి మహా సాధుజనుల నెంచెదరకటా॥

౬౦౭ ౭౦౮ క॥ బాలకులారధరిత్రీ।

పాలకు శాశింతు ననుచు బలువిడి నవిలో।

లాలకుడగు మునికుంజర।

బాలకుండరిగెన్ త్రిలోకపాలుడు బెదలున్॥

౭౦౯ వ॥ ఇట్లు రోషించి కౌశికనదికిం జని జలస్పర్శనంబు

జేసె॥

౬౦౮ ౭౧౦ ఉ॥ జేడకవింటు కొప్పున వ్యత్తోపగ ముంగొనవచ్చుమా

ఱువరా।

టాడకనేడు నాజనకు నంసతలంబున బెట్టు దుర్మద।

ద్రేడ జరించు రాజు వారకేశవులాడ్డిన స్నైన జిచ్చుబో।

రేడవనాడు తక్షకఫణీంద్ర విషానల హోతిసంహ్రా

౬౦౯ ౭౧౧ వ॥ అనిశమీకమునికుమారుండైన శృంగి పరిక్షిన్న

రేంద్రు శపియించి నిజాశ్రమంబునకుం జనుదెంచి।

కంఠలగ్న కాకోదర కళేబరుండైన తండ్రిం జూచి॥

౬౧౦ ౭౧౨ క॥ ఇయ్యెడ నీకంఠమున నను।

నియ్యురగకళేబరంబు దెచ్చి యొనర్చినయా।

దయ్యపు వికనే వినే నయుడు।

నెయ్యంబులు లేపుసుమ్ము నేపులకుతండ్రీ॥

౬౧౧ ౭౧౩ ఉ॥ ప్రారంభంబున వెంట వచ్చి ధరణీపాలుండు మా

తండ్రిపై।

నేరంబేమి యుశేక సర్పశవము న్నేడుగ్రుడై వేసి నా।

డేరితి న్ఫణిత్రమ్మరం బ్రతుకునో హింసించునో

కోరలన్।

రారే తాపసులార దీనిం దియరే రక్షింపరే న్మొక్కెదన్॥

౬౧౨ ౭౧౪ వ॥ అని సర్పంబుం దిగుచునేర్పు లేక రొలుంగాత్తి

రేడ్చుచున్న కుమారుని రోదనధ్వని విని। యూం

గిరసుండైన శమీకలండు సమాధి చాలించి।

మెల్లన కన్నులుడెలుచి వయూపున త్రేలు చున్న వ్యే
త్రారగంబునీక్షింగి పాలుచ్చై చికుమారకునింబూ
౬౧౩ ౩౧౩ క॥ ఏకీడునాచరింపము।
లోకులకున్ననముసర్వలోకసములమున్।
శోకింపనేలపుత్రుక।
కాకోదరమేలవచ్చెకంఠంబునకున్॥
౬౧౪ ౩౧౬ వ॥ అనియడిగినంగొడుకుంరాజువచ్చి మృతసర్పం
బువైచుటయును। తానునుశపియించుటయును।
వినిపించినతండ్రికొడుకువలనసంతసింపకయు
ల్లనియె॥
౬౧౫ ౩౧౭ క॥ చెట్టిదవుగుశాపమునకు।
దట్టపుద్రోహంబుగాదుధరణీకాంతుం।

గట్టాంర్మోలశపించితి।
పట్టితత్తక్షకవిషాగ్నిపాలగుమనుచున్॥
౬౧౬ ౪౧౫ ఆ॥ తల్లికడుపులోన దగ్ధుడై త్రెమ్మర।
కమలనాభుకరుణగలిగినాడు।
బలిమిగలిగిప్రజలబాలింపుచున్నాడు।
దిట్టపడుచరాజుందిట్టదగునె॥
౬౧౭ ౩౧౮ ఉ॥ కావలివేనిగొట్టియలకైవడిగంటుకచోరకోటుచే।
నేపరియున్నదే భువనమీశుడుక్షేష్ణుడువేమనిట్టుచో
భూపరిపాలనంబుసమబుద్ధినితండోనరింపజెల్లి
రే। క॥
యీపరిపాటుద్రోహమునకిట్లుశపింపగనేలచాల

౬౧౮ ౩౨౦ సీ॥ పాపంబునీచేత ప్రాప్తించె మనకింక
రాజు నశించిన రాజ్యమందు।
బలవంతుడగువాడు బలహీనపశుదార
హయసువర్ణాదుల నపహరించు।
జార చోరాదులు సంచరింతురు ప్రజ
కన్యోన్యకలహంబు లతిశయిల్లు।
వైదికంబైయున్న వర్ణాశ్రమాచార
ధర్మమించుకవేక తప్పిపోవు।
౬౧౯ ౩౨౧ యింతమీద లోకు లర్థకామాదుల।
దగిలి సంచరింప ధరణినెల్ల।
వర్ణసంకరములు వర్గటసారమే।
వేయుమేలకువచ్చు వెఱయఁబుత్ర॥

౬౨౦ ౩౨౨ ఉ॥ భారతవంశజుం పరమభాగవతుర్ హయమేధ
యాజినా।   ష ణుం।
చారపరుర్ వహానయవిశారదు రాజకుమైక భూ
వీరము గోరినేడు మనవేలకువచ్చిన చైత్రినర్థిన।
ద్వారముజేసి బంప జనగాఁగ శపింపగనేకు ధర్మమే॥
౬౨౧ ౩౨౩ కే॥ భూపతికి నిరపరాధము।
శాపము దానిచ్చె బుద్ధి చాపలమున మా।
పాపండె గ్గావరించిన।
పాపము దలగించు కృష్ణ పరమేశహరీ॥
౬౨౨ ౩౨౪ కే॥ పొడిచిన గొట్టిన దిట్టిన।
బడుచుందురుగాని పరమభాగవతులు దా।

రొడబడరు మారుసేయుగ।

కొడుకా విభుడెగ్గుసేయ జొరడు నీకున్॥

౬౧౩ శ్లో౧ క॥ చలగరుకలగరుసాధులు।

మిళితముక్త్యైపరులవలనిమేలుంగీడున్।

నెలకొనిననైననాత్మకు।

నెలయుదుసుఖదుఃఖములరియుగ్మములగుచున్॥

౬౧౪ శ్లో౬ వ॥ అనియిట్లు శమీకమహామునీంద్రుండు కొడు

కుచేసినపాపంబునకు సంతాపంబునొందుచుండె।

నంతనభిమన్యుపుత్రుండు వేరినగరంబునకుం జని।

యేకాంతంబున॥

౬౧౫ ఉ॥ ఏటికి వేటకుం బోయితి మునీంద్రుడుగాఢసమా

ధినుండగా।

నేటికితత్భుజాగ్రమున నించితి సర్పశవంబు దెచ్చినే।

నేటికి పాపసాంఘానము లిట్లుయజేసితి దైవయో

గములే।   రమ్మై॥

దాటగరాదు వేగిరము తథ్యము కీడు జనించు మెలా

౬౧౬ శ్లో౨ ఉ॥ పాముని షాగ్నికీలముల ప్రాణము లేఁగిన వేఁగు

గాకయూ।   బోవుగాకనా।

భూమియు రాజ్యమున్ సతుల భోగము బోయిన

దావిలని బోలు జీవనము తథ్యము గాందలపోసియుం

కనే।   వారకున్॥

నేమనివారుదిట్టుదు మునీంద్రుకు మారకు దుర్గి

౬౧౭ శ్లో౫ ఆ॥ రాజననుచు దివిరి రాజ్యగర్వంబున।

వనముకొరకు వారివనముసొచ్చి।

250

దందశూకశవము తండ్రిపై వేసిన।

పాపియు దిట్టకేల పో నృపసుతుడు॥

౬౨౫
౧౨౮ క॥ గోవులకును బ్రాహ్మణులకు।

దేవతలకు నెల్లప్రొద్దు తెంపున గీడున్।

గావించుచాతుమానస।

మేవిధమున బుట్టకుండనే వారింతుర్॥

౧౩౦ వ॥ అని వితర్కించి॥

౬౨౮
౧౩౧ క॥ దామోదరపదభక్తిని।

కామాదుల గెలిచినాడు గావున కరుణన్।

భూమీశుడలుగడయ్యెను।

సామర్థ్యము గలిగి రోషసంగిన్ శృంగిన్॥

౩౦
౩౧ వ॥ అంత మునికుమారుండు శపించిన వృత్తాంతం

బంతయు తక్షకుండు వినియె। నట్లు వితర్కించు

తక్షక వ్యాళ విషానల జ్వాలాజాలంబులకు స

౧౩౨ ప్తమ దినంబున నకు మరణంబని యెఱింగి।

భూలోక స్వర్గలోక భోగంబులు హేయంబులని

వర్జించి। రాజ్యంబు విసర్జించి। నిరశన దీక్షాచరణం

బు సంకల్పించుకొని॥

౬౩౧
౧౩౩ మ॥ తులసీసంయుత దైత్యజిత్పదరజస్సామంబుకం

బైన్నవతో। పాదిమ్మో।

జ్వలమై దిక్పతి సంఘ సంయుత జగత్పాభాగ్యసం

కలి దోషావలి నెల్లఁ బాపెడి వియద్గంగాప్రవాహంబు

లో। శంబునన్॥

పవిత్రం బోయి కరిష్యమానుడగుచున్ ప్రాయోపవే

౬౩౧
౧౩౪ క॥ చిత్తము గోవిందపదాం|
యుత్తముగా నించి మానిర్యెదములోనన్॥
తత్తరము మాని భూవర|
సత్తము డుపసించి ముక్తిసంగత్వమునన్॥

౬౩౩
౧౩౫ వ॥ ఇట్లు పాండవపౌత్రుండు ముకుందచరణారవిం
దవందనానందకందాయమాన మానసుండై
విష్ణునదీతీరంబునం బ్రాయోపవేశంబున నుం
డుటవిని| తీర్థంబులకు తీర్థంబులౌ సంగసమర్థులైన
అత్రివిశ్వామిత్రమైత్రేయ| భృగువశిష్ఠ| పరాశర|
చ్యవన| భరద్వాజ| పరశురామ| దేవలగౌతమ|
౬౩౪ కణ్వకశ్యప| కలశసంభవ| నారద| వ్యాస| పర్వతా
దులైన దేవర్షి బ్రహ్మర్షి రాజర్షిపుంగవులను|

కాండవ ఋషులైన అరుణాదులును| మరియు
నానాగోత్రసంజాతులైన ఋషులను సేవించి నే
వారలకు దండప్రణామంబులు చేసి కూర్చుండనియో
గం-బి॥
౬౩౫
౧౩౬ క॥ బ్రహ్మరనమ్ముని విభులకు
[illegible]
శ్రీ వృంగవముకు శితకరుడై|
సమ్మదముగ జెప్పె నాత్మసంచారంబున్॥

౬౩౬
౧౩౭ ఉ॥ జీపికతేవ వచ్చిన మహోరగముంగాని వచ్చికో
పినై| మహా|
తాపసముఖ్యపైనిడిన దారుణచిత్తుడ మత్తుడన్
పాపుడ మీరు పాపత్యణపావకులుత్తములయ్యా
లారనా| చిచప్పరే॥
పాపమువాయుమార్గముక్తపావరులార విధిం

౬౩౨ ౧౩౮ ఉ॥ భూసుర పాద రేణువుల పుణ్యుల జేయున శే

త్రులంధరి। కినా।

శ్రీసురలార మీ చరణరేణుకణంబులు వేసు నారా

వేసిన పాపమంతయు నశించె కృతార్థుడనైతి నెట్ల

నే।

చేసిన ముక్తిపద్ధతికి జెచ్చెర బోవగ వచ్చు జూడరె॥

౬౩౩ ౧౩౯ క॥ భీకరతర సంసార।

వ్యాకులతన్ విసివిదేహ వర్జనగతినా।

లోకించు నాకు తక్షక।

శోకోదర విషము ముక్తికారణమయ్యెన్॥

౬౩౪ ౧౪౦ క॥ ఏ పారున వాంకార।

వ్యాపారమునందు మునిగి వర్తింపగన।

న్యాపాదివేదా భూసుర।

శాపవ్యాజమున ముక్తసంగుని జేసెన్॥

౬౪౦ ౧౪౧ మ॥ ఉరగాధీశ విషానలంబునకు నే నొక్కింత శంకిం

పనే। బులం।

శ్వర సంకల్పము నేడు మానదు భవిష్యజ్జన్మ జన్మం

వారి చింతారతియున్ వారి ప్రణుత భాషా కర్ణ

నాసక్తియున్। దింపరె॥

హరిపాదాంబుజ సేవయుం గలుగ మీ రర్థిన్ ప్రసా

౬౪౧ ౧౪౨ క॥ ఘూడుడు నాకె శ్యా గావము।

పాడుడు గోవింద మాధి పాటలుదయతో।

నాడుడు హరి భక్తులకడ।

నేడ హా వములలోన ముక్తికేగుడు నివటన్॥

౧౭౩ క॥ అవ్వారి నసుజూచిననరు।

బావ్వారియని ముక్తికగకంబుత్తువటకృపస్॥

వె వ్వారి రూపవముతో।

ర వ్వానాకెదురుగంగరవ్యతరంగా॥

౧౭౪ వ॥ అనితనకు విందనయ్యెడు జన్మాంతరంబు

లందైన సర్వజంతుసాజన్యంబు సంధిల్లుంగాక

యుని గంగాతరంగిణీ దక్షిణకూలంబున పూ

ర్వాగ్రదర్భాసనంబున నుత్తరాభిముఖుండై

౬౭౪ కూర్చుండి జనమేజయు రప్పించి రాజ్యభారం

బు సమర్పించి యుత్తంబు సంసారబంధంబు నకుం

దప్పించి। చిత్తంబు హరికి నొప్పించి। పరమ

భాగవతుండైన పాండవపౌత్రుండు ప్రాయో

పవిష్ణుండై కూర్చున్నసమయంబున॥

౬౭౫ ౧౭౫ క॥ ఒత్తిరి పొగడుచు సురలువి।

యత్తలమునసుండి మెచ్చి యులరుల వానల్।

మొత్తముగా కురిసెరి నృప।

సత్తముపై భూరిభేరిశబ్దంబులతోన్॥

౧౭౬ వ॥ ఆసమయంబున సభాసీనులైన మునులుయి

ట్లనిరి॥

౧౭౭ మ॥ క్షితినాథోత్తమ నీచరిత్రము మహాచిత్రం

బు మీ తాతలు। రాజన్యశ్రే।

గ్రతబోధన్యులు విష్ణుపార్శ్వపదవింగాంచి

భిత కోటీర మణిప్రభాన్విత మహాశీరంబువ

ర్తింతురు।　　　　ధ్యాయిత్వై॥

న్నతుమైన పురుషోత్తముండవు గదా నారాయణ

౬౪౨ ౧౪౭ మ॥ వసుధాధీశ్వర నీవు మర్త్య తనువుం బర్జించిని

శ్శాశ్వత మై।　　　　బున।

వ్యసనచ్ఛేదకమై రజోరహితమై వర్తించు లోకం

ర్వనమత్వంబున జేరు నంతకు భవద్వాక్యంబుల

న్విం చునే।　　　　వంబులన్॥

దేనకుం బోవికే చూచుచుండె దముని దివ్యప్రభా

౬౪౫ ౧౪౮ వ॥ అని యిట్లు పక్షపాతశూన్యంబులను। మహా

నీ యమాధుర్యగాంభీర్య సౌజన్యంబులును।

నైన భాషణంబులాడుచు। మూడులోకంబుల

కెన వ్వలర్థాన్న సత్యలోకంబునందు। మురారి

౬౪౭ వంతంబునై నిగ్రహించుని గమంబుల చందంబునం

దేజరిల్లు చున్న ఋషులం జూచి భూవరుండు

నారాయణ కథాశ్రవణ కుతూహలుండైన

మన్నరించి యిట్లనియె॥

౬౫౦ ౧౫౦ క॥ ఏడుదినంబుల ముక్తికి।

గూడగ నేరీతి వచ్చు గురుసంహార।

శ్రీడితమైత్రేయ నెడ తెగు।

జూడుడు నా తండ్రులార శ్రుతి వచనంబులే॥

౬౫౧ ౧౫౧ శా॥ ప్రాప్తులె పెద్దలు బ్రహ్మబోధనకళా పారీణు

లాంప్త ప్రభా।　　　　రాముల మనో।

లుప్తజ్ఞాన మహాంధకారులు దయా శుద్ధాభి

గుప్తంబులె సకలార్థ జాలములు మీకుం గాన
వచ్చుం గదా। షేంపరే॥
సప్త్రాహంబుల ముక్తికై గెడు గతిఁ జర్పించి భా
౬౫౨
౧౧౨ వ॥ అని సూత్రనందనుండాడిన వచనంబులకు।
మునులందరు ప్రత్యుత్తరంబు విమర్శించునెడ
దైవయోగంబున॥
౬౫౩
౧౧౩ సీ॥ ప్రతినివేషము పరబ్రహ్మంబు వేష్టించి
మతి జ్యోతి వెలుపల మఱచు వాఁడు।
కమలంబు మీఁది భృంగములకైవడి మోము
పైనెఱసిన కేశపటలి వాఁడు।

బుల

నెఱ ప్రాసి మూర్ఖయునం గెరించిన భంగి
వసనంబు గట్టుక వచ్చువాఁడు।
సంగి గాడని వెంట జాటు భూతములనా
బాలుర వాస్యశబ్దముల వాఁడు।
౬౫౪
౧౧౪ మహాంతపదజానుజంఘోరు మధ్యహస్త।
బాహువక్షోగళానన ఫాలకర్ణ।
నాశికాదండ వాస్తృక నయనయుగళు।
డైన యవధూత మూర్తి వాఁడరుగుదెంచె॥
౬౫౫
౧౧౫ ఉ॥ ఈరని లోకులం గినిసి తొమ్మగ్గులు పల్లని వాడు
కోరికలే। ప్రపంచమున్।
గోరని వాడు కోటముల గూడని వాఁడు వృథా

జేరనివాఁడు ద్వైవగతిఁ జేరిన లాభము చూచితు

ష్టుఁడై। వెండియున్॥

నేరనివాఁడు చందమున నేర్పులు చూపనివాఁడు

౬౫౬ ౧౧౬ ఆ॥ అమ్మహాత్ముఁ డంద మహోనవయోరూప

గమన గుణ విలాస కౌశలములు।

ముక్తికాంతఁ జూచి మోహితయగునటు।

యితరకాంతలెల్ల నేమిజెప్పు॥

౬౫౭ ౧౧౭ ఆ॥ వెఱ్ఱితనము విడిచి విజ్ఞానమూర్తియై

బ్రహ్మభావమును బరిహసించు।

వెఱ్ఱియనుచు శుకుని వెంటనే తెంతురు।

వెలదులర్భకులు సువెఱ్ఱులగుచు॥

౬౫౮ ౧౧౮ వ॥ ఇట్లు వ్యాసనందనుండైన శుకుండరుగుదెంచిన

మునీంద్రులా మహానుభావుని ప్రభావంబుతె

అంగ ఆయుంగుదురుగావున। నిజాసనంబుల

౬౫౯ వలన ప్రత్యుత్థానంబులు చేసిరి। పాండవపౌత్రుం

డును యోగిజనశిరోమణికి నతిథిసత్కారంబులు

గావించి ప్రణామంబు చేసి పూజించి మరియు।

౬౬౦ గ్రహనక్షత్రతారకామధ్యంబునందె జరిల్లు

రాకాసుధాకరుండునుం బోలె। బ్రహ్మర్షిదేవ

ర్షిరాజర్షిమధ్యంబునం గూర్చుండి విరాజ

మానుండైన శుకయోగీంద్రుం గనుంగొని॥

౬౯౧
౧౫౮ ఉ॥ పాలవయనే లవెయాంపె భయిభక్తుల తోడ నమ

స్కరించి భూ। శించినే డునా।

పాలకు లోత్త్రముండు కరపంకజములే ముకు

పాలిటు భాగ్యమెట్టిదిరొ యెపావన మూర్తివి

పుణ్యకీర్తివే। నా౪

వేళకునే వృవచ్ఛ్రుతి వివేక విభూషణ దివ్యభాష

౬౯౨
౧౬౦ మ॥ అవధూతోత్తము మందినేఁడు నిసుడాయం

గంటు నేవంటువి। నాబోటుకి।

ప్రవరుంబోర్గాను నంతటన్ నసితమౌ బాపంబు

ష్టవదాలోకన భాషణార్చన పదప్రక్షాళనస్పర్శ

నా। నాశ్చర్యమె॥

దివిధానంబుల ముక్తిచే బడుట చింతింపంగ

౬౯౩
౧౬౧ కే॥ వారిచేతను దనుజేంద్రులు।

ధరత్రుగ్గెడు భంగినే పదస్పర్శనచే।

గురుపాతకసంఘంబులు।

పొరిదూలుగదయ్య యోగిభూషణ వింటే॥

౬౯౪
౧౬౨ మ॥ ఎలవిన్నైన మరందిరెన్నైస చివృద్ధైయామేంటు

మాతాతలన్। గట్టించెన।

బలిమింగాచిన ముద్రముద్రిత ధరంబట్టంబు

య్యలఘుండే శుడు చత్రిరక్షకుడు నాకేస్యులే

విపత్రుక్షకుల్। రానిధిన్॥

గలరే వేఁడెదభక్తినా గుణనిధిన్ కారుణ్యవా

133

౬౬౫ ౧౬౩ సీ॥ అవ్యక్తమార్గుండవైననీదర్శన
మారడిఁబోనేరదఖిలవార్ధి।
సిద్ధిగావించుటసిద్ధంబునేడెల్లి
దేహంబువర్జించుదేహధారి।
నేమిచింతించిననేమిభాషించిన
నేమిగావించిననేమివినిన।
నేమినేవించిననెన్నడుసంసార
పద్ధతిబాసినపదవిగలుగు।
౬౬౬ ౧౬౪ సుండువునరాదుగురుడవు యోగివిభుడ।
వావుబిదివెడిదడవెంతసంతదడవు।
గావునొయొకచోటనుండవుగరుణతోడ।
చెప్పవేతండ్రిముక్తికిఁజేరుతెరవు॥

వ॥ అనిపరిక్షిన్నరేంద్రుండుబాదరాయణి
నడిగెననిచెప్పి॥
౬౬౭ ౧౬౫ క॥ రాజీవపత్రలోచన।
రాజేంద్రకిరీటఘటితరత్నమరీచి।
భ్రాజితపాదాంభోరుహా।
భూజనమందారనిత్యపుణ్యవిచారా॥
మాలినివృత్తము॥
౬౬౮ ౧౬౬ అనుపమగుణహారామాన్యమానారివీరా।
జనవినుతవిహారాజానకీచిత్తచోరా।
దనుజఘనసమీరాదానవశ్రీవిదారా।
ఘనకలుషకఠోరాకంధిగర్వాపహారా॥ శ్రీ

౬౬౯ శ్లో॥ ఇది శ్రీ పరమేశ్వర కరుణాకలిత కవితా
విచిత్ర కేసనమంత్రి పుత్ర సహజ పాండిత్య
పోతనామాత్య ప్రణీతంబైన శ్రీమహాభా
గవతంబను పురాణంబునందు నైమిశార
ణ్య పుణ్యక్షేత్ర వర్ణనంబును। శౌనకాదుల
౬౭౦ ప్రశ్నయు। సూతుండు నారాయణావతార
కథాసూచనంబు సేయుటయు। వ్యాసచిం
తయు। నారదాగమనంబును। నారదుని
పూర్వవృత్తాంతంబును। పుత్రశోకాతుర
యైన ద్రుపదరాజనందనకు నర్జునుండు

౬౭౧ నశ్వత్థామను దెప్పించి విడిపించుటయు। భీష్మ
ధర్మనందనురాజ్యాభిషేకంబును
నిర్యాణంబును। గోవిందుని ద్వారకాగమనం
బును। విరటకన్యకా గర్భస్థుండైన
యర్భకుని నశ్వత్థామ బాణానలంబువలన కృ
ష్ణుండు రక్షించుటయును। పరీక్షిత్తు జన్మం
౬౭౨ బును। గాంధారీధృతరాష్ట్ర విదుర నిర్గమం
బును। నారదుండు ధర్మనందనునకుం గాల
సూచనంబు సేయుటయును। కృష్ణావతార వి
సర్జనంబును విని పాండవులు మహాపథంబు
నకు నడచుటయును। దిగ్విజయంబు సేయుచు

౬౨౩ నభిమన్యుపుత్రుండు శూద్రరాజలక్ష్మణుండైన
కలిగర్వంబుమాన్చి గోవృషభాకారంబులనున్న
ధరణిధర్మదేవతలనుద్ధరించుటయును। శృం
గిశాపంబుననుత్తరానందనుండు గంగా
నదీతీరంబునం బ్రాయోపవేశంబునునుం
డి శుకసందర్శనంబుచేసి భాషించుటయును।
నను కథలుంగల ప్రథమస్కంధంబు సంపూ
ర్ణము॥ [illegible]

శ్లో॥ ధర్మమూర్తి వంశ్యో ధర్మశృవృషరాగ।
పరమధర్మమిాపుబలుకుత్రోవ।
పాపకర్మి శేంవయుపాపంబు నూహింప।
పాపకర్మువేగుపదములిచ్చు॥